

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ & ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
στις Διεθνείς & Ευρωπαϊκές Σπουδές

Διπλωματική Εργασία

***“Η Κίνα στο παγκόσμιο εμπορικό σύστημα
& στην παγκόσμια εμπορική διπλωματία”***

Μεταπτυχιακός Φοιτητής
Μιχαήλ Χούπης
ΑΜ: ΜΘ/10045

Επιβλέπων
Καθηγητής Άγγελος Κότιος

Πειραιάς, 2012

Πανεπιστήμιο Πειραιώς

Περιεχόμενα

Σημαντικοί όροι - Πολιτικός Χάρτης της Κίνας, και πλαίσιο εσωτερικής διακυβέρνησης.....	5
Περίληψη	7
Εισαγωγή	9
Το «ηφαιστειακό, γεωπολιτικό εφτάγωνο» (Χάρτης).....	16
Μέρος Α΄: Ιστορική εξέλιξη της παρουσίας της Κίνας στο διεθνές εμπορικό σύστημα	
A1. Το εξωτερικό εμπόριο της Κίνας, πριν το 1842.....	17
A2. Το κινεζικό εμπόριο, την περίοδο 1842-1949.....	21
A.2.1. Ο Α΄ Πόλεμος του Οπίου (1839-1842) & η “Συνθήκη του Nanjing” (Ναγκίνγκ)	21
A3. Το εξωτερικό εμπόριο της Κίνας, μετά το 1949	21
A.3.1. Ο Β΄ Πόλεμος του Οπίου, οι Συνθήκες του Τιεντσίν & η Σύμβαση του Πεκίνου. Οι νέοι εμπορικοί παίκτες στα κινεζικά παράλια & το Πρωτόκολλο των Μπόξερ.....	21
A.4. Το εμπόριο, στην Κίνα, υπό τη Συνθήκη του Συστήματος των Λιμανιών (CMC).....	23
A.5. Η διακόμανση του μεριδίου της Κίνας, στο Παγκόσμιο Εμπόριο.....	25
A.6. Η δομή του κινεζικού εμπορίου.....	26
A.7. Τα δασμολογικά οφέλη της Κίνας, στη διάρκεια της Συνθήκης των Λιμένων.....	26
Μέρος Β΄: Η οικονομία της Κίνας, μετά το 1949.	
B1. Το εξωτερικό εμπόριο της Κίνας, μετά το 1949.....	27
Μέρος Γ΄ : Η Κίνα στο πλαίσιο του Π.Ο.Ε.	
Γ.1. Η εμφάνιση της Κίνας στη διεθνή οικονομία & οι γενικές δεσμεύσεις προσχώρησης που ανέλαβε.....	29
Γ.2. Η συνοπτική κριτική της εκτέλεσης των δεσμεύσεων της Κίνας, έναντι του Π.Ο.Ε. & ο “Γύρος της Ντόχα”	31
Γ.3. Αναλυτική παρουσίαση των δεσμεύσεων της Κίνας, έναντι του Π.Ο.Ε.	34
Γ.3.1. Οι δεσμεύσεις στον Τραπεζικό Τομέα.....	34

Γ.3.2. Οι δεσμεύσεις στον Τομέα των Ασφαλειών.....	37
Γ.3.3. Οι δεσμεύσεις στον Τομέα των Τηλεπικοινωνιών.....	38
Γ.4. Η πορεία εκτέλεσης των δεσμεύσεων της Κίνας, έναντι του Π.Ο.Ε.	39
Γ.5. Η Στρατηγική του Πεκίνου, για Περιφερειακές Συμφωνίες	41
Γ.6. Οι νέες Περιφερειακές Εμπορικές Συμφωνίες της Κίνας.....	42
Γ.7. Η Συμφωνία μεταξύ της Κίνας, και του Συνδέσμου των χωρών της Νοτιοανατολικής Ασίας (ASEAN)	43
Γ.8. Οι Κινεζικές Περιφερειακές Συμφωνίες, με την Αυστραλία & τη Νέα Ζηλανδία	45
Γ.9. Πιθανές, μελλοντικές, Περιφερειακές Συμφωνίες της Κίνας.....	47
Γ.10. Η κυρίαρχη θέση της Κίνας στο Παγκόσμιο Εμπόριο	48
Γ.11. Η Κίνα στην Παγκόσμια Οικονομία	52
Γ.12. Η κινεζική πρόκληση για την Ευρώπη, οι Περιφερειακές Δυνάμεις, & η μετατόπιση της Παγκόσμιας Τάξης	53
Γ.13. Ο διευρυνόμενος ρόλος της Κίνας, στο Διεθνές Εμπόριο, και στις Επενδύσεις	55
Γ.14. Η Εμπορική – Οικονομική Διπλωματία της Κίνας, & η αξιοποίηση πολιτικών θεσμών, σε χώρες της Κεντρικής Ασίας & της Αφρικής	56
Δ΄ ΜΕΡΟΣ : ΕΠΙΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ	
Προκλήσεις και στοιχήματα, για την Κίνα, σε μια εποχή που προοιωνίζεται σεισμικές, παγκόσμιες ανακατατάξεις, και ανακατανομή ισχύος... ..	60
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	
Πίνακες	62
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΠΗΓΕΣ	
Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία	65
Ελληνική Βιβλιογραφία	67
Τύπος / Ιστοσελίδες	67

“Η Κίνα στο παγκόσμιο εμπορικό σύστημα & στην παγκόσμια εμπορική διπλωματία”

Μιχαήλ Χούπης

Σημαντικοί όροι: Διεθνείς οικονομικές σχέσεις, πολυμερές εμπόριο, διεθνής εμπορική Διπλωματία, Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (Π.Ο.Ε./WTO), “Γύρος της Ντόχα”, “anti-dubbing”, κοινωνικο-οικονομικές συμφωνίες, περιφερειακές εμπορικές συμφωνίες, νέοι περιφερειακοί θεσμοί, διεθνές περιβάλλον.

Πολιτικός Χάρτης της Κίνας & το εσωτερικό πλαίσιο διακυβέρνησης της Χώρας

Η ισχύουσα διοικητική διαίρεση της Κίνας, η κεντρική κυβέρνηση της οποίας, εδρεύει στο Πεκίνο, περιλαμβάνει τριάντα τέσσερις (34) διοικητικές περιοχές, ήτοι: Είκοσι τρεις (23) Επαρχίες, πέντε (5) Αυτόνομες Περιοχές, τέσσερις (4) Δήμους, που υπάγονται άμεσα στην κεντρική κυβέρνηση, και δύο (2) Ειδικές Διοικητικές Περιοχές. Οι τέσσερις (4) Δήμοι είναι : του Πεκίνου , της Σαγκάης , της Πόλης Τσοντσίνγκ (Chongqing), και της Πόλης Τιαντζίνγκ (Tianjin). Οι είκοσι τρεις (23) επαρχίες είναι:

Επαρχία	Σύντμηση	Πρωτεύουσα
Χεπέι (Hebei)	Τζι (Ji)	Σιτζιατζουάνγκ (Shijiazhuang)
Σανσί (Shanxi)	Τζιν (Jin)	Ταϊγουάν (Taiyuan)
Λιαονίνγκ (Liaoning)	Λιάο (Liao)	Σενγιάν (Shenyang)
Τζιλίνγκ (Jilin)	Τζι (Ji)	Τσαντσουέν (Changchun)
Χεϊλονγκτζιάν (Heilongjiang)	Χέι (Hei)	Χαρπίνγκ (Harbin)
Τζιανγκσού (Jiangsu)	Σου (Su)	Ναντζίνγκ (Nanjing)
Τζετζιάνγκ (Zhejiang)	Τζε (Zhe)	Χαντζόου (Hangzhou)
Ανχουέι (Anhui)	Γουάν (Wan)	Χεφεί (Hefei)
Φουτζιάν (Fujian)	Μιν (Min)	Φουτζόου (Fuzhou)
Τζιανγκσί (Jiangxi)	Γκαν (Gan)	Ναντσάνγκ (Nanchang)
Σαντόνγκ (Shandong)	Λου (Lu)	Τζινάν (Jinan)
Χενάν (Henan)	Γιού (Yu)	Τζεντζόου (Zhengzhou)
Χουπέι (Hubei)	Ε (E)	Γουχάν (Wuhan)
Χουνάν (Hunan)	Σιάνγκ (Xiang)	Τσανγκσά (Changsha)
Γκουανγκτόνγκ (Guangdong)	Γιουέ (Yue)	Καντώνα (Guangzhou)
Χαϊνάν (Hainan)	Τσιόνγκ (Qiong)	Χαϊκόου (Haikou)
Σιτσουάν (Sichuan)	Τσουάν ή Σου (Chuan or Shu)	Τσενγκτού (Chengdu)
Γκουεϊτζόου (Guizhou)	Τσιάν ή Γκουέι (Qian or Gui)	Γκουεϊγιάν (Guiyang)
Γιουνάν (Yunnan)	Ντιάν ή Γιουν (Dian or Yun)	Κουνμίνγκ (Kunming)
Σαανσί (Shaanxi)	Σααν ή Τσιν (Shan or Qin)	Σι Αν (Xi'an)
Γκανσού (Gansu)	Λονγκ (Long)	Λαντζόου (Lanzhou)
Τσιγκχάι (Qinghai)	Τσινγκ (Qing)	Σινίνγκ (Xi'ning)
Ταϊβάν (Taiwan)	Τάι (Tai)	Ταϊπέι (Taipei)

- Οι πέντε (5) Αυτόνομες Περιοχές είναι :

Αυτόνομη Περιοχή	Σύντμηση	Πρωτεύουσα
Αυτόνομη Περιοχή Εσωτερική Μογγολία	Νείμεγκου (Neimenggu)	Χουχεχότ (Hohhot)
Αυτόνομη Περιοχή Θιβέτ	Τζανγκ (Zang)	Λάσα (Lhasa)
Αυτόνομη Περιοχή Γκουανσί Τζουάν (Guangxi Zhuang)	Γκουέι (Gui)	Νανίνγκ (Nanning)
Αυτόνομη Περιοχή Νινγκσιά Χουέι (Ningxia Hui)	Νινγκ (Ning)	Ιντσουάν (Yinchuan)
Αυτόνομη Περιοχή Σιντζιάνγκ Ουιγκούρη (Xinjiang Uygur)	Σιν (Xin)	Ουρουμούτσι (Urumqi)

- Οι δύο (2) Ειδικές Διοικητικές Περιοχές είναι, το Χόνγκ Κόνγκ και το Μακάο.

Πηγή: Ιστοσελίδα του Υπουργείου Εξωτερικών της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στο, άναρχα μεταβαλλόμενο, διεθνές περιβάλλον στη δεύτερη δεκαετία του 21^{ου} αιώνα, απότοκο της κλιμακούμενης, παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, που -μετά το 2008- παρουσιάζει συμπτώματα ραγδαίας επιδείνωσης, η οικονομία και το εμπόριο απέκτησαν κομβικό ρόλο. Στο πλαίσιο αυτό, η πολιτική των αναπτυσσόμενων χωρών, απέκτησε χαρακτηριστικά «εξαναγκασμένης ταλάντωσης», και υπό το βάρος «εξωτερικών δυνάμεων», το διάγραμμα της «ταλάντωσης», μεταξύ στρατιωτικής και οικονομική ισχύος, εκατέρωθεν του νοητού «σημείου ισορροπίας», αυξάνει προς το οικονομικό άκρο του «τόξου».

Από την πλευρά τους, και οι αναπτυσσόμενες χώρες, διαπιστώνοντας την ανάγκη προσαρμογής στο ρευστό, διεθνές περιβάλλον, σε μια προφανή προσπάθεια να ισοσκελίσουν, δι' άλλης οδού, το αδιαμφισβήτητο μειονέκτημά τους, στο επίπεδο της στρατιωτικής ισχύος, σε σχέση με τις αναπτυσσόμενες, αγωνίζονται να εξαντλήσουν το σύνολο των δυνατοτήτων τους, για πρόοδο στους τομείς της οικονομίας και του εμπορίου. Στην κατεύθυνση αυτή, η «κούρσα των εξοπλισμών», και η επιδίωξη στρατιωτικής ισχύος, ακόμη και με δυσβάστακτες οικονομικές θυσίες, κορυφαία χαρακτηριστικά της «διπολικής εποχής», παραχώρησε τη θέση του πρωταγωνιστή, στον «οικονομικό – εμπορικό πόλεμο». Τούτη, η στρατηγική αλλαγή, μετέβαλε άρδην το τοπίο των διεθνών σχέσεων, προσδίδοντας, στις οικονομικές σχέσεις και στην εμπορική διπλωματία, εκείνησ την εξέχουσα σημασία που απαιτεί απ' αυτές, το παγκοσμιοποιημένο, και διαρκώς ενοποιούμενο, οικονομικό περιβάλλον.

Εντός του πλαισίου που διαμόρφωσαν, οι εξελίξεις που σκιαγραφήθηκαν ανωτέρω, στόχος της παρούσας εργασίας, είναι να αποτυπώσει την προσπάθεια που κατέβαλε η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας, που βρίσκεται πια στην κορυφή της μακράς λίστας, εκείνων των αναπτυσσόμενων χωρών, οι οποίες επικεντρώθηκαν στην προσπάθεια να αξιοποιήσουν το νέο, παγκόσμιο περιβάλλον. Μια χώρα, με κομβικό ρόλο, στην πορεία του πλανήτη, όχι μόνο λόγω της τάξης των μεγεθών της, που αφορούν στην έκταση και τον πληθυσμό της, ή στη θέση της στον παγκόσμιο χάρτη, αλλά πρωτίστως λόγω της στρατηγικής, που σταθερά ακολούθησε και «ευλαβικά» τηρεί, από το 1978 και εντεύθεν. Αρχικά, υιοθετώντας τη «μεγάλη στροφή» στους διεθνείς προσανατολισμούς της, και στη συνέχεια, αξιοποιώντας στο έπακρο, από το 2001 ως σήμερα, τη συμμετοχή της στον Π.Ο.Ε./W.T.O.

Πρόκειται για την ανάλυση των χαρακτηριστικών, την προσπάθεια διακρίβωσης των στόχων, την εκτίμηση των σκοπών που υπηρετεί, μια μακρόπνοη στρατηγική, δια της οποίας, η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας, που εξακολουθεί να εφαρμόζει το δικό της «μοντέλο κομμουνιστικής διακυβέρνησης» στο εσωτερικό της χώρας, κατόρθωσε να υλοποιεί ένα αποτελεσματικότατο, «υπερ-καπιταλιστικό μοντέλο» στη διεθνή οικονομική και εμπορική διπλωματία της, πλαίσιο που την ανέδειξε ως έναν, καθοριστικής σημασίας, μεγάλο, «παγκόσμιας εμβέλειας παίκτη». Επίτευγμα, που αποκτά ακόμη μεγαλύτερες διαστάσεις, αν συνεκτιμηθεί πως, καιίτοι αναπτυσσόμενη χώρα, η Κίνα αναγκάστηκε, προκειμένου να πετύχει την εισδοχή της στον Π.Ο.Ε., να αποδεχτεί κανόνες επιπέδου αναπτυσσόμενων χωρών. Παράλληλα, διαψεύδοντας «διεθνείς φόβους και υποψίες», όχι μόνο δεν αμφισβήτησε ή δεν επιχείρησε να καταστρέψει τη διεθνή οικονομική και εμπορική διπλωματία, αλλά αναδεικνύεται πρωταγωνιστής, και προστάτης του πλαισίου, ενός παραδοσιακού, διεθνούς οργανισμού. Μέσω αυτής της πορείας, όχι απλά βρέθηκε, «εν ριπή οφθαλμού», στη 2^η θέση των οικονομικών δυνάμεων του κόσμου, αλλά φαίνεται να έχει θέσει, και να διευρύνει διαρκώς τις βάσεις, για την αξιοποίηση των παραμέτρων, και των διαφαινόμενων παρενεργειών της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, ωθώντας τις παγκόσμιες εξελίξεις, με τα μέσα και τους μηχανισμούς που διαμόρφωσε η ίδια η Δύση, προς μια μετατόπιση του Παγκόσμιου Οικονομικού Κέντρου, «προς Ανατολάς».

Πανεπιστήμιο Πειραιώς

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα εργασία, εκπονήθηκε, στο πλαίσιο του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών, στις Διεθνείς και Ευρωπαϊκές Σπουδές, του ομώνυμου Τμήματος του Πανεπιστημίου Πειραιώς, με επιβλέποντα Καθηγητή τον Κο Άγγελο Κότιο. Το θέμα της, αφορά στο ρόλο της Κίνας στο Παγκόσμιο Εμπορικό Σύστημα, καθώς και στην Εμπορική Διπλωματία της, σε παγκόσμιο επίπεδο, όπως καταγράφηκε, στην ιστορική πορεία της συγκεκριμένης χώρας, αφενός -και κατ' ανάγκη συνοπτικά- από τα βάθη των αιώνων μέχρι τα μέσα του 19^{ου} αιώνα, κι αφετέρου εκτενέστερα -λόγω της διαρκώς αυξανόμενης σημασίας της-, από το 1842 μέχρι και τις μέρες μας. Υπό το πρίσμα αυτό, ιδιαίτερη έμφαση δίδεται, στην παρούσα εργασία, σε τέσσερις περιόδους της ιστορίας της Κίνας, οι οποίες παρουσιάζουν, εξαιτίας των μεγεθών της χώρας, όχι μόνο κινεζικό, αλλά και παγκόσμιο ενδιαφέρον:

- Η πρώτη περίοδος, αρχικά, προσεγγίζει -συνοπτικά- την πορεία της Κίνας, από το μακρινό παρελθόν, ως το 1842. Και, στη συνέχεια, από την εν λόγω χρονολογία - ορόσημο, καλύπτει όσα συνέβησαν την πιο κρίσιμη οχταετία της Κίνας, στο 19^ο αιώνα (1842-1849), και τα οποία σφράγισαν την ιστορική της διαδρομή ως το 1949.

-Η δεύτερη περίοδος, εστιάζει στις αναζητήσεις και τις επιλογές, που υπαγόρευαν την πορεία της Κίνας, από την επικράτηση του κομμουνισμού στη χώρα, το 1949, μέχρι την εντυπωσιακή «στροφή», που υιοθέτησε η ηγεσία της, στον τομέα της εμπορικής διπλωματίας, η οποία ξεκίνησε με τον «αρραβώνα» της, με το υφιστάμενο σύστημα του Παγκόσμιου Εμπορίου, και κατέληξε στην ένταξη της Κίνας στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (Π.Ο.Ε), το 2001.

-Η τρίτη περίοδος, καλύπτει το διάστημα της, εξαιρετικά επιτυχούς και διαρκώς διευρυνόμενης, εξωστρέφειας της Κίνας, από τη στιγμή που μετέχει ισότιμα στο παγκόσμιο εμπόριο, μέχρι και τις μέρες μας.

Βεβαίως, το ιδιαίτερο ενδιαφέρον της παρούσας εργασίας, η οποία, όπως και κάθε παρόμοια, επιχειρεί να παραθέσει και να ερμηνεύσει, εκείνα τα στοιχεία του χθες, που οδήγησαν στις πραγματικότητες που φθάνουν μέχρι το σήμερα, προκειμένου να προσεγγίσει με πληρότητα, όλες τις πιθανές ενδεχόμενες εξελίξεις του αύριο, έγκειται στο γεγονός πως, η συγγραφή της ολοκληρώνεται σε μια χρονική συγκυρία, κύριο χαρακτηριστικό της οποίας είναι η παγκόσμια βεβαιότητα, πως «ο τοκετός της ιστορίας» πλησιάζει -σχεδόν ταυτόχρονα- για το σύνολο των παραμέτρων, που συν-καθορίζουν το μέλλον του πλανήτη! Κι αυτό γίνεται, στο επιλογικό σημείωμα του παρόντος πονήματος.

Στο πλαίσιο που προαναφέραμε, η παρούσα εργασία, συνεκτιμά όσα συγκροτούν το σημερινό, δυνητικά εκρηκτικό, παγκόσμιο γίγνεσθαι. Ειδικότερα, σταθμίζει το βηματισμό της Κίνας, στο Παγκόσμιο Εμπόριο, αποδίδοντας την κρισιμότητα που έχουν, μια σειρά από διεθνείς παράγοντες, οι οποίοι σχετίζονται:

-Με όσα διαμόρφωσε, στο εσωτερικό των Η.Π.Α. αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο, η κατάρρευση της αμερικανικής αγοράς στεγαστικών δανείων, υψηλού ρίσκου.

-Με τις εμπορικές αντιπαραθέσεις - συγκρούσεις ("trade conflicts") της Κίνας, στο πλαίσιο του Π.Ο.Ε., με μια σειρά μεγάλων, παγκόσμιων, εμπορικών παικτών, κρατών ή συνασπισμών. Αίτια και αφορμές των συγκρούσεων αυτών, είναι αφενός η εντυπωσιακή αύξηση του κινεζικού εξωτερικού εμπορίου, και αφετέρου, οι εκατέρωθεν αιτιάσεις, που αφορούν στη δασμολογική πολιτική που συντηρεί η Κίνα, σε ό,τι αφορά στις εισαγωγές της, από τις δυτικές, ανταγωνίστριες χώρες.

-Με τη διαρκώς επιδεινούμενη και διευρυνόμενη, οικονομική κρίση, στο εσωτερικό της Ευρωζώνης, απότοκο της ουσιαστικής απουσίας κοινού, ευρωπαϊκού οράματος, από τις ηγέτιδες χώρες της Ε.Ε. Οι τελευταίες, ουδέποτε εργάστηκαν για την ισότιμη - αναλογική συμμετοχή, όλων των μελών της Ευρωζώνης, σε κέρδη και θυσίες, με αποτέλεσμα να υπονομεύουν εντέχνως το διακηρυγμένο, αλλά ψευδεπίγραφο -όπως αποδείχτηκε-, στόχο της οικονομικής και πολιτικής ενοποίησης, σε σημείο που να ωθούν τις εξελίξεις, προς τη διαμόρφωση μιας Ευρώπης πολλών ταχυτήτων.

-Με το πλέγμα των οικονομικών - γεωστρατηγικών ζητημάτων, που σχετίζονται με τις πηγές και τους χερσαίους ή θαλάσσιους δρόμους της ενέργειας, καθώς και του εμπορίου εν γένει (σύγχρονος «δρόμος του μεταξιού»), στο εσωτερικό του πιο «θερμού εφτάπλευρου», που διαμορφώθηκε ποτέ στον πλανήτη (χάρτης, υπ' αριθμ. 1/ σελ.12). Οι «κορυφές», του εν λόγω εφτάπλευρου, βρίσκονται: α) στο τριεθνές, και οιονεί «τετραεθνές», συνοριακό φυλάκιο Κίνας-Καζαχστάν-Ρωσίας, και της πλησίον ευρισκόμενης Μογγολίας (στην οροσειρά Altay), β) στα βόρεια παράλια της Μαύρης Θάλασσας (περιοχή του Nonogossiysk), γ) στη βορειοδυτική ακτή του Αιγαίου Πελάγους (Θερμαϊκός Κόλπος - Θεσσαλονίκη), δ) στα βορειοδυτικά παράλια της Λιβύης (Zawarah), πιθανώς και της Τυνησίας, ή και της Αλγερίας ακόμη (ανάλογα με την εξέλιξη της «Αραβικής Άνοιξης»), ε) στη διώρυγα του Σουέζ, στ) στις βόρειες ακτές της Σομαλίας (Κόλπος του Άντεν), και ζ) στις ανατολικές ακτές της Αραβικής Θάλασσας (Trivandrum), και από εκεί, στο οιονεί «τετραεθνές» φυλάκιο της οροσειράς Altay.

Το εν λόγω «ηφαιστειακό εφτάπλευρο», περιλαμβάνει την πλειονότητα των περιοχών ύψιστου ενεργειακού ενδιαφέροντος, σε όλο τον πλανήτη, καθώς και το σύνολο σχεδόν των σημαντικότερων, χερσαίων και θαλάσσιων, εμπορικών οδών. Αυτός, ο ευρύτερος χώρος, όπου συναντώνται Ευρώπη, Ασία και Αφρική, αντιμετωπίζει πλέον, ως ορατό, το ενδεχόμενο, να καταστεί ο τόπος της «ιστορικής δικαίωσης», κάποιων πολυσυζητημένων στρατηγικών αναλύσεων, οι οποίες, αφού έγιναν οδηγός πολιτικής, για την Ουάσιγκτον, κοντεύουν να καταστούν -στις μέρες μας-, «αυτο-εκπληρούμενες προφητείες». Στην ορθότητα της υπόθεσης αυτής συνηγορεί το γεγονός ότι, οι συγκλίνοντες, βασικοί στρατηγικοί στόχοι, για τις Η.Π.Α., όπως αναλύθηκαν-υποδείχθηκαν, σε δυο πολύκροτες, αλληλοσυμπληρούμενες προσεγγίσεις [«Η Μεγάλη Σκακιέρα»(Zbigniew Brzezinski) [1], & «Η Σύγκρουση των Πολιτισμών»(Samuel Huntington)], βρίσκονται πλέον στον πυρήνα των στρατηγικών επιλογών των Η.Π.Α., που επείγονται, πραγματώνοντας το όραμα της «παγκόσμιας διακυβέρνησης», να επουλώσουν τις οικονομικές πληγές της κρίσης του 2008, μέσω της εκμετάλλευσης των πηγών, και της χάραξης των νέων δρόμων της ενέργειας (πετρελαίου, φυσικού αερίου και νερού), σε όλο το χώρο που καλύπτει το «ηφαιστειακό εφτάπλευρο».

---

[1]. Αξίζει να σημειωθεί ότι, ο Zbigniew Brzezinski, ως Σύμβουλος Εθνικής Ασφαλείας των Η.Π.Α. (1977-1981, επί προεδρίας Jimmy Carter), μεταξύ άλλων, χρεώνεται ή πιστώνεται, τη σύναψη διπλωματικών σχέσεων Η.Π.Α.- Α.Δ. Κίνας (1η Ιανουαρίου 1979), τη μετατροπή του Ιράν, από κράτος-πελάτη των Η.Π.Α., σε αντιδυτική Ισλαμική Δημοκρατία, και τη χρηματοδότηση των μουτζαχεντίν στο Αφγανιστάν.

Η εφαρμογή της εν λόγω στρατηγικής, στο συγκεκριμένο χώρο (‘‘Ευρασία’’, «με ολίγη» από βόρεια Αφρική, όπου το Ισλάμ αντιμάχεται το Χριστιανισμό, κι οι Ανατολικές τις Δυτικές Αξίες [2]), συναντά πλέον, και αξιοποιεί, παράγοντες που η ίδια δημιούργησε και εξέθρεψε, ώστε να αξιοποιηθούν, την κατάλληλη στιγμή, ως βασικοί καταλύτες των εξελίξεων: Είναι οι εθνικοί ανταγωνισμοί, ο ισλαμικός φονταμενταλισμός, τα αποσχιστικά κινήματα, και οι τρομοκρατικές και εξτρεμιστικές δράσεις.

Περιμετρικά, το εν λόγω «θερμό εφτάπλευρο», θα μπορούσε κανείς -συνοπτικά- να αναφέρει πως ορίζεται:

α) από την -υπό εύθραυστη ισορροπία- ευρύτερη περιοχή της Κασπίας.

β) από την εξίσου «ταραγμένη», ευρύτερη περιοχή του Καύκασου(Γεωργία-Αμπχαζία) και των παράλιων της Μαύρης Θάλασσας,

γ) από το βορειοδυτικό άκρο του Αιγαίου Πελάγους [στρατηγικής και ενεργειακής σημασίας, υπό προϋποθέσεις (Α.Ο.Ζ = Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη) «λίμνη» της Ελλάδας, την οποία εποφθαλμιά, η Τουρκία, κι απ’ ότι φαίνεται, εσχάτως, και οι δανειστές της χώρας, που τελεί υπό καθεστώς της τρόικας (Δ.Ν.Τ./Ι.Μ.Φ., Ε.Κ.Τ/Ε.Σ.Β., Ε.Ε./Ε.Υ)]. Με κομβικό, εδώ, το ρόλο της Θεσσαλονίκης, εμπορικής πύλης, προς τη Νοτιοανατολική και την Κεντρική Ευρώπη, καθώς και της νήσου Μεγίστης (Καστελόριζο),

δ) από όλες τις ενεργειακού ενδιαφέροντος παραθαλάσσιες πόλεις της βόρειας Αφρικής (και, υπό προϋποθέσεις, της Αλγερίας και της Τυνησίας) και σίγουρα -ως σήμερα- της Λιβύης (Zawarah, Tripoli, Benghazi, Tobruk), η οποία -όπως οι εκατέρωθεν γείτονές της, Τυνησία και Αίγυπτος- αναζητά το βηματισμό της, μετά την επικράτηση της «επιδοτηθείσας» από τις Η.Π.Α., «Αραβικής Άνοιξης»,

ε) από την εξαιρετικά στρατηγικής σημασίας, Διώρυγα του Σουέζ (απέναντι από την νοτιο-ανατολικότερη πλευρά της Μεσογείου, με τα τεράστια ενεργειακά κοιτάσματα, στην από κοινού συνεκμετάλλευση των οποίων προχωρούν η Κύπρος, μετά την ανακήρυξη της δικής της Α.Ο.Ζ., και το Ισραήλ, παρά τις αντιρρήσεις της Τουρκίας), με παρούσες τις μεγαλύτερες -παγκοσμίως- πετρελαϊκές εταιρείες,

στ) από την -καθοριστικής σημασίας, για το εμπόριο και τις μεταφορές - Ερυθρά Θάλασσα,

ζ) από την περιοχή πειρατικής δράσης των Σομαλών (από τον Κόλπο του Άντεν, μέχρι τα ανοιχτά του Ινδικού Ωκεανού),

η) από τα, ύψιστης -εμπορικής και στρατηγικής- σπουδαιότητας, δυτικά παράλια της Ινδίας, και από εκεί, μέσω της «ταραγμένης» περιοχής του Κασμίρ, στα σύνορα Ινδίας – Κίνας(όπου παρατηρείται συγκέντρωση στρατιωτικών δυνάμεων των δύο χωρών), δια της ευρύτερης περιοχής της δυτικής Κίνας, στην οροσειρά του Altay, σημείο «συνάντησης» της Κίνας, του Καζαχστάν, της Ρωσίας, και της Μογγολίας.

Αρκεί και μόνη η αναφορά σε χώρες, καθώς και στα εχθρικά «δίπολα», ή τις πολυ-πολικές εστίες αντιπαράθεσης, με κίνητρο – επιδιωκόμενο «έπαθλο», την κυριαρχία σε διαφιλονικούμενες, στρατηγικής σημασίας περιοχές, στο εσωτερικό του εν λόγω «θερμού εφτάπλευρου», για να γίνει κατανοητός ο όγκος, αλλά και το ακανθώδες των προβλημάτων που το διατρέχουν: Αμπχαζία (Γεωργία-Ρωσία), Αρμενία-Τουρκία, Αρμενία-Αζερμπαϊτζάν ,

---

[2]. Με τα ίδια, ‘‘προφητικά’’, που απέδωσε σ την επερχόμενη ‘‘Σύγκρουση’’, ο S. Huntington, στο έργο του, ‘‘The Clash of Civilizations and Remaking of World Order’’ (Touchstone, New York, 1996). (‘‘Η σύγκρουση των πολιτισμών και ο ανασχηματισμός της παγκόσμιας τάξης’’).

(Ναγκόρνο Καραμπάχ), Αιγαίο Πέλαγος (Ελλάδα-Τουρκία), χώρες της «Αραβικής Άνοιξης» (βόρεια Αφρική), Μέση Ανατολή (Συρία, Λίβανος, Παλαιστίνη, Δυτική Όχθη), Κουρδιστάν, Ιράκ, Ιράν, Πακιστάν, Αφγανιστάν, Κασμίρ, επαρχία Σιντζιάνγκ της δυτικής Κίνας (Ουιγούροι-τουρκόφωνοι μουσουλμάνοι). Όλα αυτά, συγκροτούν ένα «εκρηκτικό μείγμα» τοπικών ή και περιφερειακών προβλημάτων, ισχυρά «διαπλεκόμενων», με τους δρόμους τους εμπορίου και της ενέργειας, και με εθνικούς και θρησκευτικούς ανταγωνισμούς. Ζητήματα, που είναι ικανά να πυροδοτήσουν μεγάλης έκτασης, περιφερειακές συρράξεις, χωρίς κανείς να μπορεί να αποκλείσει το ενδεχόμενο, αυτές να καταλήξουν, ακόμη και σε μια γενικευμένη - παγκόσμια σύρραξη, ικανή να εξελιχθεί και σε θερμοπυρηνική, πολεμική αντιπαράθεση, με απρόβλεπτες συνέπειες, για το μέλλον του πλανήτη. Επίσης, στους προαναφερθέντες διεθνείς παράγοντες, που απαιτείται να συνεκτιμηθούν, προκειμένου να αποτυπωθεί το τοπίο, που επηρεάζει ή και καθορίζει την εμπορική διπλωματία της Κίνας, περιλαμβάνονται και οι ακόλουθοι:

- Όσα συνοδεύουν την επέκταση, στην ευρύτερη περιοχή της Μέσης Ανατολής (Συρία), του φαινομένου που ξεκίνησε από τις χώρες της βόρειας Αφρικής, και ονομάστηκε «Αραβική Άνοιξη»[3]. Για το φαινόμενο αυτό, δεν πρέπει να διαφεύγει της προσοχής μας το γεγονός ότι, μεταξύ των πολλών, παράπλευρων αποτελεσμάτων του, αντιστρατεύτηκε επιτυχώς, την ισχυρή κινεζική παρουσία, και τα πολλαπλά συμφέροντα του Πεκίνου, στη Λιβύη του Μουαμάρ Καντάφι. Η, εν εξελίξει «Αραβική Άνοιξη», παρά τα κατά τόπους ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της, διαμόρφωσε το υπόστρωμα ευρύτερων ανταγωνισμών, και πιθανώς γενικευμένων συγκρούσεων. Ήδη, η επέκτασή της στη Συρία, όπου γίνεται εξωγενής προσπάθεια να λάβει διαστάσεις σύγκρουσης θρησκειών και πολιτισμών, συνοδεύεται από την παρουσία πληθώρας ξένων στρατιωτικών δυνάμεων, που αναπτύσσονται στο εσωτερικό της χώρας, αλλά και περιμετρικά της Συρίας, μεταξύ των οποίων και Δυνάμεων της Κίνας (με ναυτική παρουσία της, στα ανοιχτά των συριακών ακτών). Επιπλέον, η πιθανότητα επέκτασης της «Αραβικής Άνοιξης», ακόμη και σε αυτές τις χώρες, που θεωρούνταν -ως σήμερα- «σταθερές συνιστώσες» του αραβικού κόσμου (Σαουδική Αραβία, Χώρες του Κόλπου), με ό,τι αυτό θα σήμαινε, σε επίπεδο εσωτερικών ανακατατάξεων, ή και αλλαγών στα υφιστάμενα σύνορα, επιβάλλει τη συνεκτίμηση του εν λόγω, εν δυνάμει παράγοντα εξέλιξεων, ικανού να επηρεάσει τις προτεραιότητες που αποτυπώνονται στην οικονομική και εμπορική διπλωματία της Κίνας.

- Επίσης, ένας ακόμη, σημαντικός παράγοντας, που απαιτείται να ιδωθεί προσεκτικά, αφορά σε όσα σηματοδοτεί, η ίδρυση (το 2001) και η διεύρυνση του αμυντικού συνασπισμού "Shanghai Cooperation Organization" ("S.C.O"), ο οποίος -παράλληλα με τη σταθερή προσπάθεια των ισχυρών μελών του, να εξελιχθεί στο «NATO της Ασίας»- εκδηλώνει και αναπτύσσει ραγδαία, φιλόδοξες επιχειρηματικές δραστηριότητες, για λογαριασμό πολλών εκ των μελών του, που είναι: η Κίνα, η Ρωσία, το Καζαχστάν, το Κιργιστάν, το Τατζικιστάν και το Ουζμπεκιστάν. Μια σειρά άλλων, «κομβικών» χωρών της περιοχής, έχουν το "status" του παρατηρητή στο "S.C.O" (Αφγανιστάν, Ινδία, Ιράν, Μογγολία, Πακιστάν) , ενώ στην «ομάδα διαλόγου» με τον αμυντικό και οικονομικό βραχίονα της μέσης και ανατολικής Ασίας, συμμετέχουν, για την ώρα, η Λευκορωσία, η Σρι Λάνκα, και η Τουρκία[4].

---

[3]. Ο όρος «Αραβική Άνοιξη», περιλαμβάνει τις εξεγέρσεις, σε αραβικές χώρες, όπως η Τυνησία και η Αίγυπτος (όπου σημειώθηκε ανατροπή του Mubarak), την εμφύλια σύρραξη στη Λιβύη (ανατροπή-δολοφονία του Qaddafi), τις εξεγέρσεις στο Μπαχρέιν, τη Συρία και την Υεμένη. Τις διαδηλώσεις στην Αλγερία, το Ιράν, το Ιράκ, την Ιορδανία, το Μαρόκο και το Ομάν, και τις μικρότερης κλίμακας διαμαρτυρίες, στο Τζιμπουτί, το Κουβέιτ, το Λίβανο, τη Μαυριτανία, τη Σαουδική Αραβία, και το Σουδάν.

- Ακόμη, με δεδομένο το ύψος των επενδύσεων της Κίνας στην Ελλάδα, και του ειδικού ενδιαφέροντός της, να αξιοποιήσει περαιτέρω τη χώρα, ως πύλη εισόδου των κινεζικών προϊόντων στην Ευρώπη, είναι απολύτως απαραίτητο να συνεκτιμηθεί η στάση του Πεκίνου, στην εξέλιξη της «ελληνικής περιπέτειας» των μνημονίων, και των διαπραγματεύσεων με την «τρίοκα», από τη στιγμή, μάλιστα, που ο ίδιος ο Πρόεδρος Jiabao, φρόντισε να ξεκαθαρίσει την κινεζική θέση, στις πρόσφατες συνομιλίες του με τη Γερμανίδα Πρωθυπουργό Merkel. Η άποψη του Πεκίνου, που συμμερίζονται και άλλα ισχυρά κράτη-μέλη του Δ.Ν.Τ./Ι.Μ.Φ, όπως η Ρωσία, η Σαουδική Αραβία, και η Ιαπωνία, αν και προασπίζεται τα εμπορικά συμφέροντα της Κίνας, έχει ως αφετηρία την ανάγκη αποφυγής μιας παγκόσμιας κατάρρευσης. Γι' αυτό και περιλαμβάνει την απαίτηση διαγραφής μέρους του χρέους της Ελλάδας, πριν η χώρα καταρρεύσει, παρασέρνοντας στο χάος, όλα τα κράτη του ευρωπαϊκού νότου, που ούτως ή άλλως βρίσκονται σε δεινή θέση, το «άρρωστο» τραπεζικό σύστημα της Ε.Ε., και εν τέλει ολόκληρο τον πλανήτη.

Στο ίδιο πλαίσιο, δε μπορεί να περνά απαρατήρητη η απόφαση του Business Club του "S.C.O" (στις 28 Αυγούστου του 2012), για άνοιγμα Γραφείου-"Στρατηγείου", στην Αθήνα, το οποίο θα συντονίζει την παρουσία του "Business Club" του "S.C.O", την εμπορική πολιτική και τις συναλλαγές των κρατών-μελών του, και των επιχειρήσεων που μετέχουν στο "Club", σε μια σειρά χωρών, η καθεμιά από τις οποίες έχει το δικό της, «ειδικό βάρος» (Ιταλία, Γαλλία, Κύπρος, Ισραήλ, και Ρουμανία), στην παρούσα οικονομική και γεωπολιτική συγκυρία.

- Τέλος, ειδικό ενδιαφέρον αποκτά, τόσο η στάση της Κίνας, όσο και του στενού πυρήνα του "S.C.O", στην επικίνδυνη διαμάχη, που ξέσπασε εσχάτως, μεταξύ Πεκίνου και Τόκιο (που έχει τη συμπαράσταση της Ουάσιγκτον), και η οποία αφορά στην κυριαρχία στις διαφιλονικούμενες, ενεργειακού ενδιαφέροντος νήσους, Σενκάκου (Senkaku, όπως τις αποκαλεί η Ιαπωνία) ή Ντιαόγιου (Diaoyu, κατά την Κίνα), που βρίσκονται στο αρχιπέλαγος "Tiaoyutai". Όταν, μάλιστα, από πολύ σοβαρές, φιλο-αμερικανικές πλευρές [5], διατυπώνεται η θέση πως, κρίση στα νησιά Σενκάκου/Ντιαόγιου, ίσως και να μην είναι τόσο "αθώα", και να μην άπτεται απλώς στον κινεζικό εθνικισμό, αλλά στις απώτερες επιδιώξεις της Ουάσιγκτον, να περιορίσει την κινεζική στρατιωτική ισχύ σε μία τοπική σύγκρουση, που μπορεί να δημιουργούσε αλυσιδωτές αντιδράσεις στο εσωτερικό της κινεζικής πολιτικής, τότε η συγκεκριμένη διαμάχη απαιτείται να αναλυθεί περαιτέρω και να ιδωθεί με τη σοβαρότητα που κρύβει. Επιπλέον, αν -όπως επιβάλλεται- το συγκεκριμένο ζήτημα συσχετισθεί, και με το κλίμα που διαμορφώνουν, στις Η.Π.Α., οι συνεχιζόμενες, και σταδιακά κλιμακούμενες, φραστικές επιθέσεις, του Mitt Romney, Ρεπουμπλικανού, προεδρικού υποψήφιου, που ασκεί δριμυία κριτική στην πολιτική του Barack Obama, σε ότι αφορά στο ζήτημα της εξέλιξης και του ρόλου της Κίνας, στο διμερές, αλλά και στο παγκόσμιο εμπόριο, είναι φανερό πως συμπληρώνει μια ενδιαφέρουσα τάση, στην Ουάσιγκτον.

---

[4]: Επίσημη Ιστοσελίδα του "S.C.O": <http://www.sectSCO.org/>

[5]: <http://www.theaustralian.com.au/>: Malcolm Fraser - "praise China's 'stability and sense of purpose'" (September 26, 2012). [Διάλεξη, του φιλελεύθερου, πρώην Πρωθυπουργού της Αυστραλίας, στο Πανεπιστήμιο της Μελβούρνης].

Μια τάση, η οποία επιθυμεί να τεθεί και να μετουσιωθεί σε νέα πολιτική, το θέμα Κίνα - συνολικά-, και προπαντός σε άμεση σχέση με τη σταθερή διεύρυνση των στρατιωτικών δυνατοτήτων της εν λόγω χώρας, αλλά και της τάσης που καταγράφει τους τελευταίους μήνες, να προβαίνει σε μαζικές αγορές χρυσού, εγκαταλείποντας την αγορά αμερικανικών ομολόγων [6].

Εν κατακλείδι, η παρούσα εργασία, πέραν της επιβεβλημένης αναδρομής, στην εμπορική διπλωματία της Κίνας, ως τις μέρες μας, επιχειρεί να ερμηνεύσει τις σύγχρονες προτεραιότητες της χώρας, όπως αυτές αποτυπώνονται, με αφετηριακό ορόσημο την προετοιμασμένη έξοδό της από τη διεθνή απομόνωση. Με ασφαλές θεμέλιο, τα συμπεράσματα που αφορούν στην πορεία που διαγράφει έκτοτε η Κίνα, καθίσταται κατά τεκμήριο εφικτή, η εύστοχη προσέγγιση των οριοθετημένων στόχων της κινεζικής, εμπορικής διπλωματίας, και οι μελλοντικές επιδιώξεις της, σε ό,τι αφορά στην παγκόσμια οικονομία και στο παγκόσμιο εμπόριο, και κατ' επέκταση στη διεθνή, γεωπολιτική σκακιέρα.

Όλα όσα προαναφέρθηκαν, και τα οποία συνεκτιμά η παρούσα εργασία, είναι φανερό πως διαμορφώνουν ένα πλέγμα παραγόντων, οι οποίοι απονέμουν κομβικό ρόλο στην Κίνα, σε ό,τι αφορά στις μελλοντικές, παγκόσμιες εξελίξεις. Επιπλέον, τόσο το παγκόσμιο οικονομικό τοπίο, όσο και τα γεγονότα που εξελίσσονται στη γεωπολιτική και την οικονομική-εμπορική παράμετρο, του χώρου που ονομάσαμε «ηφαιστειακό εφτάπλευρο», είναι φανερό πως αμφισβητούν ευθέως, και δείχνουν ικανά να ανατρέψουν, δεδομένα και ισορροπίες, που χρονολογούνται από τη λήξη του Β' Παγκόσμιου Πολέμου. Προς ώρας, πάντως, ενισχύουν την πιθανότητα ραγδαίων ανακατατάξεων, που μπορούν να οδηγήσουν, ακόμη και σε οριστική μετατόπιση -προς ανατολάς- του Παγκόσμιου Οικονομικού Κέντρου, το οποίο -για επτά δεκαετίες και πλέον- είχε έδρα τις Η.Π.Α. Στο πλαίσιο αυτό, λοιπόν, η παρούσα εργασία, επιχειρεί να παρουσιάσει, κατά το δυνατόν πιο ολοκληρωμένα και σφαιρικά, τον ολόενα και σημαντικότερο ρόλο της Κίνας, στην Παγκόσμια Οικονομία, και στο παγκόσμιο γίγνεσθαι, ειδικά από τη στιγμή της ένταξής της στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (Π.Ο.Ε.) [7].

Στο πρώτο μέρος της εργασίας, επιχειρείται μια λεπτομερής, ιστορική αναδρομή, στο εξωτερικό εμπόριο και στους οικονομικούς προσανατολισμούς της Κίνας, από τα αρχαία χρόνια μέχρι το 1949. Συγκεκριμένα, η πρώτη υποενότητα καλύπτει την περίοδο, από τους αρχαίους χρόνους μέχρι τις παραμονές του Α' Πολέμου του Οπίου. Στο τμήμα αυτό αναλύονται οι αναζητήσεις που προηγήθηκαν, της απόφασης της «Ουράνιας Αυτοκρατορίας», να υιοθετήσει και να τηρήσει μια μακροχρόνια πολιτική απομόνωσης, από τον έξω κόσμο. Ακολουθεί, η ανάλυση του τρόπου, με τον οποίο αντιμετώπισαν οι χώρες της Δύσης, το ελλειμματικό ισοζύγιο των εμπορικών συναλλαγών τους με την Κίνα, μέσω των δύο Πολέμων του Οπίου, και η παρουσίαση όσων επέβαλαν στην εν λόγω χώρα, δια των ετεροβαρών Συνθηκών, στις οποίες την υποχρέωσαν, μετά τη στρατιωτική συντριβή της.

---

[6]: Peter Brimelow, "MarketWatch", April 12, 2012: «Μόνο τους τελευταίους επτά μήνες, η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας έχει προσθέσει περισσότερο χρυσό στα αποθέματά της -πάνω από 500 τόνους- από όσο διαθέτει συνολικά η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα» (articles.marketwatch.com/2012-04-12).

[7]: Π.Ο.Ε / World Trade Organization (WTO): Ο διεθνής οργανισμός που ασχολείται με τους κανόνες που διέπουν το διακρατικό εμπόριο. Ιδρύθηκε την 1^η Ιανουαρίου 1995, ως συνέχεια της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου (GATT).

Έπεται η παρουσίαση των αποτελεσμάτων που διαμόρφωσαν οι παραχωρήσεις της Κίνας, προς μια σειρά ευρωπαϊκών κρατών και τις Η.Π.Α., οι οποίες άνοιξαν διάπλατα το δρόμο για την ουσιαστική, οικονομική άλωση της «Ουράνιας Αυτοκρατορίας», μέσω του ανεξάρτητου διοικητικού, νομικού, δικαστικού και φορολογικού καθεστώτος, που επέβαλαν οι χώρες της Δύσης, στους σημαντικότερους οικονομικούς, κυρίως παραθαλάσσιους, εμπορικούς κόμβους της Κίνας. Και, το πρώτο μέρος της εργασίας, ολοκληρώνεται με μια ιδιαίτερα κατατοπιστική ανάλυση, των εξαιρετικά σημαντικών στοιχείων, που τηρούσε ο Οργανισμός των Λιμενικών Τελωνείων της Κίνας (Chinese Maritime Customs Organization / C.M.C., εν συντομία), από την ίδρυσή του, το 1854, ως την επικράτηση του κομμουνισμού στη χώρα, το 1949.

Το Β΄ Μέρος της εργασίας, που καλύπτει την περίοδο της κομμουνιστικής διακυβέρνησης της Κίνας, η οποία συνεχίζεται -με κάποιες προσαρμογές- μέχρι σήμερα, παρουσιάζονται τα δεδομένα που συσσωρεύτηκαν στη χώρα, μέχρι τη χρονική στιγμή που η ανάλυσή τους, από την ηγεσία της, οδήγησε στο σχεδιασμό και την εφαρμογή μιας εντυπωσιακής στροφής, στην οικονομική και εμπορική διπλωματία της Κίνας, που ξεκίνησε δυο χρόνια μετά το θάνατο του Μάο Τσε Τουνγκ.

Στο Γ΄ Μέρος του πονήματος, αναλύεται το φαινόμενο που συνιστά «παγκόσμιο παράδοξο». Μια χώρα που -στο εσωτερικό της- διατηρεί μηχανισμούς ασφυκτικού ελέγχου, στους τομείς της οικονομίας και του εμπορίου, να έχει υιοθετήσει, σε επίπεδο εξωτερικού εμπορίου, μια τόσο επιτυχή, ευέλικτη και δυναμική πολιτική, που της διασφαλίζει πρωταγωνιστικό ρόλο στο παγκόσμιο εμπορικό σύστημα. Επίσης, αποτυπώνεται, η «ακροβατική ισορροπία» της Κίνας, η οποία, εξισορροπεί τις υποχρεώσεις που ανέλαβε στο πλαίσιο του Π.Ο.Ε., χωρίς να διακυβεύει -μέχρι στιγμής-, ένα πρότυπο εσωτερικής διακυβέρνησης και οικονομικής λειτουργίας, που εξακολουθεί να είναι συνώνυμο του απομονωτισμού, σε σχέση με τα συμβαίνοντα στη Δύση. Ενός απομονωτισμού, που σύμφωνα με τις χώρες και τους συνασπισμούς (π.χ. Ε.Ε.), που επικρίνουν και εγκαλούν το Πεκίνο, στα όργανα του Π.Ο.Ε., δε διαφέρει σημαντικά από όσα εφάρμοζε η Κίνα, μέχρι το ξέσπασμα του Α΄ Πολέμου του Οπίου, ή στη μακρά περίοδο της διακυβέρνησής της, από το 1949 ως την απόφαση για την εφαρμογή των μεγάλων αλλαγών, στην εμπορική διπλωματία της, όπως τις δρομολόγησε ο Ντεγκ Χσιάο Πίνγκ, κι όπως τις εξελίσσουν έκτοτε -σταθερά-, όλοι οι διάδοχοί του, στο τιμόνι της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας.

Τέλος, στο τελευταίο, Δ΄ Μέρος της εργασίας, επιχειρείται, μέσω της εξαγωγής των συμπερασμάτων, από όσα προηγήθηκαν, η εκτίμηση – πρόβλεψη της συνέχειας που οραματίζεται η Κίνα, στο παγκόσμιο εμπόριο και την παγκόσμια οικονομία, σε συνδυασμό με όσα αφορούν τη στάση που διαμορφώνει απέναντί της, η μέχρι σήμερα παγκόσμια υπερδύναμη, καθώς και ο πιο σημαντικός εμπορικός-οικονομικός συνασπισμός, που συγκροτούν οι χώρες-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΧΑΡΤΗΣ

Ευρασίας - Βόρειας Αφρικής:

Το κόκκινο πλαίσιο ορίζει,

“το «ηφαιστειακό», γεωπολιτικό εφτάπλευρο”,

όπως εξελίσσεται στο 2^ο εξάμηνο του 2012.

ΜΕΡΟΣ Α΄: Ιστορική εξέλιξη της παρουσίας της Κίνας, στο διεθνές εμπορικό σύστημα

Α.1. Το εξωτερικό Εμπόριο της Κίνας, πριν το 1842

Οι απαρχές του κινεζικού εξωτερικού εμπορίου, χάνονται στα βάθη της αρχαιότητας. Σε ό,τι αφορά στο εξωτερικό εμπόριο, δια των χερσαίων δρόμων, οι υπάρχουσες γραπτές πηγές και μαρτυρίες, επιβεβαιώνουν πως, γύρω στα 1.000 π.Χ., κατά μήκος του φημισμένου «δρόμου του μεταξίου», που κατέληγε στη Μεσόγειο, οι Κινέζοι εμπορεύονταν είδη πολυτελείας, όπως ήταν το μετάξι, οι σκλάβοι, και τα μπαχαρικά. Γραπτές πηγές, επίσης, πιστοποιούν πως, αρκετούς αιώνες μετά, οι Κινέζοι επιδίδονται και σε θαλάσσιες εξερευνήσεις, σε συνδυασμό με ένα είδος εξωτερικού εμπορίου της χώρας. Τον 4^ο και τον 5^ο αιώνα μ.Χ., κινεζικά πλοία κάνουν την εμφάνισή τους στη Siam (Ταϊλάνδη), στην Ceylon (Κεϋλάνη/μετέπειτα γνωστή ως "Sri Lanka"), αλλά και στην India (Ινδία). Αργότερα, τον 8^ο αιώνα μ.Χ., το κινεζικό καντόνι του Guangzhou καθιερώνεται ως το κέντρο των ποντοπόρων εμπορικών συναλλαγών της Κίνας, με τους Άραβες εμπόρους του Περσικού Κόλπου [8].

Σηματοδοτώντας μια στροφή, στις αναζητήσεις και στην οπτική της Κίνας, σχετικά με το εξωτερικό εμπόριο, ο 11^{ος} αιώνας μ.Χ., χαρακτηρίζεται από πιο κοντινούς προορισμούς. Τα κινεζικά πλοία πλέον, κατευθύνονται επί το πλείστον, στις κοντινές χώρες της Ασίας, Ιαπωνία, Κορέα και τις νήσους των Φιλιππίνων. Τον αμέσως επόμενο αιώνα (12^ο), πάντως, οι Κινέζοι επιστρέφουν στο εγχείρημα της εξερεύνησης πιο μακρινών περιοχών, που τους φέρνει στα ύδατα της Ινδονησίας και του Ινδικού Ωκεανού. Η προσπάθεια αυτή κορυφώνεται στο πρώτο μισό του 15^{ου} αιώνα, και συγκεκριμένα μεταξύ 1405 και 1431. Την περίοδο αυτή, οι Κινέζοι αναλαμβάνουν επτά (7) μεγάλες ναυτικές αποστολές. Κι είναι χαρακτηριστικό πως, τον πρώτο, καλά οργανωμένο, κινεζικό εξερευνητικό στόλο, που αποπλέει το 1405, συγκροτούν τριακόσια δέκα επτά (317) σκάφη [9].

Σε μια χρονική περίοδο, που δεν ξεπερνά το ¼ του αιώνα, την ώρα που, η μεσαιωνική Ευρώπη δε θα μπορούσε ούτε καν να διανοηθεί μια τέτοια αρμάδα, οι Κινέζοι κατασκευάζουν και επιδιορθώνουν χίλια εξακόσια ογδόντα ένα (1681) πλοία, πιθανώς τα μεγαλύτερα που είχε δει ποτέ, ως τότε, ο κόσμος!... Τα συγκεκριμένα, εξερευνητικά ταξίδια, που ξεκίνησαν και ολοκληρώθηκαν με επικεφαλής το ναύαρχο Τσενγκ- Χο, δεν είναι σαφές αν είχαν σχέση με τις εμπορικές συναλλαγές του «Ουράνιου Βασιλείου», όπως ονομαζόταν τότε η χώρα. Το πιθανότερο είναι πως, πρωταρχικός στόχος των εξερευνήσεων αυτών, ήταν η προβολή της δύναμης της Κίνας, και η μεταλαμπάδευση της γνώσης και της συνείδησης της χώρας. Ακόμη, η απόσπαση δηλώσεων πίστης και υποτέλειας, και η συλλογή σπάνιων ειδών, για λογαριασμό του Αυτοκράτορα της δυναστείας των Μίνγκ [(Ming), που κυβέρνησαν τη χώρα για τρεις αιώνες (1344- 1644)]. Το βέβαιο είναι, πάντως, πως τα κινεζικά πλοία ήταν φορτωμένα με πολύτιμα εμπορεύματα, τα οποία μάλλον προορίζονταν για ανταλλαγή, και όχι για την ανοιχτή αγορά. Αυτό πάντως, το πιο εντυπωσιακό, θαλάσσιο άνοιγμα της Κίνας, στον ευρύτερο κόσμο, στάθηκε εξαρχής «σημείο αμφιλεγόμενο», στο εσωτερικό της χώρας, και τροφοδότησε έναν προβληματισμό και μια αντιπαράθεση, που διήρκεσε κοντά επτά δεκαετίες.

---

[8],[9]: David S. Landes: "Ο πλούτος και η φτώχεια των εθνών: Γιατί μερικά έθνη είναι τόσο πλούσια, και μερικά τόσο φτωχά", Εκδόσεις Λιβάνη, Αθήνα 2005 (σελ. 142-148).

Η συζήτηση αυτή, σε συνδυασμό με τις εντυπώσεις που μετέφεραν οι Κινέζοι εξερευνητές, κατέληξε στην επιλογή, ενός ιδιότυπου απομονωτισμού, ο οποίος διατηρήθηκε, από την πλευρά της Κίνας, από το 1431, μέχρι το τελευταίο τέταρτο του 20^{ου} αιώνα. Κύριος παράγοντας, που καθόρισε την επιλογή αυτή, στάθηκε η ερμηνεία της διδασκαλίας του Κομφούκιου, και η, εξ αυτής της αφετηρίας, καλλιέργεια μιας γενικευμένης απέχθειας προς το εξωτερικό εμπόριο. Είναι ενδεικτικό, των αυτοκρατορικών αποφάσεων, που ελήφθησαν, το γεγονός ότι, γύρω στα 1500 μ.Χ., όποιος κατασκεύαζε, στην Κίνα, πλοίο με πάνω από δύο κατάρτια, καταδικαζόταν σε θάνατο. Λίγα χρόνια μετά, στα 1525 μ.Χ., οι αρχές των παράκτιων περιοχών έλαβαν αυτοκρατορική διαταγή, να καταστρέψουν όλα τα ποντοπόρα πλοία και να συλλάβουν τους ιδιοκτήτες τους!

Όσοι επιχειρήσαν να αναλύσουν τις συγκεκριμένες αποφάσεις, απ' όποιο δρόμο κι αν προσέγγισαν το ζήτημα της οριστικής διακοπής των εξερευνήσεων, που -εκ των πραγμάτων- είχαν άμεση σχέση και με το εξωτερικό εμπόριο της Κίνας, σε ένα συμπέρασμα καταλήγουν: «Οι Κινέζοι, πήγαιναν κάπου για να επιδειχθούν και όχι για να δουν και να μάθουν. Για να αυτοπαρουσιαστούν, και όχι για να μείνουν. Για να τους δηλώσουν υπακοή και υποτέλεια, και όχι για να αγοράσουν»^[10]. Ταυτόχρονα, όμως, είναι βέβαιο πως, παρά την έπαρσή τους, όσα είδαν στις χώρες που εξερεύνησαν, είτε αυτά αφορούσαν στο επίπεδο της ζωής των ανθρώπων και της συγκρότησης των χωρών που γνώρισαν, είτε στα προϊόντα που παράγονταν σε κάθε τόπο, τους ενίσχυσαν το συναίσθημα της υπεροχής της Κίνας, που ήταν η θεμελιώδης αφετηρία των εξερευνήσεων, για όσο διάστημα επιδόθηκαν σ' αυτές.

Την ίδια, φθίνουσα πορεία, ακολούθησαν και οι συναλλαγές της Κίνας, δια του χερσαίου «δρόμου του μεταξιού», πιθανότατα όχι μόνο λόγω της γραμμής που επικράτησε, αλλά και εξαιτίας της διάλυσης της Μογγολικής Αυτοκρατορίας, αλλά και της Οθωμανικής κατάκτησης της Κωνσταντινούπολης (το 1453) και της Αλεξάνδρειας (το 1517). Οι ανακατατάξεις αυτές, είχαν ως συνέπεια, την εκτίναξη, στα ύψη, του κόστους των χερσαίων, εμπορικών μεταφορών και συναλλαγών. Το πλαίσιο αυτό εξηγεί, γιατί τον 16^ο αιώνα, όταν οι Ευρωπαϊκές χώρες αρχίζουν να εξερευνούν τις θαλάσσιες οδούς προς την Ανατολή, η Κίνα ήταν μόνο υποδοχέας εμπορικών προϊόντων.

Οι Πορτογάλοι είναι οι πρώτοι που έφτασαν στην Κίνα, το 1517, και σαράντα χρόνια μετά (το 1557), οι Κινέζοι τους επέτρεψαν να εγκατασταθούν στο Μακάο. Τους Πορτογάλους ακολούθησαν έμποροι από αρκετές χώρες, με ανάλογα συμφέροντα, όπως οι Ισπανοί (1575), οι Ολλανδοί (1604) και οι Βρετανοί (1637). Μέσα σε έναν αιώνα και πλέον, η πρόοδος της τεχνολογίας, στη ναυπηγική και την πλοήγηση, και η σαφής επιλογή Ευρωπαϊκών χωρών στην κατεύθυνση του εξωτερικού εμπορίου, κυρίως προς τις παραθαλάσσιες χώρες της νότιας Ασίας και της Άπω Ανατολής, έφερε πολλούς Ευρωπαίους στα λιμάνια της Κίνας. Σταδιακά, η βάση των δραστηριοτήτων της Ολλανδίας έγινε η Ταϊβάν, ενώ κέντρα των Βρετανών εμπορών διαμορφώθηκαν στη Zhousan (στη Zhejiang), στο Xiamen (στη Fujian) και στη Guangzhou (στο Guangdong).

Στο σημείο αυτό, απαιτείται να επισημάνουμε ότι, από την ίδρυσή της, με βασιλικό διάταγμα, που υπογράφηκε την 31^η Δεκεμβρίου του 1600 μ.Χ., μια βρετανική, ημικρατική -αρχικά- εμπορική εταιρεία, με την ονομασία "British East India Company" ("Εταιρεία των

---

[10]: David S. Landes: *ό.π.π.* (σελ. 142-148).

Ανατολικών Ινδιών”), που συγκροτήθηκε ως μηχανισμός εξωτερικού εμπορίου, απολάμβανε το προνόμιο της δυνατότητας, να εκδηλώσει μονοπωλιακά, το εμπόριο βρετανικών προϊόντων με την Κίνα. Τη δεδομένη χρονική στιγμή, στην ανατολή του 17^{ου} αιώνα, η κινεζική αυτοκρατορική δυναστεία και οι ολιγάριθμες ελίτ της ώρας, είχαν σταθερό προσανατολισμό, τόσο στο επίπεδο της ιδεολογίας όσο και σ’ αυτό της πολιτικής πρακτικής, προς τον εμπορικό αλλά και τον πολιτιστικό απομονωτισμό της Κίνας. Στο πλαίσιο αυτό, η χώρα έδινε το δικαίωμα εμπορικών συναλλαγών στο έδαφός της, μόνο για περιορισμένες χρονικές περιόδους, και στη βάση ενός μηχανισμού που επέτρεπε τις ανταλλαγές, μεταξύ εγχώριων και ξένων εμπορών, σε πολύ συγκεκριμένους τομείς. Στην πορεία, μάλιστα, οι δυσκολίες στη διαχείριση των αντιπαραθέσεων, μεταξύ των Κινέζων και των αλλοδαπών εμπορών, οι οποίοι δεν ασχολούνταν πάντα με ειρηνικές, οικονομικές δραστηριότητες, έκαναν την αυτοκρατορική ηγεσία της «Ουράνιας Αυτοκρατορίας», να βλέπει τους εμπορικούς περιορισμούς, ως καθήκον, που το υπαγόρευαν πολλοί παράγοντες. Αφενός η ανάγκη προάσπισης των στόχων της εσωτερικής πολιτικής, κι αφετέρου, η πίεση για απάντηση στις ταραχές, στην αταξία, ακόμη και στην πειρατεία, που είχαν ως πρωταγωνιστές, φυσικούς ή και ηθικούς αυτουργούς, τους αλλοδαπούς εμπόρους, στους οποίους αποδίδονταν, σχεδόν αποκλειστικά, όλες οι απεχθείς -για την κινεζική κοινωνία και οικονομία- πρωτόγνωρες καταστάσεις. Υπό το βάρος των προβληματισμών που τροφοδοτούσε η επίσκεψη εμπορών στα παράλια της Κίνας, ο έντονος, δημόσιος διάλογος, για την ενδεδειγμένη κινεζική στάση, διήρκεσε δύο περίπου αιώνες, μέχρι η αυτοκρατορική ηγεσία, στα τέλη του 18^{ου} αιώνα, εκφράζοντας το δημόσιο αίσθημα, να αποφασίσει τον περιορισμό του εξωτερικού εμπορίου, σε ένα μόνο λιμάνι, αυτό της Guangzhou (Γκουαντζού ή Καντόνας).

Η συγκεκριμένη απόφαση, πάντως, φαίνεται πως λειτούργησε ως, η πιο βολική δικαιολογία, για τους Βρετανούς εμπορευόμενους, οι οποίοι την αξιοποίησαν ως δικαιολογία, για τη μικρή ζήτηση που είχαν τα βρετανικά προϊόντα στην Κίνα. Ωστόσο, η αλήθεια ήταν εντελώς διαφορετική. Άκρως διαφωτιστικά, είναι όσα αναφέρει ο James Matheson, επικεφαλής της “Jardine Matheson Co”, μιας από τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις εμπορικής διαμεσολάβησης, στην Ασία[11], ο οποίος, το 1819, διαπιστώνει -με έκπληξη- ότι, «πολλοί Βρετανοί έμποροι βαμβακερών υφασμάτων, από το Λανγκσάιρ (Lancashire), δεν κατορθώνουν να πουλήσουν τα προϊόντα τους στην Κίνα, καθώς αυτά είναι απομιμήσεις κατώτερης ποιότητας»!( ). Έντεκα χρόνια μετά, το 1830, η “Matheson Co” υπογραμμίζει και πάλι, πως «τα κινεζικά βαμβακερά υφάσματα έχουν ανώτερη ποιότητα και κοστίζουν ακριβότερα από τα προϊόντα που παράγονται στο Μάντσεστερ (Manchester)» [12]. Στο πλαίσιο αυτό, και χωρίς τα κατάλληλα εμπορεύματα, για εξαγωγή στην Κίνα, απαιτούνταν τεράστιες ποσότητες αργύρου, προερχόμενες από τα ορυχεία των βρετανικών κτήσεων στην Αμερική, προκειμένου οι Βρετανοί έμποροι να εξακολουθήσουν να ανταποκρίνονται στη ζήτηση που είχαν στη Δύση, το μετάξι, η πορσελάνη και το τσάι της Κίνας. Αν αναλογιστούμε, μάλιστα, ότι το εμπορικό ισοζύγιο της Βρετανίας με την Κίνα, εξελίσσονταν σε ολοένα και πιο ελλειμματικό, από τα μέσα του 18^{ου} αιώνα, είναι εύκολο να αντιληφθούμε την εναγώνια αναζήτηση των Βρετανών εμπορών, να βρουν κάποιο προϊόν, με το οποίο να περιορίσουν το εμπορικό έλλειμμα έναντι της Κίνας. Είναι ενδεικτικό ότι, στα τέλη του 18ου αιώνα, η “Εταιρεία των Ανατολικών Ινδιών” κινδύνευσε με χρεοκοπία, εξαιτίας, αφενός των άστοχων επιλογών της, στην Ινδία, κι αφετέρου, λόγω της παγιωμένης αντίληψης, στην «Ουράνια Αυτοκρατορία», για τα βρετανικά προϊόντα.

---

[11], [12]: Greenberg, Michael (2000). Tuck, Patrick J.N.. ed. *British Trade and the Opening of China, 1800–1842*. 9. New York: Routledge. ISBN 0-415-18998-5. p. 39.

Στην προσπάθειά τους, να αποτρέψουν την επερχόμενη οικονομική καταστροφή, οι ιθύνοντες της "Εταιρείας των Ανατολικών Ινδιών", επί της ουσίας η επίσημη Βρετανία, αποφάσισε να στηριχτεί στην παραγωγή του οπίου στις Ινδίες. Το νέο εμπορικό σχέδιο, προέβλεπε δύο στάδια: Το πρώτο ήταν, να προσφέρει αφειδώς το συγκεκριμένο «αγαθό» στους Κινέζους, ώστε να εθισθούν στη χρήση του, όσο το δυνατόν περισσότεροι. Σε δεύτερο στάδιο, θα επιχειρούσε οργανωμένο εμπόριο οπίου, στο εσωτερικό της «Ουράνιας Αυτοκρατορίας», δια του οποίου θα μπορούσε να επιδιώξει το «κλείσιμο της ψαλίδας» στο ισοζύγιο των εμπορικών συναλλαγών με την Κίνα.

Το πόσο δύσκολο ήταν, να επιτευχθεί ο στόχος δια της ευθείας εμπορικής οδού, έγινε αντιληπτό πολύ σύντομα, όταν το πρώτο μεγάλο φορτίο οπίου, από την Ινδία, έφθανε στην Καντόνα, το 1781 [13]. Οι Κινέζοι, οι οποίοι γνώριζαν το όπιο, αλλά το χρησιμοποιούσαν μόνο ως φάρμακο, δεν έδειξαν το παραμικρό ενδιαφέρον, κι έτσι το πλοίο αναγκάστηκε να επιστρέψει στην Ινδία, με άθικτο το φορτίο του. Οι Άγγλοι, ωστόσο, επανήλθαν με μια απλή και αποτελεσματική μέθοδο: Μικρές ποσότητες οπίου άρχισαν να αποστέλλονται και να διακινούνται στην Κίνα, μέσω δικτύων λαθρεμπόρων, οι οποίοι δημιούργησαν και διέδιδαν, κατά γεωμετρική πρόοδο, μια πελατεία ναρκομανών, που θα μπορούσε, στο μέλλον, να υλοποιήσει τους σχεδιασμούς τους. Στις επόμενες δεκαετίες, όμως, οι ποσότητες του οπίου που έμπαιναν λαθραία στην Κίνα, αυξήθηκαν θεαματικά, με τη βοήθεια διεφθαρμένων, Κινέζων δημόσιων υπαλλήλων, οι οποίοι έκλειναν ευχαρίστως τα μάτια, στο λαθρεμπόριο, με κάποιο αγγλικό «φιλοδώρημα». Έτσι, σε σχετικά σύντομο χρόνο, η Βρετανία, όχι μόνο έκλεινε την ψαλίδα στις συναλλαγές της με την Κίνα, αλλά και διαμόρφωνε μια νέα πηγή συσσώρευσης πλούτου. Το ασήμι, με το οποίο οι Βρετανοί πλήρωναν στους Κινέζους, για να αγοράσουν τσάι, πορσελάνες και μετάξι, αφού οι Κινέζοι συναλλάσσονταν μόνο με ράβδους αργύρου, άρχισε σταδιακά να επιστρέφει στα θησαυροφυλάκια της "Εταιρείας των Ανατολικών Ινδιών", μέσω των πωλήσεων οπίου. Η διάθεση οπίου, στην κινεζική αγορά, που μετά βίας έφθανε τους 15 τόνους το 1730, εκτοξεύθηκε στους 1.400 τόνους, τη στιγμή που η "Matheson Co", συνέχιζε να διαπιστώνει τη δικαιολογημένη αδιαφορία των Κινέζων για τα υπόλοιπα βρετανικά προϊόντα.

Η ανησυχητική εξάπλωση της χρήσης οπίου, στο εσωτερικό της χώρας του, ανάγκασε τον Κινέζο Αυτοκράτορα Τζια-Τσινγκ, το 1810, να απαγορεύσει τη διάθεση του οπίου στην επικράτεια του «Ουράνιου Βασιλείου», με το αιτιολογικό ότι, «έκανε κακό στην υγεία, και υπονόμευε τα ήθη και τους καλούς τρόπους του λαού». Ωστόσο, για είκοσι οχτώ (28) χρόνια, από την έκδοση του εν λόγω διατάγματος, οι Άγγλοι και οι ντόπιοι συνεργάτες τους αγνοούσαν την απαγόρευση. Το 1838, όμως, υπό το βάρος της κοινωνικής πίεσης, που διαμόρφωνε η εξάπλωση της χρήσης οπίου, ο αυτοκράτορας Γκουάνγκ- Ντάο, αποφάσισε να λάβει πιο δραστικά μέτρα, σε ό,τι αφορούσε στην εισαγωγή και διάθεση της ναρκωτικής ουσίας στη χώρα του. Σύμφωνα με νέο διάταγμα, που εξέδωσε, όχι μόνο απαγορεύονταν η εισαγωγή οπίου από τα μεγάλα λιμάνια της χώρας, αλλά προβλέπονταν και η καταδίκη σε θάνατο για τους ντόπιους εμπόρους. Την εφαρμογή του διατάγματος αυτού, ανέλαβε ο Λιν Τσε Χσου, κυβερνήτης της επαρχίας Χου-Χουάνγκ, «ζηλωτής» κομφουκιανιστής, που είχε το προσωνύμιο «καθαρός ουρανός», κι από τότε θεωρείται εθνικός ήρωας της Κίνας [14].

---

[13], [14]: "Οι μεγάλες Συνθήκες, Τάο Κουάνγκ, 1782-1850". Εφημερίδα «Το Βήμα», 12/10/2003, <http://www.tovima.gr/relatedarticles/article/?aid=154500>.

Η άρνηση των Άγγλων να συμμορφωθούν, με τις αποφάσεις της Κίνας, οδήγησε στην επιβολή εμπάργκο, σε όλα τα βρετανικά προϊόντα, γεγονός που θεωρήθηκε αιτία πολέμου από τη Βασίλισσα Ελισάβετ. Οι σχέσεις των δύο χωρών επιδεινώθηκαν όταν οι άνδρες του Λιν Τσε Χσου κατάσχεσαν στην Καντόνα, ένα μεγάλο φορτίο οπίου, που ισοδυναμούσε με τις εισαγωγές ενός χρόνου. Ο «καθαρός ουρανός», που παράλληλα δημιούργησε κι ένα κέντρο αποτοξίνωσης στην Καντόνα, πρόβαλε ποικιλοτρόπως το δέλεαρ της αμνηστίας, για τους χρήστες οπίου, που θα αποφάσιζαν να απεξαρτηθούν, και γενικά διαμόρφωνε ένα ισχυρό ρεύμα εναντίον των εισαγωγών και της χρήσης οπίου.

A.2. Το κινεζικό εμπόριο, την περίοδο 1842-1949

A.2.1. Ο Α΄ Πόλεμος του Οπίου (1839-1842) & η “Συνθήκη του Nanjing” (Ναγκίνγκ)

Η αφορμή, για την πολεμική αναμέτρηση της Βρετανίας με την Κίνα, στάθηκε ο φόνος ενός Κινέζου χωρικού, από μεθυσμένους Άγγλους ναύτες, τον Ιούλιο του 1839. Η Βρετανία, αρνήθηκε να παραδώσει τους κατηγορούμενους, στις κινεζικές αρχές, επικαλούμενη έλλειψη εμπιστοσύνης προς το νομικό σύστημα της χώρας. Η απόφαση αυτή, προκάλεσε την αγανάκτηση των Κινέζων, και πυροδότησε εχθροπραξίες, οι οποίες που ξεκίνησαν στις 4 Σεπτεμβρίου του 1839. Τρία χρόνια αργότερα, στις 29 Αυγούστου του 1842, η σύρραξη αυτή, που έμεινε στην ιστορία ως ο Α΄ Πόλεμος του Οπίου, έληξε με νίκη των αριθμητικά μικρότερων, αλλά καλύτερα εξοπλισμένων Βρετανικών δυνάμεων.

Η ήττα της Κίνας, και επισφραγίστηκε με τη «Συνθήκη του Ναγκίνγκ» (Nanjing) [15], η οποία προέβλεπε:

- Την παραχώρηση του Χονγκ- Κονγκ στη Βρετανία.
- Την παραχώρηση πέντε λιμανιών της νοτιοανατολικής Κίνας, για το εμπόριο και τη διαμονή των Βρετανών (Σαγκάη, Νίνγκπο, Φουτσόου, Αμόι και Καντόνα).
- Ετεροδικία για τους Βρετανούς υπηκόους.
- Καταβολή πολεμικών αποζημιώσεων από την πλευρά της Κίνας .

Δύο χρόνια μετά, το 1844, παρόμοια εμπορικά προνόμια, με αυτά της Βρετανίας, απέκτησαν οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής και η Γαλλία, με τις Συνθήκες της Γουανγκία και της Βαμπόα αντίστοιχα [16].

A.3. Το εξωτερικό εμπόριο της Κίνας, μετά το 1949

A.3.1. Ο Β΄ Πόλεμος του Οπίου, οι Συνθήκες του Τιεντσίν & η Σύμβαση του Πεκίνου.

Οι νέοι εμπορικοί παίκτες στα κινεζικά παράλια & το Πρωτόκολλο των Μπόξερ.

Στο εσωτερικό της Κίνας, η ήττα και το περιεχόμενο της Συνθήκης του Ναγκίνγκ, στάθηκε η αφορμή εξέγερσης τμήματος του στρατού και της γραφειοκρατίας, που ανακήρυξε, το 1850, χωριστό κράτος, με την επωνυμία «Ουράνιο Βασίλειο της Αιώνιας Ειρήνης» (Taiping Tian Guo) με πρωτεύουσα το Ναγκίνγκ (Nanjing).

---

[15]: Hsu, *The Rise of Modern China*: p. 190-92.

[16]: *Trade and Diplomacy on the China Coast: The Opening of the Treaty Ports, 1842-1854*. 2 vols. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1953.

Υπό το βάρος της ήττας και του εσωτερικού διχασμού, στις 8 Οκτωβρίου του 1856, αυτοκρατορικοί αξιωματούχοι συνέλαβαν το πλήρωμα του, υπό βρετανική σημαία, κινεζικού πλοίου «Βέλος», «για πειρατεία και λαθρεμπόριο» [17]. Οι Άγγλοι, επικαλέστηκαν πως οι Κινέζοι τελωνειακοί έσκισαν τη Βρετανική σημαία και κήρυξαν εκ νέου τον πόλεμο στον αυτοκράτορα. Στο πλευρό της Βρετανίας, στο Β΄ Πόλεμο του Οπίου, συντάχθηκαν και οι Γάλλοι, υπό το πρόσχημα της δολοφονίας ενός ιεραπόστολου, συμπατριώτη τους, στις αρχές του 1856. Επιπλέον, οι Η.Π.Α και η Ρωσία, δήλωσαν τη συμπαράστασή τους προς την Αγγλία και τη Γαλλία. Σε λιγότερο από δύο χρόνια, οι Αγγλο-Γάλλοι, αφού κατέλαβαν την Καντόνα, ανάγκασαν τους Κινέζους, τον Ιούνιο του 1858, να υπογράψουν τη «Συνθήκη του Τιεντσίν», που προέβλεπε:

- Την εγκατάσταση διπλωματικών αποστολών της Βρετανίας, της Γαλλίας, των Η.Π.Α και της Ρωσίας, στο Πεκίνο, που -την εποχή εκείνη- ήταν «Απαγορευμένη Πόλη».
- Το άνοιγμα δέκα νέων λιμανιών, για εμπορική δραστηριότητα.
- Ελευθερία κινήσεων, για τους ξένους, στο εσωτερικό της Κίνας και ελευθερία των χριστιανών ιεραποστόλων να διαδίδουν την πίστη τους.
- Νομιμοποίηση των εισαγωγών οπίου στην Κίνα.
- Καταβολή μεγάλων πολεμικών αποζημιώσεων, από τη πλευρά της Κίνας, στη Βρετανία και στη Γαλλία.

Ο Β΄ Πόλεμος του Οπίου, όπως ονομάστηκε η σύρραξη που ξέσπασε το 1856, δεν έμελλε να ολοκληρωθεί με τη «Συνθήκη του Τιεντσίν», αφού -στη συνέχεια- ο Κινέζος Αυτοκράτορας Φουνγκ - Χσιάν, αρνήθηκε να την επικυρώσει. Η απόφασή του στάθηκε η αφορμή για επανάληψη των εχθροπραξιών, το 1859, και στην κατάληψη του Πεκίνου, από τις ενωμένες δυνάμεις Αγγλίας και Γαλλίας, οι οποίες έβαλαν φωτιά στα θερινά ανάκτορα και προέβησαν σε λεηλασίες, με αποτέλεσμα να ανατρέψουν τον αυτοκράτορα και να αναγκάσουν τον αδερφό του, και νέο αυτοκράτορα, Κουνγκ Τσιν Γουάνγκ, να υπογράψει τη «Σύμβαση του Πεκίνου», στις 18 Οκτωβρίου του 1860, δια της οποίας επικυρωνόταν η «Συνθήκη του Τιεντσίν». Στη συνέχεια, οι νικητές βοήθησαν το νέο Αυτοκράτορα της Κίνας να καταστείλει την εξέγερση του Taiping Tian Guo, του "Ουράνιου Βασιλείου της Αιώνιας Ειρήνης", και να αποκαταστήσει την ενότητα της Κίνας, το 1864.

Μετά το δεύτερο κύκλο εχθροπραξιών, στα κέρδη της Βρετανίας προστέθηκε, από το Νοέμβριο του 1860, και η εκχώρηση της Χερσονήσου Κόουλουν, απέναντι από το Χονγκ-Κονγκ. Επίσης, μέσω μιας «Δεύτερης Συνθήκης του Τιεντσίν», το 1858, με την οποία τερματίστηκε ο σινο-γαλλικός πόλεμος, το Ανάμ παραχωρήθηκε στη Γαλλία.

---

[17]: "Οι μεγάλες Συνθήκες, Τάο Κουάνγκ, 1782-1850". Εφημερίδα «Το Βήμα»: ό.π.π.

Οι ετεροβαρείς συνθήκες, με τις οποίες επισφραγίστηκαν οι δύο Πόλεμοι του Οπίου, είχαν και συνέχεια, τα αμέσως επόμενα χρόνια. Συγκεκριμένα το 1895, με τη «Συνθήκη του Σιμονοσέκι», η Κίνα, μετά την ήττα της στο σινο-ιαπωνικό πόλεμο, αναγκάστηκε να εκχωρήσει στην Ιαπωνία την Ταϊβάν, και τα νησιά Πεσκαδόρες, να αναγνωρίσει την ανεξαρτησία της Κορέας, και να παραδώσει και άλλα κινεζικά λιμάνια στα χέρια των Δυτικών και των Ιαπώνων. Οι τελευταίοι, μάλιστα, απέκτησαν το δικαίωμα να εγκαθιστούν και να εκμεταλλεύονται βιομηχανίες σε κινεζικό έδαφος.

Στο ίδιο πλαίσιο, η Γερμανία, που ήταν ο «νέος παίκτης στην περιοχή, απέκτησε ορυχεία στο Σαντούνγκ και ναυτική βάση στο Κιάου Τσόου. Τρία χρόνια αργότερα, το 1898, η Βρετανία, με το πρόσχημα ότι χρειαζόταν μεγαλύτερη έκταση, για να προστατέψει την αποικία της στο Χονγκ-Κονγκ, ζήτησε από την Κίνα, να ενοικιάσει μια περιοχή χιλίων τετραγωνικών χιλιομέτρων (1000 τ.χμ), στο βόρειο μέρος της χερσονήσου Καουλούν. Η εμπορική πράξη, που συμφώνησαν τα δύο μέρη, επικυρώθηκε με τη «Δεύτερη Συνθήκη του Πεκίνου», τον Ιούνιο του 1898, τέθηκε σε εφαρμογή την 1^η Ιουλίου του 1898, και έληξε την 1^η Ιουλίου του 1997.

Τέλος, το 1901, μετά την αποτυχία της «Εξέγερσης των Μπόξερ» [18], όπως τους ονόμασε η Δύση, δια της οποίας οι Κινέζοι επιχειρήσαν να απαλλαγούν από τους πολλούς ξένους δυνάστες τους, η Ουράνια Αυτοκρατορία, υπογράφοντας το «Πρωτόκολλο των Μπόξερ» [19], αποδέχτηκε τη στάθμευση ξένων στρατιωτικών δυνάμεων, σε στρατηγικά σημεία της χώρας, από το Πεκίνο ως τα παράλια της.

Στο εμπορικό επίπεδο, το αποτέλεσμα των δύο «Πολέμων του Οπίου» ήταν, τα λιμάνια που παραχώρησε η Κίνα, για το εξωτερικό εμπόριο, από πέντε (5) που ήταν το 1842, να φθάσουν σταδιακά, στα πενήντα (50), μέχρι το 1911.

A.4. Το εμπόριο, στην Κίνα, υπό τη Συνθήκη του Συστήματος των Λιμανιών (CMC)

Η ασθενής κυβέρνηση της Κίνας, μετά τις ήττες, που υπέστη η χώρα, στους δύο Πολέμους του Οπίου, τη διάβρωση των μηχανισμών ελέγχου του εμπορίου, που είχε αρχίσει πολύ πριν την ένοπλη αντιπαράθεσή της με τη Βρετανία και τις άλλες χώρες της Δύσης, και σε συνδυασμό με την έλλειψη σαφούς πλαισίου κανόνων, και των απαραίτητων ελεγκτικών θεσμών, είδε την κατάρρευση των εσόδων, από τους εμπορικούς δασμούς, μετά τη συνθήκη του Nanjing. Σ' αυτό το κλίμα δημοσιονομικής στενότητας, απογοήτευσης και δυσπιστίας, και με τις υποχρεώσεις των πολεμικών αποζημιώσεων «να τρέχουν», αλλοδαποί Πρόξενοι, το 1854, αποφάσισαν να ιδρύσουν ένα μηχανισμό που θα κάλυπτε το συγκεκριμένο κενό, με την ονομασία "Chinese Maritime Customs Service" (από τα αρχικά του "C.M.C"), με σκοπό να συλλέγουν τους εμπορικούς δασμούς, από τα προϊόντα που διακινούνταν από και προς τα λιμάνια της Κίνας. Το εγχείρημά τους αντιμετωπίστηκε, με δυσπιστία έως και εχθρότητα, τόσο από τον κινεζικό παράγοντα όσο και από μια μεγάλη ομάδα ξένων εμπόρων, μεταξύ των οποίων και λαθρεμπόρων ή τυχοδιωκτών, που είχαν στήσει «χρυσές δουλειές» στα παράλια της χώρας.

---

[18],[19]: *Gegen die ausländischen Barbaren: Die "Boxer" und ihr Mythos*, von Iwo Amelung, (<http://www.dhm.de/>) – [Γερμανικό Ιστορικό Μουσείο (DHM)].

Ο μηχανισμός του “C.M.C”, παρά το γεγονός ότι, στην αφετηρία του, είχε ως βασικό, πρωταρχικό στόχο, τη διεύρυνση της πολιτικής επιρροής των δυτικών δυνάμεων στην Κίνα, και τη διασφάλιση της δυνατότητάς της, να καταβάλλει τις επιβληθείσες πολεμικές αποζημιώσεις, δεν άργησε να επιφέρει θετικά αποτελέσματα και για την ίδια την Κίνα. Σε σύντομο χρόνο, η λειτουργία του “C.M.C” [20], κατάφερε μια πραγματική αύξηση στα έσοδα της κεντρικής Κυβέρνησης της Κίνας, και θέσπισε κανόνες, η λειτουργία των οποίων λειτούργησε ενθαρρυντικά και αποτελεσματικά, για το εμπόριο. Έτσι, παρά τις αρχικές αντιδράσεις, από την πλευρά των ξένων εμπόρων και των Κινέζων αξιωματούχων, που είδαν τα προσωπικά τους έσοδα να μειώνονται, το νέο σύστημα, μέσα σε διάστημα δύο (2) ετών, συνάντησε την πλήρη αποδοχή, από όλους, τους νόμιμους, εμπλεκόμενους παράγοντες, καθώς περιόριζε δραστικά τη δράση και την προοπτική κέρδους, για τους κάθε λογής παράνομους. Απόλυτα φυσιολογικά, λοιπόν, ο μηχανισμός του “C.M.C” επεκτάθηκε σταδιακά και σε άλλους τομείς, όπως τα Ταχυδρομεία, η Ακτοφυλακή, η λειτουργία των Λιμανιών, η διαχείριση της Ναυσιπλοΐας, και το σύστημα αναφοράς των καιρικών συνθηκών.

Με την πάροδο του χρόνου, οι πληροφορίες και οι προβλέψεις, που προέρχονταν από το σύστημα του “C.M.C”, στο οποίο προΐσταντο, ένας Βρετανός, Γενικός Επιθεωρητής, μαζί με έναν Κινέζο ομόλογό του, Επιθεωρητή των Τελωνείων της χώρας, κατέστησαν τόσο αξιόπιστες, ώστε η Κίνα, ήταν σε θέση, όποτε το επιθυμούσε, να μπορεί να αξιοποιήσει τα διαθέσιμα, αλλά και τα προσδοκώμενα έσοδά της, ως εγγύηση, σε έναν ενδεχόμενο εξωτερικό δανεισμό. Κατ’ αναλογία, το αρχαιακό υλικό της “C.M.C”, και ιδίως οι επίσημες εκθέσεις της, κατέστησαν -σταδιακά- μια πηγή αξιόπιστων πληροφοριών, τόσο για το εξωτερικό εμπόριο της Κίνας, όσο και για τις εμπορικές συναλλαγές των δυτικών στην εν λόγω χώρα, για το χρονικό διάστημα μέχρι το 1948.

Οι εξαγωγικές συναλλαγές της Κίνας, ως το 1900, δείχνουν ότι η χώρα εξάγει το 75% του εμπορίου της (εκτός του Hong Kong) στη Μ. Βρετανία, τη στιγμή που το Βρετανικό μερίδιο στην Κίνα, κινείται στο 10%. Επίσης, ένα σημαντικό τμήμα των εξαγωγών της Κίνας κατευθύνεται στη Ρωσία, ενώ η συγκεκριμένη χώρα δεν ήταν τόσο σημαντική για τις εισαγωγές.

Τον 20^ο αιώνα, ένα αριθμός επιπλέον χωρών, έγινε σημαντικός για το εμπόριο της Κίνας. Κατά το πρώτο μισό του 20^{ου} αι., η Ιαπωνία ήταν η πιο σημαντική πηγή των κινεζικών εισαγωγών, ακολουθούμενη από τις Η.Π.Α., ενώ η Μ. Βρετανία είχε πέσει στην τρίτη θέση. Πέρα από το επίπεδο του συνολικού εμπορίου, η φύση των εμπορευμάτων που εισάγονται από αυτές τις χώρες διέφερε, με τη Μ. Βρετανία και τις Η.Π.Α. να εξάγουν στην Κίνα περισσότερες μηχανές και άλλα παραγωγικά προϊόντα, από ότι η Ιαπωνία. Σημαντικά ποσοστά των εισαγόμενων προϊόντων, προέρχονται επίσης, από μια σειρά άλλων κοντινών χωρών και αποικιών, όπως οι Ολλανδικές - Ανατολικές Ινδίες, η Γαλλική Ινδοκίνα, η Σιγκαπούρη και η Αυστραλία. Μεταξύ των χωρών της Ηπειρωτικής Ευρώπης, οι σχετικά πρώιμα βιομηχανοποιημένες (Γερμανία, Βέλγιο), κατέχουν μεγαλύτερο μερίδιο από τις άλλες, όπως για παράδειγμα από την Ιταλία. Σε γενικές γραμμές, ενώ η σχετική σημασία του εμπορίου με την Βρετανική Αυτοκρατορία, είχε μειωθεί, η εξέλιξη των εμπορικών συναλλαγών της Κίνας μεταβλήθηκε ομαλά μετά τον 19^ο αι.

---

[20]: *Chinese Maritime Customs project*,
University of Bristol, (<http://www.bristol.ac.uk/history/customs/>).

Εξετάζοντας τα διαγράμματα των κινεζικών εισαγωγών, για τις αρχές του 20^{ου} αιώνα, κατανοούμε ότι, ο ρόλος της Ιαπωνίας άλλαξε σημαντικά, καθώς το μερίδιό της αυξήθηκε, κι από 20%, εκτοξεύθηκε κοντά στο 40%, μεταξύ του 1915 και του 1925, προτού οι εξαγωγές της προς την Κίνα πέσουν δραστικά, πολύ κοντά στο 0%, στο τέλος του Β' Παγκόσμιου Πολέμου. Οι επιπτώσεις της εν λόγω παγκόσμιας σύρραξης, απεικονίζονται επίσης, και στο διαρκώς μειούμενο μερίδιο της Γερμανίας. Οι Η.Π.Α. έγιναν η πιο σημαντική πηγή προέλευσης των κινεζικών εισαγωγών, σε ποσοστό μεγαλύτερο από το 60%, όχι μόνο επειδή ήταν μεγάλη χώρα, αλλά κυρίως, επειδή η αμερικανική οικονομία δεν είχε καταστραφεί, από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Από το 1946, πάνω από το μισό των κινεζικών εξαγωγών, κατευθυνόταν στις Η.Π.Α. Επίσης, πρέπει να επισημάνουμε ότι, ενώ για το εξαγωγικό εμπόριο της Κίνας, η σημασία της Ιαπωνίας κατέστη κορυφαία για μισό αιώνα, μετά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, στη συνέχεια, έπαψε να έχει ενδιαφέρον. Το μερίδιο της Μ. Βρετανίας κινούνταν περίπου στο 10%, όλο αυτό το διάστημα, και εξακολούθησε να είναι ένας σημαντικός προορισμός για τα κινεζικά εμπορεύματα, σε αντίθεση με άλλες Ευρωπαϊκές χώρες όπως η Γαλλία. Υπάρχει, επίσης, ένα σχετικά υψηλό κλάσμα των κινεζικών εξαγωγών, περίπου 25%, το οποίο πηγαίνει σ' άλλες χώρες από εκείνες που εμφανίζονται στο διάγραμμα. Κι αυτό, είναι -αναμφισβήτητα- ένα ξεκάθαρο σημάδι της επιτυχίας της Κίνας να διεισδύσει σε νέες αγορές, αυξάνοντας τα έσοδά της από ένα νέο σύνολο χωρών [21].

A.5 Η διακύμανση του μεριδίου της Κίνας στο Παγκόσμιο Εμπόριο

Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, οι εμπορικές στατιστικές για πολλές χώρες του κόσμου έγιναν διαθέσιμες. Ως εκ τούτου, είναι χρήσιμο να εξετάσει κανείς το μερίδιο της Κίνας στο Παγκόσμιο Εμπόριο, σε σύγκριση με πολλές άλλες χώρες. Η Κίνα αντιπροσώπευε περίπου το 2% του Παγκόσμιου Εμπορίου, από το 1913-1938, με τη καλύτερη στιγμή της, να βρίσκεται στη δεκαετία του 1920. Όπως θα δούμε παρακάτω, χρειάστηκε να παρέλθει ένα μεγάλο μέρος του 20^{ου} αιώνα, προτού επανακτήσει αυτό το μερίδιο. Αναφορικά με τις άλλες χώρες, η Κίνα, έχει περίπου τα 3/4 του εξωτερικού εμπορίου της Ιαπωνίας, και περίπου τα 2/3 του εξωτερικού εμπορίου της Ινδίας. Απόλυτα φυσιολογικά, κατά τη διάρκεια της εν λόγω περιόδου, το εξωτερικό εμπόριο της Κίνας, έχει τεράστιες αποστάσεις από τις βιομηχανικές χώρες, όπως η Μ. Βρετανία, οι Η.Π.Α. και η Γερμανία. Το μερίδιο της Κίνας, στο Παγκόσμιο Εμπόριο, ήταν μικρότερο από το μερίδιο της στο Παγκόσμιο Α.Ε.Π. Αυτό συνέβη, επίσης, για τις Η.Π.Α., την Ιαπωνία, και σε διαφορετικό βαθμό για την Ινδία. Επιπλέον, εάν επικεντρωθούμε στην αναπτυσσόμενη Ινδία, η αναλογία των συναλλαγών και του πληθυσμού της Ινδίας είναι 1 προς 5, ενώ για την Κίνα, 1 προς 13. Την ίδια στιγμή, είναι δύσκολο να καταλήξουμε, από αυτήν την παρατήρηση, στο συμπέρασμα ότι, το εξωτερικό εμπόριο της Κίνας ήταν ασυνήθιστα μικρό, επειδή ένας δεδομένος παγκόσμιος πληθυσμός είναι δεσμευμένος με το εσωτερικό εμπόριο, σε σχέση με το μέγεθος του πληθυσμού της εν λόγω χώρας. Αλλά, και για έναν επιπλέον λόγο: επειδή, η Κίνα, ήταν σχεδόν κατά 50% μεγαλύτερη, σε πληθυσμό, από την Ινδία, τη δεδομένη χρονική τη στιγμή.

---

[21]: “Modern China and the Imperial Maritime Customs”,
<http://gis.rchss.sinica.edu.tw/cmcs/digital-library>.

Συνοψίζοντας, τα συμπεράσματά μας, επισημαίνουμε πως, μετά τους δύο Πολέμους του Οπίου, η Βρετανία και άλλες μεγάλες Ευρωπαϊκές Χώρες, ήταν οι βασικοί εμπορικοί εταίροι της Κίνας. Ωστόσο, από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα, η Κίνα έδωσε έμφαση σε άλλες χώρες, όπως οι Η.Π.Α. και η Ιαπωνία. Κι αυτό έγινε εξαιτίας της φύσης, της ποιότητας και της ζήτησης των βασικών προϊόντων της, που ήταν αντικείμενο διαπραγματεύσεως.

A.6. Η δομή του κινεζικού εμπορίου

Μέχρι το 1870, οι μεγαλύτερες, σε όγκο αξία, από τις εισαγωγές της Κίνας, αφορούσαν το όπιο. Από την εν λόγω χρονική στιγμή, η σημασία του οπίου μειώθηκε, πρώτον εξαιτίας της αύξησης της εγχώριας παραγωγής και δεύτερο, με τη θέσπιση των ολοένα και πιο αποτελεσματικών, εσωτερικών και διεθνών, αντιναρκωτικών νόμων, που καταλήγουν, το 1917, στην απαγόρευση τόσο της εγχώριας παραγωγής, όσο και των εισαγωγών οπίου. Ένας άλλος τομέας, που αφορά στα βαμβακερά προϊόντα, αντιπροσώπευε περίπου το 30% όλων των εισαγωγών της Κίνας, μέχρι το 1920. Ωστόσο, τα βαμβακερά και τα μάλλινα προϊόντα, που ποτέ δεν έπεισαν για την ποιότητά τους, άρχισαν να εξαφανίζονται τον 20^ο αιώνα. Εξάλλου, η Κίνα, περίπου το 1890, άρχισε να εισαγάγει ρύζι, σε ποσοστό που αντιπροσώπευε το 7% του συνόλου εισαγωγών της. Επίσης, το μερίδιο των μετάλλων και των ορυκτών, στις εισαγωγές της, στάθηκε αρκετά σταθερό (περίπου στο 6%), ενώ οι μηχανές άρχισαν να κατακτούν σημαντικό ποσοστό των εισαγωγών στην Κίνα, περίπου το 1910 [22].

Από την πλευρά των εξαγωγών, οι κυρίαρχες κατηγορίες προϊόντων, είναι το τσάι και τα προϊόντα από μετάξι, τα οποία κατείχαν περίπου το 70%, το έτος 1870. Η σημασία του τσαγιού μειώθηκε γρηγορότερα, απ' ότι το μετάξι, παρά το γεγονός ότι σημείωσε μια μικρή ανάκαμψη, το 1920. Ακόμη, άλλα προϊόντα, όπως τα ζωικά (δορές και δέρματα), τα μεταλλεύματα, τα ορυκτά, ο άνθρακας, οι σπόροι και τα έλαια, ήταν μέτριας σημασίας, για το εξαγωγικό εμπόριο της Κίνας, αυτό το διάστημα. Γύρω στα 1910, η Κίνα ξεκίνησε τις εξαγωγές κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων, και μέχρι το 1940, τα προϊόντα αυτά, αντιπροσώπευαν περίπου το 10% των εξαγωγών της [23].

A.7. Τα δασμολογικά οφέλη της Κίνας, στη διάρκεια της Συνθήκης των Λιμένων

Η σημαντική δημοσίευση του "CMC", υπό τον τίτλο "The Returns to Trade" («Η επιστροφή στο Εμπόριο»), παρέχει λεπτομερείς πληροφορίες, σχετικά με τον ακριβή τύπο των εμπορευμάτων, που διακινούνταν στην Κίνα, παρέχοντας τη δυνατότητα εκτίμησης των αλλαγών που συντελούνταν σταδιακά. Για παράδειγμα, ο αριθμός βαμβακερών εμπορευμάτων σχεδόν τριπλασιάστηκε σε περισσότερο από 25 χρόνια (1868-1894). Υπάρχουν επίσης στοιχεία για την «καταστροφή» εμπορευμάτων, όπως αυτά που αφορούν στη διακύμανση του αριθμού των μάλλινων προϊόντων, που πέφτει από το 20 στο 11, κατά τη διάρκεια της ίδιας περιόδου. Συνολικά ο αριθμός των διαφορετικών εισαγωγών στην Κίνα, αυξάνεται από 80 σε 483, δηλαδή κατά 504%, την περίοδο 1868-1947. Αντίστοιχη ήταν η εξέλιξη στα έσοδα που προέκυπταν για την Κίνα, από τις εξαγωγές της, που κατέγραψαν αύξηση της τάξεως του 474%, για την ίδια περίοδο.

---

[22], [23]: "Chinese Maritime Customs - 19th and early 20th Century", (<http://yourarchives.nationalarchives.gov.uk>).

Για να γίνει κατανοητή η σημασία της αυξητικής καμπύλης στις εξαγωγές, σημειώνεται -κατ' αντιδιαστολή- το γεγονός ότι, οι Broda και Weinstein (2006), εντοπίζουν την αύξηση των κινεζικών εισαγωγών στις Η.Π.Α., κατά την περίοδο 1972-2001, στο 119% ή στο +4,1% κατ' έτος. Κατ' αναλογία, η αύξηση του 504%, στις εισαγωγές της Κίνας, την περίοδο 1868-1947 μεταφράζεται σ' ένα ποσοστό της τάξεως του +6,4% ετησίως [24].

ΜΕΡΟΣ Β' : Η Οικονομία της Κίνας, μετά το 1949

B.1. Το Εξωτερικό Εμπόριο της Κίνας, μετά το 1949

Το συνολικό οικονομικό σύστημα της Κίνας, μετά το 1949, συντάχθηκε με τη Σοβιετική Ένωση και έκανε αποταμιεύσεις από τον αγροτικό τομέα, προς όφελος της βιομηχανικής παραγωγής. (Naughton 2007 [25], Brandt and Rawski, 2008 [26]). Το εξωτερικό εμπόριο διεξήχθη γενικά, από κρατικές επιχειρήσεις, που είχαν περιορισμένα κίνητρα να λειτουργούν αποτελεσματικά, επειδή η θέση τους δεν αμφισβητήθηκε ποτέ από τον ανταγωνισμό. Το συνολικό καθεστώς που θεσπίστηκε από τις κυβερνήσεις της Κίνας, ήταν προσανατολισμένο προς την αυτάρκεια και την υποκατάσταση των εισαγωγών, στοιχεία εκ προοιμίου αναποτελεσματικά, για μια σχετικά φτωχή χώρα, τη δεδομένη χρονική περίοδο. Η συγκεκριμένη επιλογή, στο οικονομικό και εμπορικό πεδίο, σε συνδυασμό με την απελευθέρωση του εμπορίου, από τις 46 χώρες μέλη της GATT, σήμαιναν τη συρρίκνωση του ρόλου της Κίνας στο παγκόσμιο εμπόριο, μετά το 1949. Ενώ, πριν από το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, η Κίνα αντιπροσώπευε περίπου το 2% των παγκόσμιων εισαγωγών και εξαγωγών, οι εκτιμήσεις δείχνουν ότι το μερίδιο της Κίνας μειώθηκε κατά τη δεκαετία του 1950 σε περίπου 1,7%, και τη δεκαετία του 1970 περίπου σε 0,7% (Lardy 1994, [27]). Στο σημείο αυτό, απαιτείται η υπογράμμιση πως, οι ποσοτικές πληροφορίες, σχετικά με το εξωτερικό εμπόριο της Κίνας, για την περίοδο 1949-1979, είναι πολύ περιορισμένες.

Σε αντίθεση με τα στοιχεία που υπάρχουν στο πλαίσιο της Συνθήκης των Λιμένων, οι χαμηλές προσδοκίες κέρδους, που η Κίνα ανέμενε να αποκομίσει, από τη συμμετοχή της στο Παγκόσμιο Εμπόριο, φαίνεται πως βρίσκεται πίσω από τη μη συλλογή και ανάλυση των σχετικών πληροφοριών. Τα όποια στοιχεία για το εξωτερικό εμπόριο της χώρας, προκύπτουν από τη διαδικασία της διαχείρισης των φορολογικών συναλλαγών, μέσω των τελωνείων, όμως κι αυτά δε συλλέγονταν συστηματικά. Για παράδειγμα, η συλλογή δεδομένων διακόπηκε κατά τη διάρκεια των ετών της Πολιτιστικής Επανάστασης (1966-1978). Επιπλέον δεν υπάρχουν δημοσιευμένα δεδομένα των τελωνείων, μέχρι το 1984. Κατά συνέπεια, οι εκτιμήσεις για το εξωτερικό εμπόριο της Κίνας, τόσο σε επίπεδο συγκεντρωτικών αποτελεσμάτων όσο και σε επίπεδο βασικών εμπορευμάτων, έγιναν από διάφορους αναλυτές, με βάση πληροφορίες από εμπορικούς εταίρους της Κίνας, από στατιστικές πηγές που καταρτιζόνταν από τα Ηνωμένα Έθνη, τον ΟΟΣΑ και άλλες χώρες. Με βάση τα στοιχεία αυτά, η Κίνα κατέγραψε, τη συγκεκριμένη περίοδο, ένα μέσο όρο ετήσιας αύξησης, στο εξωτερικό της εμπόριο, της τάξης του 4%, ενώ οι εξαγωγές της αυξήθηκαν κατά 6%. Η ανάπτυξη του εμπορίου επιταχύνθηκε, στη συνέχεια, με την ετήσια αύξηση των πραγματικών εξαγωγών της, να φτάνει είναι στο 12,9%, ενώ στο 12,3% κινήθηκαν οι εισαγωγές, από το 1970-1978.

---

[24]: Christian Broda & David E. Weinstein, 2006. "Globalization and the Gains from Variety," *The Quarterly Journal of Economics*, MIT Press, vol. 121(2), pages 541-585. [25] *The Chinese Economy: Transitions and Growth* [Barry J. MIT Press, Jan 1, 2007, Naughton, pages 404-428. [26]: Loren Brandt and Thomas Rawski, *China's Great Economic Transformation*, Cambridge University Press (2008). [27] Nicholas Lardy, "China in the World Economy", *Peterson Institute*, 1994, page 2.

Τη, μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο περίοδο, η Κίνα εισάγει και εξάγει αντίστοιχα, μεγάλα βασικά εμπορεύματα. Τα έτη 1952-1964, η παραγωγή σπόρων και ξηρών καρπών, ως ειδών εξαγωγής, έγινε λιγότερο σημαντική, και η Κίνα, από καθαρός εξαγωγέας, έγινε εισαγωγέας σιτηρών. Υπάρχουν αποδείξεις, επίσης, για κατακόρυφη εξειδίκευση, με τη μορφή ενός αυξανόμενου μεριδίου, στις εισαγωγές κλωστοϋφαντουργικών ινών, την ίδια στιγμή που τα κλωστοϋφαντουργικά υφάσματα και τα μερίδια των εξαγωγών της Κίνας, από τα είδη ένδυσης, αυξάνονταν σταθερά. Καταγράφονται, επίσης, σημαντικές εμπορικές συναλλαγές, για ορισμένα προϊόντα, όπως -για παράδειγμα- ο τομέας των μηχανών.

Οι οικονομικές μεταρρυθμίσεις, που άνοιξαν το εμπόριο της Κίνας με τον κόσμο, ξεκίνησαν το 1978. Οι αλλαγές στις τιμές του πετρελαίου και η επακόλουθη παγκόσμια ύφεση, μαζί με τους υψηλούς δασμολογικούς συντελεστές, κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1980, συνέβαλαν σημαντικά στην επιβράδυνση του εμπορίου της Κίνας. Αύξηση του εμπορίου σημειώθηκε την περίοδο 1981-1987, όταν οι εισαγωγές αυξήθηκαν, κατά 10,4%, και οι εξαγωγές κατά 5,2%. Ωστόσο, σε σύγκριση με άλλες χώρες, τα ποσοστά αυτά ήταν υψηλά.

Το μερίδιο της Κίνας στο Παγκόσμιο Εμπόριο δεν άλλαξε πολύ την περίοδο 1970-1978. Μετά το 1978, όμως, το μερίδιο της Κίνας αυξήθηκε σημαντικά, ως συνέπεια των μεταρρυθμίσεων που οδήγησαν στην απελευθέρωση του εμπορίου, ενώ εντυπωσιακά είναι τα στοιχεία που προκύπτουν, γύρω στο 1990 και το 2000. Σε κάθε περίπτωση, πάντως, τα κέρδη από το μερίδιο της Κίνας στο Παγκόσμιο Εμπόριο αυξήθηκαν σταδιακά. Την περίοδο 1978-1990 η ανάπτυξη του εμπορίου ήταν της τάξης του 7,5%, την τελευταία δεκαετία του 20^{ου} αιώνα να φθάνει το 13,5%, και την περίοδο 2000-2007 να αγγίζει το 16,2% [28].

Το πιο σημαντικό γεγονός, που ενίσχυσε το εξωτερικό εμπόριο της Κίνας, ήταν η προσχώρησή της στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (Π.Ο.Ε.), το 2001. Είναι επιβεβλημένο, πάντως, να επισημάνουμε πως, παρά τις αλληπάλληλες, εντυπωσιακές αυξήσεις που κατάφερε, η Κίνα, μόλις το 1994 κατόρθωσε να ξεπεράσει το μερίδιο που είχε στο Παγκόσμιο Εμπόριο στα μέσα της δεκαετίας του 1920. Αυτό υποδηλώνει ότι, οι επιτυχίες της χώρας, τις τελευταίες δεκαετίες, ίσως να είναι λιγότερο εξαιρετικές και πιο «φυσιολογικές» απ' ό,τι μερικές φορές εμφανίζονται. Σε κάθε περίπτωση, πάντως, γεγονός είναι ότι χρειάστηκε μια μεγάλη περίοδος εβδομήντα (70) χρόνων, μέχρι το μερίδιο της Κίνας, στο Παγκόσμιο Εμπόριο, να φτάσει στα επίπεδα του 1925. Κι αυτό, δίνει και το μέτρο της αρνητικής εξέλιξης του εξωτερικού εμπορίου της Κίνας, στη διάρκεια της περιόδου 1949-1978. Η χώρα, κινήθηκε εναντίον του εξωτερικού εμπορίου, με τη μορφή περιοριστικών πολιτικών, που έγιναν ακόμη πιο αυστηρές, την περίοδο του Ψυχρού Πολέμου, οι συνέπειες του οποίου προστέθηκαν στη γενικά κακή απόδοση της κεντρικά σχεδιαζόμενης οικονομίας της. Υπό την πίεση των αποτελεσμάτων αυτών, που είχαν συνολικά αρνητικό αντίκτυπο, σε όλους τους τομείς, στο εσωτερικό της Κίνας, μετά την αποτυχία της μορφωτικής επανάστασης, η ηγεσία της χώρας αποφάσισε την ιστορική στροφή. Αναθεωρώντας τη γραμμή του απομονωτισμού, το 1978, δυο χρόνια μετά το θάνατο του Μάο Τσε Τουνγκ, η Κίνα έθεσε σε εφαρμογή ένα εντυπωσιακό, εμπορικό άνοιγμα - έκπληξη, το οποίο μετέβαλε άρδην μέρος των μεταρρυθμίσεων που υιοθέτησε, μετά το 1978.

---

[28]: "International trade and tariff data", http://www.wto.org/english/res_e/statis_e/statis_e.htm.

ΜΕΡΟΣ Γ΄ : Η Κίνα στο πλαίσιο του Π.Ο.Ε.

Γ.1. Η εμφάνιση της Κίνας στη διεθνή οικονομία & οι γενικές δεσμεύσεις προσχώρησης που ανέλαβε

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (Π.Ο.Ε.), λειτουργεί με συναίνεση. Οποιαδήποτε χώρα, ζητά να ενταχθεί στο σύστημά του, πρέπει να ικανοποιεί όλα τα μέλη του, προτού αυτά επιτρέψουν την προσχώρησή της. Υπάρχει πρόβλεψη ότι, για τη λήψη αποφάσεων που αφορούν στην προσχώρηση μιας χώρας στον Π.Ο.Ε., απαιτείται η διεξαγωγή ψηφοφορίας, και η έγκριση του αιτήματος, με πλειοψηφία 2/3 των μελών του (Συμφωνία για την ίδρυση του Π.Ο.Ε., άρθρο XII). Επίσης, υπάρχουν διατάξεις, που επιτρέπουν στα υπάρχοντα και τα νέα μέλη, να εξαιρεθούν από την επέκταση των διατάξεων “M.F.N” (συμφωνία για την ίδρυση του Π.Ο.Ε., άρθρο XIII), αλλά στην πράξη ζητείται η ομοφωνία και έξι χώρες λαμβάνουν μεταχείριση του πλέον ευνοούμενου κράτους (M.F.N/Most Favorite Nation). Η ανάγκη για έγκριση, σημαίνει ότι τα νέα μέλη καλούνται συχνά να αναλάβουν υποχρεώσεις που είναι πολύ πιο εκτεταμένες, σε σχέση με τα υπάρχοντα μέλη, που βρίσκονται σε αντίστοιχο στάδιο Οικονομικής Ανάπτυξης.

Χαρακτηριστική περίπτωση τέτοιας μεταχείρισης, ήταν οι όροι προσχώρησης της Κίνας στον Π.Ο.Ε. Παρόλο που η Κίνα, ήταν μια αναπτυσσόμενη χώρα, κι έτσι έπρεπε να έχει καταρχήν το δικαίωμα (από την «ρήτρα εξουσιοδότησης» του Π.Ο.Ε.), για ειδική και διακριτική μεταχείριση, οι Η.Π.Α. και άλλα μέλη του Π.Ο.Ε. επέμεναν και πέτυχαν, η Κίνα να ενταχθεί στον Π.Ο.Ε., με «εμπορικούς όρους». Αυτό σήμαινε ότι, η Κίνα ανέλαβε υποχρεώσεις που σε πολλές περιπτώσεις, ανήκαν στο επίπεδο των αναπτυγμένων κρατών μελών του Π.Ο.Ε [29]. Τέτοιες υποχρεώσεις, δεν μειώνουν απλώς τα εμπορικά εμπόδια στα σύνορα, αλλά επιχειρούν να επιβάλλουν λεπτομερείς αλλαγές και στις εσωτερικές πολιτικές. Κατά την προσχώρησή της, απαιτήθηκε από την Κίνα, να θεσπίσει μεγάλες δασμολογικές μειώσεις, και μέχρι το 2007, να μειώσει το μέσο όρο των εισαγωγικών δασμών σε 6,8%. Στο πλαίσιο αυτό, ο μέσος όρος των κινεζικών δασμών έπεσε σχεδόν στο μισό, κατά την προσχώρησή της στον Π.Ο.Ε. Επιπλέον, σχεδόν το σύνολο, των μη δασμολογικών, εμπορικών φραγμών της Κίνας, έπρεπε να καταργηθεί. Όλες σχεδόν οι ποσοτώσεις και οι άδειες, στις εισαγωγές και εξαγωγές, έπρεπε να καταργηθούν από το 2005, κι όσες ακόμη διατηρήθηκαν, έπρεπε να παραμείνουν με τρόπο διαφανή. Ακόμη, από το 2005, έπρεπε να επιτραπεί, σε όλες τις επιχειρήσεις, η εισαγωγή και εξαγωγή εμπορευμάτων.

Η Κίνα συμφώνησε, επίσης, να εφαρμόσει τις συμφωνίες του Π.Ο.Ε., χωρίς εξαιρέσεις, και -κατά συνέπεια- δεν είχε το δικαίωμα να επενδύσει ή να εισάγει, ανάλογα με τις απαιτήσεις απόδοσης. Οι περιορισμοί, σχετικά με τη συμμετοχή ξένων, στον τομέα της διανομής, θα έπρεπε να καταργηθούν, σταδιακά, εντός τριετίας. Η Κίνα συμφώνησε επίσης με το “TRIP”, και υιοθέτησε το “SPS”, του Π.Ο.Ε., καθώς και τις συμφωνίες “TBT”, αμέσως μετά την προσχώρησή της.

---

[29]: Πρωτόκολλο προσχώρησης της Κίνας στον ΠΟΕ [COM/2001/517 και COM/2001/518].
(<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52001PC0517:EL:HTML>)

Ανέλαβε, επίσης, δεσμεύσεις σχετικά με την πολιτική διαφάνειας, συμπεριλαμβανομένων των υποχρεώσεων, για μετάφραση στην Αγγλική γλώσσα, και τη δημοσίευση νέων νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων, για τον καθορισμό σημείων έρευνας, για τις ξένες επιχειρήσεις και κυβερνήσεις. Επιπλέον, δημιουργήθηκαν νέα όργανα απονομής δικαιοσύνης, που ασχολούνταν με την αναθεώρηση διοικητικών πράξεων, σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων του Π.Ο.Ε. και με το δικαίωμα προσφυγής, σε υψηλότερα δικαστικά όργανα.

Ο Π.Ο.Ε., επιπλέον, συμφώνησε σε μια επιλεκτική διασφάλιση, που θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί κατά των εξαγωγών, και για δώδεκα χρόνια μετά την προσχώρηση της Κίνας. Επίσης συναίνεσε στην παροχή πρόσθετης διασφάλισης για τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και τα είδη ένδυσης, που θα ίσχυε μέχρι το 2008, ενώ η Κίνα θα μπορούσε -προσωρινά- να αρνηθεί τα οφέλη της Μ.Φ.Α.(Σύμφωνο Πολυτών) το 2005. Ακόμη, το Πεκίνο συμφώνησε να αποδεχτεί ότι, δεν είναι «Οικονομία της Αγοράς», εξυπηρετώντας έτσι, τους σκοπούς και τους κανόνες του anti-dumping, μέχρι το τέλος του 2015. Αυτό θα επιτρέψει στις χώρες να χρησιμοποιήσουν ειδικά κατασκευασμένες τιμές, για να αξιολογήσουν τις απαιτήσεις του "dumping", που ασκήθηκε εναντίον των Κινέζων εξαγωγέων [30]. Η Κίνα, επέτρεψε στον Π.Ο.Ε., τη δημιουργία ενός μηχανισμού αναθεώρησης, που θα εξετάζει -ετησίως- την εφαρμογή των δεσμεύσεών της. Αυτοί, οι απαιτητικοί όροι, ήταν χρήσιμοι για τους Κινέζους μεταρρυθμιστές, διότι, πριν από την προσχώρησή της στον Π.Ο.Ε. οι μεταρρυθμίσεις στην Κίνα, με σκοπό την καθιέρωση ενός συστήματος για την «Οικονομία της Αγοράς», ήταν αβέβαιες. Ωστόσο, απαιτείται να επισημάνουμε πως, οι επιχειρήσεις που έπαιξαν πρωταγωνιστικό ρόλο, σ' αυτές τις μεταρρυθμίσεις, ανήκαν σε ξένους επενδυτές και τοπικές Κινέζικες Κυβερνήσεις και όχι σε Κινέζους ιδιώτες. Ωστόσο, τα μέλη του Π.Ο.Ε., επιχείρησαν να ενισχύσουν τους Κινέζους μεταρρυθμιστές, επιδιώκοντας να επιταχύνουν την κίνηση της Κίνας, προς μια πιο εξελιγμένη «Οικονομία της Αγοράς». Άλλωστε, τα οφέλη, από την ένταξη της Κίνας στον Π.Ο.Ε., έγιναν μια πρόσθετη αιτία για να προωθήσουν τις εγχώριες μεταρρυθμίσεις που απαιτούνταν προκειμένου να πραγματοποιηθεί ο στόχος της προσχώρησης στο διεθνή Οργανισμό. Έτσι, η προσχώρηση στον Π.Ο.Ε., επέτρεψε στην ηγεσία της Κίνας να κάνει μια πιο αξιόπιστη μετακίνηση, προς ένα σύστημα που αναγνωρίζει πλήρως την ιδιωτική επιχείρηση.

Οι απαιτήσεις για την είσοδο στον Π.Ο.Ε. ανάγκασαν τους Κινέζους Πολιτικούς ιθύνοντες να αντιμετωπίσουν δύσκολα πολιτικά θέματα. Οι απαιτήσεις περιλαμβάνουν τη μεταρρύθμιση των θεσμών του εγχώριου τραπεζικού συστήματος, την υποβολή των κρατικών επιχειρήσεων σε περιορισμό των προϋπολογισμών τους, και τη λειτουργία των ιδιωτικών επιχειρήσεων στο πλαίσιο του Διεθνούς Εμπορίου. Η προσχώρηση στον Π.Ο.Ε. κινητοποίησε τις εγχώριες εταιρείες, ώστε να καταστούν περισσότερο ανταγωνιστικές, μέσω της συνολικής αναδιάρθρωσης. Στην κατεύθυνση αυτή, απέκτησαν νέες τεχνολογίες και επιδίωξαν νέες συμμαχίες και συγχωνεύσεις, με εταιρείες, τόσο εγχώριες όσο και ξένες.

---

[30]: CATO, Center for Trade Policy Analysis: "Antidumping 101: The Devilish Details of "Unfair Trade" Law", Brink Lindsey and Daniel J. Ikenson, November 26, 2002, Trade Policy Analysis no. 20.

Η διαδικασία προσχώρησης στον Π.Ο.Ε. χρησίμευσε επίσης, για την προώθηση μιας καλύτερης κινεζικής διακυβέρνησης, με τον Π.Ο.Ε., να απαιτεί πολιτική διαφάνειας και την εκτέλεση των εγχώριων πολιτικών, με βάση τους κανόνες της αγοράς, και όχι τη διακριτική γραφειοκρατική ευχέρεια. Επίσης, η ιδιότητα του μέλους του Π.Ο.Ε., επέβαλε στην Κίνα, τη μη διάκριση (δηλ. την αναστολή της εθνικής μεταχείρισης), για τα εισαγόμενα αγαθά και τις υπηρεσίες. Πολλές, από αυτές τις μεταρρυθμίσεις, είναι αλλαγές που, ενδεχομένως η Κίνα να επέλεγε να εφαρμόσει, ούτως ή άλλως. Ωστόσο, η είσοδος της χώρας στον Π.Ο.Ε. χρησίμευσε για την επιτυχή εφαρμογή τους. Το 2004, οι απαιτήσεις αυτές είναι προφανές ότι υπαγόρευαν τις αλλαγές, στο δασμολογικό καθεστώς της Κίνας, και στην εκπλήρωση των δεσμεύσεων του στον Π.Ο.Ε. Η Κίνα έχει δεσμευμένο το 100% των τιμολογίων της, κάτι που άλλες Ασιατικές, και πολλές αναπτυσσόμενες και αναπτυγμένες χώρες, δεν αποδέχονται. Σε αντίθεση, με σχεδόν όλες τις αναπτυσσόμενες χώρες, που έχουν δεσμευμένα ποσοστά, κατά μέσο όρο, πολύ περισσότερο από τους συντελεστές, δεν υπήρχε σχεδόν καθόλου «νερό» στα τιμολόγια της Κίνας. Οι μέσοι συντελεστές, το 2004, συνέκλιναν στο 10,4%, κι ο τελικός μέσος όρος ήταν 10%. Οι συντελεστές που εφαρμόζουν το μέσο όρο, σχετικά με τα μη γεωργικά προϊόντα της Κίνας, ήταν στο 9,5%, το 2004. Ήταν πολύ πιο κάτω από το μέσο όρο μη γεωργικών συντελεστών που εφαρμόζονται από άλλες, μεγάλες αναπτυσσόμενες χώρες, όπως η Βραζιλία 12,7 %, η Αίγυπτος 19,5 % η Ινδία 27,9 % και το Μεξικό 17.1%. Ο μέσος όρος της Κίνας, στους δασμούς που επιβάλλονταν για τα γεωργικά προϊόντα, ήταν 16,2%, κι ήταν παρόμοιος με εκείνον των Φιλιππίνων και της Κινεζικής Τάϊ Πέι και χαμηλότερος από εκείνον της Κορέας, της Ταϊλάνδης, της Αιγύπτου, της Ινδίας και του Μεξικού [31].

Η φιλελευθεροποίηση των υπηρεσιών της Κίνας ήταν επίσης πολύ εντυπωσιακή. Οι δεσμεύσεις που έγιναν για 93 τομείς ήταν ένας αριθμός, πολύ μεγαλύτερος από αυτόν που προβλεπόταν για μια τυπική, αναπτυσσόμενη χώρα ή για τα κράτη του ASEAN, ενώ πλησίαζε τις δεσμεύσεις της Κορέας (98 τομείς) και της Νότιας Αφρικής (91 τομείς). Μεταξύ των αξιοσημείωτων δεσμεύσεων ήταν, ο τραπεζικός τομέας να είναι εντελώς ανοικτός στον ξένο ανταγωνισμό από τα τέλη του 2006. Το ιδιοκτησιακό καθεστώς στις τηλεπικοινωνίες να είναι μέχρι 49% ως το 2006. Ο τομέας της ασφάλισης να απελευθερωθεί εκτενώς. Επίσης, συμφωνήθηκε να επιτραπεί μειοψηφικό μετοχικό κεφάλαιο για ξένους ασφαλιστικούς οίκους ενώ προβλεπόταν η απελευθέρωση, για αρκετές επαγγελματικές υπηρεσίες κυρίως νομικές.

Γ.2. Συνοπτική κριτική της εκτέλεσης των δεσμεύσεων της Κίνας, έναντι του Π.Ο.Ε., και ο «Γύρος της Ντόχα»

Στη διάρκεια που η Κίνα είναι μέλος του Π.Ο.Ε., τόσο οι Η.Π.Α. όσο και η Ε.Ε. ισχυρίστηκαν, πολλές φορές, πως έχει παραβιάσει τις δεσμεύσεις της. Βεβαίως, και η Κίνα έχει διατυπώσει, κατά καιρούς, ανάλογους ισχυρισμούς, όπως κάνουν χώρες οι συνασπισμοί, που υπερασπίζονται τα συμφέροντά τους.

---

[31]: "International trade and tariff data", http://www.wto.org/english/res_e/statis_e/statis_e.htm.

Η πάγια Στρατηγική της, είναι να προβάλλει τα συμφέροντά της ως συστημικά, και υπερβαίνοντα τις διαφορές στις οποίες εμπλέκεται άμεσα. Η Κίνα, παράλληλα, επιδίωξε και είχε ενεργό ρόλο στις διαπραγματεύσεις στην Ντόχα, όπου επικεντρώθηκε σε μια σειρά κρίσιμων παραμέτρων:

1) Η πρώτη παράμετρος αφορά στη μη πρόσβαση στην αγροτική αγορά (NAMA), κι είναι σημαντικός αμυντικός στόχος. Η Κίνα θα ήθελε την απελευθέρωση της από άλλες χώρες, ενώ συγχρόνως επιμένει σε ειδική μεταχείριση για τις χώρες που προσχώρησαν πρόσφατα. Επίσης η Κίνα συμμετείχε ενεργά σε συζητήσεις της NAKIA για την εύρεση φόρμουλας που θα επιφέρει δασμολογικές μειώσεις.

2) Στον τομέα της γεωργίας οι θέσεις της είναι μοιρασμένες. Ενδιαφέρεται για τη μείωση των επιδοτήσεων και της προστασίας στις αναπτυσσόμενες χώρες. Επέλεξε να συμμετέχει στο G20 του Κανκούν, για να υπερασπιστεί αυτές τις θέσεις, παρόλο που δεν είχε βοήθεια από άλλες ομάδες. Επιθυμεί, επίσης, να υπάρχουν μικρότερα εμπόδια στις γεωργικές εξαγωγές, προς τις αναπτυσσόμενες χώρες. Ακόμη, επιδιώκει περισσότερη ευελιξία στις υποχρεώσεις που αναλαμβάνονται από τις αναπτυσσόμενες χώρες, για να βοηθήσουν φτωχούς αγρότες και να προωθήσουν την ανάπτυξη της υπαίθρου.

3) Στις υπηρεσίες, η Κίνα έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την απελευθέρωση της κυκλοφορίας των φυσικών προσώπων. Αυτό θα αυξήσει τις ευκαιρίες, στους Κινέζους εργάτες, να εργαστούν στο εξωτερικό. Η Κίνα ανησυχεί ιδιαίτερα για τους κανόνες. Επιδιώκει πρακτικές anti-dumping σε περισσότερους κλάδους, όπως για παράδειγμα το μηδενισμό. Έχει επίσης εκφράσει την υποστήριξή της για τη διευκόλυνση του εμπορίου, αν και η ίδια δεν ενδιαφέρεται ιδιαίτερα για τέτοια βοήθεια.

Σε γενικές γραμμές η Κίνα, στο "Γύρο της Ντόχα", δεν προσπάθησε να έχει ηγετικό ρόλο, όπως η Βραζιλία, αλλά σε καμιά περίπτωση δεν ήταν απαθής. Αυτό επίσης ισχύει και για τη δραστηριότητα της στο πλαίσιο του Π.Ο.Ε. Σύμφωνα με τον Hakan Nordstrom [32], η Κίνα είναι η πιο ενεργή από τις αναπτυσσόμενες χώρες, και το τρίτο πιο ενεργό μέλος του Π.Ο.Ε. Επίσης, η Κίνα ήταν ιδιαίτερα ενεργή στην επιτροπή κανονισμού με 18 παρατηρήσεις, 10 από τις οποίες σχετίζονται με τις επιδοτήσεις και τους αντισταθμιστικούς δασμούς.

Υπάρχουν ακόμη δύο θέματα στα οποία η Κίνα ήταν πιο επιθετική. Και τα δύο αντικατοπτρίζουν τις ισχυρές πολιτικές ανησυχίες στο εσωτερικό της. Το πρώτο αφορά στην Ταϊβάν. Τα μέλη του Π.Ο.Ε. είναι επίσημα τελωνειακά εδάφη παρά κυρίαρχα έθνη. Η Κίνα θα μπορούσε να αντιταχθεί στην ένταξη της ένταξη της Ταϊβάν, που επίσης συνέβη στην Ντόχα.

---

[32]: Hakan Nordstrom: chief economist of the National Board of Trade, the central administrative body in. Sweden.

Ωστόσο, η Κυβέρνηση της Κίνας αντιτάχθηκε σε κάθε κίνηση των μελών του Π.Ο.Ε., που θα μπορούσε να συνεπάγεται ότι, η Ταϊβάν απολαμβάνει κυρίαρχο status. Αυτό οδήγησε σε αλληλεπιδράσεις, όταν η Ταϊβάν επιχείρησε να ασκήσει τα δικαιώματά της για τη διεξαγωγή επίσημων διαβουλεύσεων. Το 2003, σημειώθηκε επίσης σημαντική τριβή, όταν υπήρξαν Κινέζικες προσπάθειες για να υποβαθμίσουν το καθεστώς της Ταϊβάν.

-Από τους όρους συμφωνίας προσχώρησης στον Π.Ο.Ε. απαιτείται από την Κίνα να παρέχει κάθε χρόνο έναν εκτενή όγκο δεδομένων, σε ό,τι αφορά στις πολιτικές και στις επιδόσεις της, και στη συνέχεια να υποβάλλεται σε ανάκριση από άλλα μέλη. Σε λίγα χρόνια, οι ειδικές διασφαλίσεις, το μη εμπορεύσιμο status και οι μεταβατικοί μηχανισμοί αναθεώρησης θα λήξουν, κι η Κίνα, θα αναλάβει το ρόλο της, ως κανονικό και πολύ σημαντικό μέλος του Π.Ο.Ε.

-Ο Π.Ο.Ε. είναι ένα ελκυστικό ίδρυμα για την Κίνα, το οποίο εξυπηρετεί συμφέροντα. Η Κίνα ήταν αρκετά σημαντική, για να έχει μεταχείριση του «πλέον ευνοούμενου κράτους» (MFN), απ' όλες σχεδόν τις χώρες, ακόμη και πριν την ένταξή της, κι ορισμένοι πρότειναν ότι, συμμετέχοντας με τέτοιους απαιτητικούς όρους, θα υπήρχαν προκλήσεις που θα μπορούσαν να μειώσουν την πρόσβαση στην αγορά. Το μεγαλύτερο μέρος αυτών των προκλήσεων έλαμψε δια της απουσίας του, κι η Κίνα χαίρει πλέον, μια άνευ όρων μεταχείριση ως "M.F.N.", και τη δυνατότητα να επιβάλλει τα δικαιώματά της, μέσω του συστήματος διευθέτησης των διαφορών.

-Οι πολιτικές σχέσεις της Κίνας, με πολλές χώρες, είναι προβληματικές, εξαιτίας του μη Δημοκρατικού χαρακτήρα του συστήματος της διακυβέρνησής της, και των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων στο εσωτερικό της χώρας [33]. Αυτό δίνει μεγάλο ενδιαφέρον για τη δόμηση μιας ισχυρής Κίνας με βάση τους κανόνες του Π.Ο.Ε., επειδή, μέχρι τώρα τα θέματα του εμπορίου και των επενδύσεων είχαν περισσότερο τεχνικό χαρακτήρα παρά πολιτικό.

Αν λάβουμε υπόψη το γεγονός ότι, οι διαπραγματεύσεις, στο πλαίσιο του Π.Ο.Ε., γίνονται με βάση τις αμοιβαίες παραχωρήσεις, οδηγούμαστε αβίαστα στο συμπέρασμα πως, ότι οι Χώρες με τις μεγαλύτερες αγορές ασκούν τη μεγαλύτερη εξουσία. Η Κίνα, με τη μεγάλη και αυξανόμενη αγορά της, και τη βούλησή της, για περαιτέρω απελευθέρωση, είναι μία από αυτές τις Χώρες. Μέχρι στιγμής, η κινεζική ηγεσία παρουσιάζεται συνετή στον τρόπο που ασκεί αυτή την εξουσία, καθώς κατανοεί πως, μια αναδυόμενη Κίνα, έχει πιθανότητες να αναλάβει την ηγεσία του υπόλοιπου κόσμου, μόνο μέσα από έναν συνεταιρικό και ειρηνικό τρόπο. Μάλιστα, οι επιδόσεις της Κίνας στον Π.Ο.Ε., δείχνουν πως, μέχρι στιγμής, ο υπόλοιπος κόσμος, επιτρέποντας στην Κίνα να ενταχθεί στο μηχανισμό του παγκόσμιου εμπορίου, τη βοήθησε να ανταποκριθεί σ' αυτή που θεωρεί ως κορυφαία ιστορική και στρατηγική πρόκληση.

---

[33]: Στις ετήσιες εκθέσεις του State Department, για την κατάσταση των ανθρώπινων δικαιωμάτων στην Κίνα, θίγονται κυρίως τα δικαιώματα που αφορούν στην ελευθερία της έκφρασης και του "συναθροίζεσθαι", (π.χ. το 2010, στην <http://www.state.gov/j/drl/rls/hrrpt/2010/eap/154382.htm>). Ωστόσο, η αναμενόμενη διάψευση του Πεκίνου, συνοδεύεται πάντα, από ανάλογη μια κινεζική έκθεση, με την οποία καταγγέλλονται οι διακρίσεις των αμερικανικών αρχών, κατά των μειονοτήτων στις Η.Π.Α., κάτι που επαναλαμβάνουν στο θεσμοθετημένο διάλογο των δύο χωρών στο πλαίσιο του ετήσιου "U.S.-China Human Rights Dialogue".

Σήμερα, για τον Π.Ο.Ε., ο γρίφος, σχετικά με τις συμφωνίες που συνήφθησαν, στο πλαίσιο των πολυμερών εμπορικών διαπραγματεύσεων του «Γύρου της Ντόχα», αφορά στην επιβίωση πολυμερών πρωτοβουλιών, για μεγάλο χρονικό διάστημα. Βεβαίως, ήταν εξαρχής σαφές πως, ο «Γύρος» υπέφερε από έλλειψη ενδιαφέροντος του ιδιωτικού τομέα, δηλαδή του μηχανισμού που είχε οδηγήσει τους προηγούμενους «Γύρους» σε επιτυχημένες εμπορικές διαπραγματεύσεις. Υπό αυτό το πρίσμα, η δυναμική του «Γύρου της Ντόχα» έχει αλλάξει, για ένα βασικό λόγο: την Κίνα. Έτσι, η αναστολή της προόδου, εξαιτίας της έλλειψης ενθουσιασμού, από τον ιδιωτικό τομέα, και ο φόβος του ανταγωνισμού, από μια κυρίαρχη Κίνα, ανήκουν πια στο παρελθόν. Και τούτο, διότι, τα θετικά βήματα που σημειώθηκαν στο "Γύρο της Ντόχα" συναρτώνται με το μεγαλύτερο άνοιγμα της κινεζικής αγοράς, όχι σε υπηρεσίες ή στη γεωργία, αλλά στην παραγωγική αγορά.

Γ.3. : Αναλυτική παρουσίαση των δεσμεύσεων της Κίνας, έναντι του Π.Ο.Ε.

Οι αλλαγές πολιτικής, που αποδέχτηκε η Κίνα, προκειμένου να πετύχει την ένταξή της στον Π.Ο.Ε., το 2001, αφορούσαν σε μια σειρά υπηρεσιών στο εσωτερικό της, με προεξάρχουσες αυτές που αφορούσαν στις Τράπεζες, στις Ασφάλειες και στις Τηλεπικοινωνίες [34]. Οι δεσμεύσεις της, για την σοβαρές μεταρρυθμίσεις, στους εν λόγω τομείς, προέβλεπαν πενταετή ορίζοντα υλοποίησης, μεταξύ 2002 έως 2007. Η Κίνα δεσμεύτηκε, επίσης, για το άνοιγμα όλων των αγορών υπηρεσιών, για τον πλήρη και απρόσκοπτο, διεθνή ανταγωνισμό από εξωτερικούς παρόχους, σε μια σειρά από βασικούς τομείς της οικονομίας: στις μεταφορές και διανομές, στις τηλεπικοινωνίες, στις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, στις επαγγελματικές επιχειρήσεις, στις υπηρεσίες πληροφορικής, και για μια σειρά τομέων που αφορούν στο περιβάλλον, τα λογιστικά, το δίκαιο, την αρχιτεκτονική, τις κατασκευές, τα ταξίδια και τον τουρισμό. Ακόμη, συμφώνησε στην κατάργηση των κάθε μορφής διακρίσεων, που αφορούν στην εγκατάσταση και στην αδειοδότηση επιχειρήσεων. Η Κίνα, αποδέχτηκε επίσης, να υποβάλλεται σε συνεχείς ελέγχους της πολιτικής της, έναντι του εμπορίου, και συναίνεσε στη λειτουργία ενός μηχανισμού άσκησης αναθεώρησης (T.R.M.), στο πλαίσιο του οποίου, τα δέκα έξι (16) επικουρικά όργανα και οι επιτροπές του Π.Ο.Ε., θα εξετάζουν συστηματικά την εφαρμογή των συμφωνηθέντων, κατά τα επόμενα οχτώ έτη, έχοντας τη δυνατότητα επιβολής κυρώσεων, από τους εταίρους της στον Π.Ο.Ε. Τέλος, συμφωνήθηκε ότι, τα μέλη του Π.Ο.Ε θα παρακολουθούν την απόδοση της Κίνας σε ό,τι αφορά στην εφαρμογή των υποχρεώσεων που ανέλαβε, έναντι του Π.Ο.Ε., και στο μηχανισμό επίλυσης των διαφορών θα ανακλύπουν, αν οι συμφωνημένες αλλαγές δεν υλοποιούνται.

Γ.3.1.: Οι δεσμεύσεις στον Τραπεζικό Τομέα

Στο πλαίσιο της συμμετοχής της στον Π.Ο.Ε., η Κίνα δεσμεύτηκε, σε ορίζοντα πενταετίας, να επιτρέψει την πλήρη πρόσβαση στην αγορά της, σε ξένες τράπεζες. Ωστόσο, η υφιστάμενη νομοθεσία, εξακολουθεί να είναι περιοριστική, για τις ξένες τράπεζες στις οποίες δεν επιτρέπονται δραστηριότητες με το κινεζικό νόμισμα (Renminbi), σε ξένες επιχειρήσεις ή μεμονωμένους επιχειρηματίες.

---

[34]: Πρωτόκολλο προσχώρησης της Κίνας στον ΠΟΕ [COM/2001/517 και COM/2001/518].
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52001PC0517:EL:HTML, ό.π.π>

Επιπλέον, έντεκα (11) χρόνια μετά, εξακολουθούν να ισχύουν γεωγραφικοί περιορισμοί, για τη σύσταση των ξένων τραπεζών. Αυτοί οι περιορισμοί προβλεπόταν πως θα σταματήσουν, με τη συνδρομή ορισμένων προϋποθέσεων, ώστε η Κίνα να επιτρέψει την εσωτερική επέκταση των τραπεζών, και να παρέχει την ίδια μεταχείριση σε όλες τις νέες ξένες οντότητες.

Στα εξωτερικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, επιτράπηκε να παρέχουν ξένο νόμισμα, στις τραπεζικές υπηρεσίες τους στην Κίνα, αμέσως μετά την προσχώρηση της χώρας στον Π.Ο.Ε, χωρίς κανέναν τοπικό περιορισμό, ή εξαιρέσεις για πελάτες. Το άνοιγμα των τοπικών επιχειρήσεων, στο ξένο νόμισμα, προβλεπόταν να γίνει προοδευτικά τα επόμενα πέντε (5) χρόνια, μέχρι το 2007. Η Κίνα δεσμεύτηκε, επίσης, πως θα ανοίξει ξένες τραπεζικές επιχειρήσεις, σε τοπικό νόμισμα, σε είκοσι πόλεις, σε πέντε φάσεις, τέσσερα χρόνια μετά την ένταξη της στον Π.Ο.Ε. Ακόμη, συμφώνησε, να επιτρέψει, στα εξωτερικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, να παρέχουν ελεύθερα υπηρεσίες μεσάζοντα και συμβούλου υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων και των υπηρεσιών, για καταθέσεις των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών δανεισμού, των συμβουλών για τις συγχωνεύσεις, και εξαγορές και των επενδυτικών συμβουλών. Ένας αριθμός ξένων ή νέων κοινοπρακτικών τραπεζών έχουν ήδη λάβει τέτοιο πιστοποιητικό, ως τμήμα της εφαρμογής των δεσμεύσεων που ανέλαβε η Κίνα, έναντι της εισδοχής της στον Π.Ο.Ε. Σε αυτές περιλαμβάνονται: η "Τράπεζα της Ανατολικής Ασίας", η "Citibank", ο "Hang Seng", η "Εταιρεία Τραπεζών του Χονγκ-Κονγκ και της Σαγκάης" και η "Standard Chartered". Το δικαίωμα να προσφέρουν δάνεια σε Renminbi, σε ξένες εταιρείες και μεμονωμένα άτομα έχει επίσης επεκταθεί πέρα από πιλοτικά περιφερειακά προγράμματα και μετά την πλήρη εφαρμογή των δεσμεύσεων της Κίνας στον Π.Ο.Ε, με στόχο να ανοίξουν ολόκληρο το κινεζικό τραπεζικό τομέα στον ξένο ανταγωνισμό. Ωστόσο, το σημείο εκκίνησης γι' αυτές τις μεταρρυθμίσεις είναι απομακρυσμένο, επειδή ο ρόλος του κινεζικού τραπεζικού τομέα, στο παρελθόν, διαφέρει τόσο, από εκείνον της οικονομίας των χωρών του Ο.Ο.Σ.Α, σε σημείο που να προκαλούνται αμφιβολίες, ως προς την ικανότητα της Κίνας, για την εφαρμογή των εν λόγω δεσμεύσεων [35].

Πριν από τις οικονομικές μεταρρυθμίσεις, στη δεκαετία του 1990, η Κίνα είχε προγραμματισμένη οικονομία, με στόχο την ανάπτυξη της βαριάς βιομηχανίας, ως προτεραιότητα για την οικονομική της ανάπτυξη. Οι χρηματοπιστωτικές αγορές δεν υπήρχαν, και η Λαϊκή Τράπεζα της Κίνας (PBOC), ήταν το μόνο χρηματοπιστωτικό ίδρυμα. Ενεργούσε ως Κεντρική Τράπεζα, και ως μια υπηρεσία παροχής τραπεζικών υπηρεσιών, μέσω καταθέσεων και δανείων, αλλά τα δάνεια προέρχονταν κυρίως από κρατικές επιχειρήσεις.

Το κινεζικό τραπεζικό σύστημα σήμερα, έχει ένα εύρος χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, και η Λαϊκή Τράπεζα της Κίνας (PBOC) ενεργεί αποκλειστικά ως μια Κεντρική Τράπεζα. Στα ανώτερα στρώματα του κινεζικού τραπεζικού συστήματος βρίσκονται τέσσερις μεγάλες κρατικές τράπεζες: η "China Industry and Commerce Bank", η "China Agriculture Bank", η "Bank of China", και η "China Construction Bank". Δεν έχουν καμία εντολή να δανείζουν σε μεγάλο βαθμό σε κρατικές οντότητες και αυτό επιβλήθηκε με το επιχείρημα, ότι τα δάνεια αυτά είναι ασφαλή (για παράδειγμα τα δάνεια "state to state"), έστω κι αν οι δικαιούχες επιχειρήσεις χάνουν χρήματα και δεν είναι δυνατή η άμεση εξυπηρέτηση του χρέους τους.

---

[35]: Η Κίνα πάντως, επείγεται να αντιμετωπίσει το σκιάδες τραπεζικό σύστημα στο εσωτερικό της, επιτρέποντας στους άτυπους οργανισμούς δανειοδότησης να αδειοδοτηθούν ως ιδιωτικές ή ως αγροτικές τράπεζες. Τα προβλήματα με το τεράστιο σκιάδες τραπεζικό σύστημα της Κίνας, εκτιμώμενου μεγέθους 14-15 τρισεκατομμυρίων γουάν (Πηγή: <http://www.marketbet.gr/>).

Η προσδοκία είναι ότι, το κράτος (μέσω του τραπεζικού συστήματος), θα διασώσει τις ζημιωμένες επιχειρήσεις και τελικά τα δάνεια θα εξοφληθούν. Η δεύτερη βαθμίδα περιλαμβάνει τοπικές τράπεζες όπως η "Shanghai Bank" και η "Shenzhen Development Bank". Αυτές λειτουργούν με παρόμοιους τρόπους με τις κρατικές τράπεζες, αλλά είναι κάτω από διαφορετικό πολιτικό έλεγχο (συνήθως επαρχιακό ή μητροπολιτικό). Το Τρίτο στρώμα αποτελούν τρεις μεγάλες, εμπορικές τράπεζες, προσανατολισμένες σε περιφερειακές πολιτικές. Είναι: η "The Construction Agricultural Development Bank", η "The Import/Export Bank" και η "The Bank of China" (τράπεζα με ξένο νόμισμα). Το τέταρτο στρώμα περιλαμβάνει μικτές Τράπεζες που ανήκουν σε επιχειρήσεις. Την κυριότητα σ' αυτές, έχουν κρατικές επιχειρήσεις, τοπικές επιχειρήσεις και τοπικές κυβερνήσεις. Λίγες από αυτές τις Τράπεζες έχουν κινητή αξία που αποτελεί αντικείμενο διαπραγμάτευσης σε αποθεματικές αγορές (stock markets).

Σε τελική ανάλυση, υπάρχουν τέσσερις Τράπεζες, που ασχολούνται με τις συναλλαγές κι αυτές οι Τράπεζες ασχολούνται μόνο με μετοχές τύπου A, οι οποίες επιτρέπεται να ανήκουν μόνο σε κατοίκους της Κίνας. Οι κρατικές επιχειρήσεις παραμένουν ο μεγαλύτερος δανειζόμενος, από το τραπεζικό σύστημα, και οι τέσσερις μεγάλες Κρατικές Τράπεζες ασχολούνται αποκλειστικά με αυτόν τον τομέα. Λίγα άτομα έχουν τραπεζικούς λογαριασμούς, ενώ των προσωπικά περιουσιακά στοιχεία (σπίτια, αυτοκίνητα κ.λπ), πληρώνονται τοις μετρητοίς, κατά την απόκτησή τους. Αν υπάρχει ανάγκη χρηματοδότησης, γι' αυτά τα αγαθά, αυτή αντλείται συνήθως μέσω δανείων, από την οικογένεια ή από φίλους.

Οι κρατικές επιχειρήσεις χάνουν συνήθως χρήματα και οι κρατικές τράπεζες έχουν σημαντικές δυσκολίες, με τη μη εξυπηρέτηση των δανείων τους. Επίσημες εκτιμήσεις, σημειώνουν ότι, τα δάνεια σε εκκρεμότητα, είναι σε ποσοστό 25%. Ωστόσο, ανεπίσημες εκτιμήσεις δείχνουν πως τα δάνεια που εκκρεμούν κυμαίνονται σε ποσοστό 50-60% [36].

Η Κεντρική Τράπεζα ανακεφαλαιοποιεί τις Κρατικές Τράπεζες, οι οποίες, με τη σειρά τους, δανείζουν χρήματα σε ζημιωμένες κρατικές επιχειρήσεις. Η συμμετοχή, από εξωτερικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, σε αυτό το τραπεζικό σύστημα, περιορίζεται και αναπτύσσεται. Σύμφωνα με το Lin (2001), από τις αρχές του 2000 οι ξένες τράπεζες και τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα είχαν ήδη εγκαθιδρύσει 191 γραφεία αντιπροσώπων και θυγατρικές σε 23 τοποθεσίες στην Κίνα, με περιουσιακά στοιχεία 36 δισ. δολαρίων. Πρόσφατα, επιτράπη στις ξένες τράπεζες να αναβαθμίσουν τα γραφεία τους, σε υποκαταστήματα, και να ασκούν, σε ορισμένες περιοχές, δραστηριότητες σε τοπικό νόμισμα. Πιο πρόσφατα τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα του εξωτερικού απέκτησαν μειοψηφικές μετοχές στις τράπεζες μεικτής ιδιοκτησίας. Για παράδειγμα, η "New Bridge Financial", απέκτησε το 15% της "Shenzhen Development Bank" και η "Citicorp" πήρε το 5% της "Pudong Development Bank".

Για να ολοκληρωθεί η εφαρμογή της ανάληψης των υποχρεώσεων εισδοχής στον Π.Ο.Ε., από πλευρά Κίνας, που είχε προβλεφθεί να ολοκληρωθούν το 2007, χρειάζονται ακόμη πρόσθετες αλλαγές, που αν θεσπιστούν, είναι πιθανόν να κλονίσουν το οικονομικό οικοδόμημα της Κίνας. Η είσοδος ξένων οίκων, στις τραπεζικές υπηρεσίες, θα μπορούσε να επιφέρει ισχυρό ανταγωνισμό, για τις τοπικές τράπεζες.

---

[36]: *China's Growing Economic and Political Power: Effects on the Global South*
Alex E. Fernández Jilberto and Barbara Hogenboom, (<http://www.japanfocus.org>).

Πιστεύεται, όμως, ότι μια τέτοια κίνηση θα είναι αναποτελεσματική, και θα συνοδευτεί με πολλά δάνεια, που δεν θα εξυπηρετούνται. Ορισμένοι πιστεύουν ότι, ο τοπικός Τραπεζικός Τομέας θα μπορούσε να επηρεαστεί σημαντικά από αυτές τις αλλαγές. Ωστόσο αυτό δεν μπορεί να εκτιμηθεί εύκολα. Άλλοι υποστηρίζουν ότι, ένα κίνητρο θα παραμείνει για την Κίνα, ώστε να διατηρήσει το Renminbi αμετάτρεπτο, με σκοπό οι ξένες τράπεζες να έχουν περιορισμένη πρόσβαση σε καταθέσεις Renminbi, και ως εκ τούτου να μη μπορούν να χορηγούν δάνεια σε τοπικό νόμισμα. Άλλοι υποστηρίζουν ότι, μόνο οι τοπικές κινεζικές τράπεζες έχουν κατανοήσει πλήρως, πώς διεξάγονται οι επιχειρήσεις στην Κίνα, με αποτέλεσμα οι τοπικές τράπεζες να διατηρήσουν το μεγαλύτερο μερίδιο της αγοράς, ιδίως στις πιο απομακρυσμένες αγροτικές περιοχές.

Οι επιδοτήσεις, σε κρατικές οντότητες, προβλέπεται πως θα τερματιστούν, ως μέρος της διαδικασίας προσχώρησης στον Π.Ο.Ε., και οι δραστηριότητες των δανείων που βασίζονται στην προσδοκία ότι θα συνεχίσουν να επιδοτούνται, πρέπει να αλλάξουν. Δεδομένου των δεσμεύσεων που έχει αναλάβει η Κίνα στον Π.Ο.Ε., το τραπεζικό σύστημα πρέπει να εξελιχθεί, από ένα οικοδόμημα, το οποίο ανακεφαλαιοποιεί “de facto” τις απώλειες των κρατικών επιχειρήσεων, σε ένα πιο συμβατικό σύστημα, εμπορικών τραπεζών, στο στίλ του Ο.Ο.Σ.Α., προσφέροντας διαμεσολάβηση. Για το σκοπό αυτό πρέπει, η πραγματική οικονομία, να υποβληθεί σε ουσιαστική αλλαγή, παράλληλα με τον τραπεζικό τομέα.

Γ.3.2.: Οι δεσμεύσεις στον Τομέα των Ασφαλειών

Στον τομέα της Ασφάλισης, ορισμένοι ξένοι ασφαλιστικοί οίκοι λειτουργούσαν στην κινεζική αγορά, πριν την προσχώρηση της Κίνας στον Π.Ο.Ε. Ωστόσο, είχαν δικαίωμα για περιορισμένες εργασίες, στην πόλη – έδρα τους, και υφίσταντο συνέπειες, σε περίπτωση καταγγελίας, από οποιονδήποτε, ότι χειραγωγούν δικαιώματα σε ξένες οντότητες. Οι περισσότερες ασφαλιστικές δραστηριότητες στην Κίνα έχουν σχέσεις με τις επιχειρήσεις. Υπάρχει σχετικά μικρή δραστηριότητα, για την ασφάλεια κατοικιών, και η ασφαλιστική αγορά στον κλάδο των αυτοκινήτων, αυξάνεται ταχέως, εξαιτίας της ανάπτυξης του τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας. Σύμφωνα με τις δεσμεύσεις του Π.Ο.Ε., η Κίνα συμφώνησε να περιορίσει τις άδειες μόνο για προληπτικούς λόγους, και να μη θέτει όρια για τον αριθμό των αδειών που εκδίδονται. Η Κίνα θα προχωρήσει προοδευτικά στην εξάλειψη των γεωγραφικών περιορισμών, σχετικά με τις άδειες, τα επόμενα 3 χρόνια και θα επιτρέψει επίσης την εσωτερική διαμεσολάβηση. Η κατάσταση στον τομέα των Ασφαλειών, διαφέρει σημαντικά από εκείνη των Τραπεζών και η εφαρμογή των δεσμεύσεων έναντι του Π.Ο.Ε., στον τομέα αυτό, πιθανότατα θα είναι πιο εύκολο να επιτευχθεί.

Η ίδρυση και δραστηριοποίηση ασφαλιστικών εταιρειών διαφέρει από τον τραπεζικό τομέα, αφού δεν υπάρχει καμία κινεζική, κρατική, ασφαλιστική δραστηριότητα, που να διεκδικεί ρόλο ανάλογο με αυτόν της Κεντρικής Τράπεζας, στον τραπεζικό τομέα. Το πρώτο επίπεδο, σήμερα, αποτελείται από κρατικές ασφαλιστικές επιχειρήσεις, που είναι μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, και αντιπροσωπεύουν περίπου το 70% των κινεζικών ασφαλιστικών επιχειρήσεων. Η μεγαλύτερη είναι η “Peoples Insurance and Life” [37].

---

[37]: Πηγή: http://www.picc.com.cn/piccup/piccweb/picckg_v2.0/welcome.html

Στη συνέχεια υπάρχουν Ασφαλιστικές Εταιρείες με κοινό μερίδιο, που ανήκουν σε κρατικές επιχειρήσεις, μεγαλύτερη των οποίων είναι η “ Pacific”. Το τρίτο επίπεδο, περιλαμβάνει Ασφαλιστικές Εταιρείες, διάφορων μορφών, που δομήθηκαν εξ ολοκλήρου από ξένες εταιρείες, που προσφέρουν όμως υπηρεσίες ασφάλισης, σε κινέζικες εταιρείες. Αυτές, είναι συνήθως υποκαταστήματα ξένων Ασφαλιστικών Εταιρειών. Σε αντίθεση με τον τραπεζικό τομέα, η εισχώρηση στην Ασφαλιστική αγορά της Κίνας, εταιρειών από το εξωτερικό, επιτρέπεται μέσω αδειοδότησης. Στον τομέα των ασφαλειών, τα κύρια εμπόδια στην εξωτερική δραστηριότητα δεν φαίνεται να είναι πολιτικής φύσης, αλλά έχουν να κάνουν με την αγορά. Άδειες για τις ασφάλειες ζωής έχουν χορηγηθεί στην “American International and Sun Life”. Ωστόσο, οι αλλοδαποί βλέπουν την κινέζικη αγορά ως περίπλοκη, λόγω των ασυνήθιστων οργανωτικών δομών, του νομικού και φορολογικού συστήματος της χώρας, καθώς και της ανάγκης γνώσης της κινέζικης γλώσσας.

Από τη στιγμή που οι ξένες Ασφαλιστικές Εταιρείες φαίνεται να αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην είσοδο και επέκταση των επιχειρήσεών τους στην Κίνα, η παρουσία τους στην αγορά είναι αργή, και συχνά οι αλλοδαπές εταιρείες αναβάλλουν τη δραστηριοποίησή τους, ακόμη και μετά την έκδοση των αδειών λειτουργίας τους. Ωστόσο, στην ασφάλιση σε αντίθεση με τις Τράπεζες η είσοδος στην κινεζική αγορά είναι αποδεκτή, παρά την απροθυμία των ξένων επενδυτών.

Γ.3.3.: Οι δεσμεύσεις στον Τομέα των Τηλεπικοινωνιών

Στις τηλεπικοινωνίες, ως μέρος των δεσμεύσεων της Κίνας έναντι του Π.Ο.Ε., το αρμόδιο κινεζικό Υπουργείο (M.I.I.), συμφώνησε σε ένα πλαίσιο νέων κανόνων, για βασικές και προστιθέμενης αξίας υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών, που επιτρέπει σε ξένες εταιρείες, να αδειοδοτούνται και να δραστηριοποιούνται σε τμήματα της κινεζικής επικράτειας. Αυτό βέβαια, αναμένεται να περιορίσει την ικανότητα των τοπικών δικτύων να διατηρήσουν υψηλά ποσοστά της αγοράς, και θα πιέσει τη ζήτηση για υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών και για το ηλεκτρονικό εμπόριο. Επί του παρόντος επτά (7) επιχειρήσεις έχουν άδεια λειτουργίας στην Κίνα, γεγονός που αντικατοπτρίζει τη ρυθμιστική δομή που κληρονόμησε η χώρα, έπειτα από τις μεταρρυθμίσεις του 1999. Η πιο σημαντική οντότητα, στον τομέα των τηλεπικοινωνιών, είναι η “China Telecom (C.T.)” [38], που αρχικά ήταν τμήμα του Υπουργείου Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων, και καθιερώθηκε, ως ξεχωριστή οντότητα, το 2000. Η “C.T.” ελέγχει το 99% των σταθερών γραμμών τηλεφώνου στην Κίνα. Αμέσως επόμενη, σε σπουδαιότητα, είναι η “China Unicom”, που ασχολείται με την κινητή τηλεφωνία, και ιδρύθηκε το 1994. Ακολουθεί μια σειρά επιχειρήσεων, με έγκριση να λειτουργούν σε διάφορες αγορές τηλεπικοινωνιών. Αυτές περιλαμβάνουν έναν δορυφόρο, τον “China Sat”, ένα ευρυζωνικό δίκτυο I.P., την “China Netcom”, καθώς και την εταιρεία Δορυφορικής Μετάδοσης της Κίνας, την “Gitong” και την επικοινωνία των Σιδηροδρόμων της Κίνας.

Ως μέρος της συμφωνίας της ένταξης στον Π.Ο.Ε., η Κίνα υπέγραψε, επίσης, τη συμφωνία τηλεπικοινωνιών του Π.Ο.Ε., η οποία προέβλεπε, μέχρι το 2007, την ελεύθερη είσοδο στην κινεζική αγορά, σε φορείς παροχής υπηρεσιών από το εξωτερικό.

---

[38]: China Telecom owns 194 million fixed-line telephone subscribers, 62.36 million mobile (CDMA) subscribers, and 61.75 million broadband customers (Ιστοσελίδα της Εταιρείας <http://en.chinatelecom.com.cn/>).

Η εξέλιξη αυτή, έθεσε την Κίνα στο μέσο επίπεδο, με τις μεγαλύτερες οικονομίες του Ο.Ο.Σ.Α., αφού τα χρόνια που προηγήθηκαν, η ελεύθερη πρόσβαση από φορείς παροχής από το εξωτερικό είχε προκαλέσει μεγάλη μείωση στις αγορές. Στην παρούσα κατάσταση, “de facto”, οι δύο μεγάλες Κρατικές υπηρεσίες παροχής (η “China Unicom” και η “China Telecom”) κυριαρχούν στην αγορά. Αυτή η δομή ισχύει τόσο για τις βασικές υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών (Hardwire, και κινητή τηλεφωνία) όσο και για τις πρόσθετες περιφερειακές υπηρεσίες. Τα ποσοστά ορίζονται πάνω από τα διεθνή επίπεδα και τα κέρδη που προέρχονται, από αυτά τα βοηθητικά προγράμματα, είναι μια πηγή σημαντικών εσόδων, για τις εθνικές και επαρχιακές κυβερνήσεις. Οι ξένες επενδύσεις που επιτράπηκαν στον τομέα αυτό, έχουν, όπως προαναφέραμε, γεωγραφικούς περιορισμούς και όρια, στα επίπεδα ιδιοκτησίας. Οι γεωγραφικοί περιορισμοί, υπήρχε πρόβλεψη να αρθούν, και το όριο της ξένης ιδιοκτησίας να φτάσει στο 49% για τις περισσότερες υπηρεσίες σε δύο χρόνια (ως το 2009), για υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας, σε πέντε χρόνια (ως το 2012) για την κινητή τηλεφωνία, και σε έξι χρόνια (ως το 2013), για διεθνείς υπηρεσίες.

Γ.4. : Η πορεία εκτέλεσης των δεσμεύσεων της Κίνας, έναντι του Π.Ο.Ε.

Οι υποχρεώσεις της Κίνας σε αυτούς τους κύριους τομείς υπηρεσιών (ιδίως στον Τραπεζικό τομέα) ήταν τόσο εκτεταμένες, που αναπόφευκτα οδήγησαν σε ερωτήματα σχετικά με τη σκοπιμότητα και τη πιθανότητα συνέχισης, της πλήρους εφαρμογής τους. Αφού καθορίστηκαν οι δεσμεύσεις, έναντι του Π.Ο.Ε., η εξέλιξη στην εφαρμογή τους, μπορούσε να υπόκειται στη διαδικασία επίλυση διαφορών, και σε εκτέλεσή τους μέσω αντιποίνων. Αν η Κίνα μπορεί να διατηρήσει την αυτονομία της, ώστε να κρατήσει εν ζωή τη μοναδική οικονομική δομή της, επί του παρόντος, αυτό εξαρτάται από τον τρόπο με τον οποίο θα αντιδράσουν όσοι πιθανόν να πλήττονται από μια τέτοια στρατηγική.

Ανησυχία, επίσης, εξακολουθεί να υπάρχει, σχετικά με την πιθανή εξαφάνιση του εγχώριου κλάδου παραγωγής, σε αυτές τις κατηγορίες υπηρεσιών, στο πλαίσιο της προσαρμογής της χώρας, στις δεσμεύσεις έναντι του Π.Ο.Ε. Άλλη σκέψη, που διαμορφώθηκε στο εσωτερικό της Κίνας, αφορούσε στον πολιτικό αντίκτυπο, που θα είχαν οι αλλαγές, στην αγορά εργασίας [39], καθώς και στην ανάγκη ύπαρξης στρατηγικής για τις εγχώριες βιομηχανικές υπηρεσίες (όπως υποστηρίχτηκε από τη Βραζιλία), για το δικό της τραπεζικό τομέα, στο πλαίσιο του Π.Ο.Ε. Όσοι πιστεύουν στα οφέλη, από μια τέτοια απελευθέρωση, προβάλλουν τα κέρδη που θα έχει η Κίνα, από το ελεύθερο εμπόριο, ενώ η πλειονότητα προκρίνει αργούς ρυθμούς στην εκτέλεση των δεσμεύσεων.

Η εικασία, που αφορά στις σκέψεις που πρυτάνευσαν, αναφορικά με τους τομείς, στους οποίους η Κίνα προχώρησε ταχύτερα, στην υλοποίηση μεταρρυθμίσεων, κάνει λόγο για ελλιπή γνώση από την πλευρά των Κινέζων διαπραγματευτών, ή για λαθεμένη αντίληψη ότι υπήρχε κάποια μορφή διαφυγής διαθέσιμη, μέσω άλλων περιοριστικών κανονισμών (ίσως κάποιες μορφής νέες άδειες). Αυτοί που συμφωνούν με αυτό, υποστηρίζουν ότι οι πιέσεις πιθανότατα θα αναγκάσουν την Κίνα, σε μια ενδεχόμενη επαναδιαπραγμάτευση των όρων προσχώρησης ή σε επιβράδυνση της εφαρμογής των δεσμεύσεων.

---

[39]: Πρόσφατη είναι η είδηση της απεργίας, σε εργοστάσιο που παράγει εξαρτήματα για το i-Phone- 5 της Apple, όταν η Διεύθυνσή του, ζήτησε από τους εργαζόμενους να δουλεύουν τις αργίες

Κάτι τέτοιο, πάντως, θα ήταν ενάντια στα συμφέροντα άλλων μελών του Π.Ο.Ε., που πιθανότατα θα υποστήριζαν ότι η επαναδιαπραγμάτευση δεν είναι επιτρεπτή καθώς οι δεσμεύσεις έχουν σταθερή μορφή.

Υπάρχουν, βέβαια, κι εκείνοι που ισχυρίζονται ότι, η απελευθέρωση των υπηρεσιών στην Κίνα θα υλοποιηθεί ως μέρος των δεσμεύσεων έναντι του Π.Ο.Ε., καθώς ταιριάζουν με την ευρύτερη αναπτυξιακή στρατηγική των κρατικών επιχειρήσεων, και βοηθούν στην αποδοτικότητα και στη βελτίωση της κατανομής των πόρων. Ο ισχυρισμός τους στηρίζεται στην εκτίμηση ότι, οι εγχώριες βιομηχανικές υπηρεσίες, μπορούν να ανταγωνιστούν σε ένα πιο ελεύθερο διεθνές περιβάλλον. Ένας πιθανός μηχανισμός υποστήριξης προτείνει να συμπεριληφθούν άλλα πολιτικά στοιχεία στην εξίσωση, τα οποία θα προφυλάξουν την Κινεζική Βιομηχανία από την προσαρμογή (όπως, ένα μη μετατρέψιμο Renminbi [40], στην περίπτωση των Τραπεζών). Από σιωπηρές απειλές, για την άσκηση του διακανονισμού του Π.Ο.Ε., έως και αντίποινα (εάν είναι απαραίτητα) χαρακτηρίζεται η θέση των Η.Π.Α., και άλλων χωρών του ΟΟΣΑ, που διαπραγματεύονται με τον Π.Ο.Ε., και το επιχείρημά τους είναι, ότι η Κίνα δε θα έχει καμία επιλογή παρά να εφαρμόσει τις υποχρεώσεις της στους τομείς των υπηρεσιών. Πάντως, τα ερωτήματα παραμένουν, σχετικά με τους στόχους της Κίνας, στις διαπραγματεύσεις της, με τον Π.Ο.Ε., αναφορικά με την απελευθέρωση των υπηρεσιών.

Στο σημείο αυτό, είναι χρήσιμο να υπομνησθεί ότι, όταν η Κίνα πρότεινε την προσχώρησή της στον Π.Ο.Ε., διατυπώθηκαν αρκετές ανησυχίες. Μία ήταν, ότι το παγκόσμιο εμπορικό σύστημα, στο σύνολό του, θα μπορούσε να αποδυναμωθεί, επειδή, η Κίνα δεν ήταν μια πλήρης Οικονομία της Αγοράς. Κι επομένως, ήταν απίθανο ή αδύνατο να συμμορφωθεί με τους κανόνες του Π.Ο.Ε. Η Κίνα, στη συνέχεια, προσχώρησε στον Π.Ο.Ε., κάτω από πολύ απαιτητικούς όρους και υπήρχαν φόβοι πως, είτε σκόπιμα είτε από αντικειμενική αδυναμία, είτε κατά λάθος, δεν θα υλοποιούσε αυτές τις δεσμεύσεις. Αυτό έθεσε άλλα μέλη σε δύσκολη θέση: α) Κάποια, προσπάθησαν να την υποχρεώσουν σε συμμόρφωση, χρησιμοποιώντας εμπορικά αντίποινα και άλλες κυρώσεις, που μπορούσαν να αυξήσουν τις προστριβές και β) Άλλα, παράβλεψαν τις κινέζικες παραβάσεις, υπονομεύοντας έτσι το σύστημα του Π.Ο.Ε., για τη θέσπιση ενός Διεθνούς Κράτους Δικαίου.

Μια δεύτερη ανησυχία, που διατυπώθηκε, είχε ως αφετηρία τον ισχυρισμό ότι, η Κίνα δε θα συμμετέχει εποικοδομητικά στον Π.Ο.Ε., κι ότι θα ρίξει το βάρος της, στην προσπάθεια να αποκτήσει και να χρησιμοποιήσει την επιρροή της, προκειμένου να αποπειραθεί να αλλάξει το Σύστημα του Π.Ο.Ε. Η Κίνα, θεωρούνταν δυναμικά ισχυρή, στις τάξεις των αναπτυσσόμενων χωρών, και πολλοί, στον αναπτυσσόμενο κόσμο, ανησυχούσαν ότι, θα επιδιώξει να περιορίσει τις υποχρεώσεις που απαιτούνται για τις αναπτυσσόμενες χώρες. Αμέσως μετά, τέθηκε ένα τρίτο σύνολο ερωτήσεων, σχετικά με τις πολιτικές εμπορίου της Κίνας, στην περιοχή της Ανατολικής Ασίας. Θα υπονόμειαν, οι Κινεζικές Περιφερειακές πρωτοβουλίες, τις πολυμερείς εμπορικές παραγγελίες; Μήπως επιζητούσε η Κίνα τη δημιουργία ενός εμπορικού συνασπισμού στην Ανατολική Ασία, ο οποίος, υπό την ηγεσία της, θα επιχειρούσε να εισάγει διακρίσεις ενάντια στους ξένους;

---

[40]: «Απόλυτα εξαρτημένες η μία από την άλλη, η τρίτη και η πρώτη μεγαλύτερη οικονομία στον κόσμο - Κίνα και ΗΠΑ αντίστοιχα, και κατά πολλούς «G2», αναζητούν μια νέα ισορροπία και ένα πλαίσιο για τη μεταξύ τους συνεργασία». (Εκθεση Γραφείου Οικονομικών και Κοινωνικών Υποθέσεων, Ελληνικής Πρεσβείας στο Πεκίνο). Αγκάθια που παραμένουν: «το διαρκώς διευρυνόμενο εμπορικό έλλειμμα των ΗΠΑ, η ισοτιμία γιουάν - δολαρίου, ο προστατευτισμός του εμπορίου, οι περιορισμοί που θέτουν οι Η.Π.Α, στην εξαγωγή ειδών υψηλής τεχνολογίας στην Κίνα, και τα θέματα προστασίας των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας».

Μήπως, η Κίνα, είχε την πρόθεση να χρησιμοποιήσει την αγορά της, για να δημιουργήσει, στην Ανατολική Ασία, ένα σύστημα "hub and speak", στο οποίο, η Κίνα θα είναι ο διανομέας, και οι άλλες χώρες οι «ακτίνες»; Τέλος, διατυπώθηκε κι ο φόβος, ότι όχι μόνο η Κίνα, αλλά και άλλες χώρες στην περιοχή, θα μπορούσαν να δημιουργήσουν ένα δικό τους εμπορικό σύστημα ή θα μπορούσαν να επιβάλλουν περιττές δαπάνες στις συναλλαγές, να κινηθούν προς μια επιβλαβή εκτροπή του εμπορίου και στον κατακερματισμό του, αντί να ενσωματωθούν στην Περιφερειακή Οικονομία.

Όσοι διατύπωσαν τους παραπάνω φόβους ή ανησυχίες, για τις εμπορικές πολιτικές της Κίνας, έπεσαν έξω στις εκτιμήσεις τους. Διότι, σε γενικές γραμμές, η Κίνα υποστήριξε τους εμπορικούς κανόνες, που έχουν τη βάση τους στις πολυμερείς παραγγελίες. Η Κίνα έχει αποδεχτεί και εφαρμόσει τις υποχρεώσεις που ανέλαβε, που είναι περισσότερες, απ' όσες συμφωνήθηκαν με τις περισσότερες αναπτυσσόμενες χώρες. Έχει ενδιαφερθεί να χρησιμοποιήσει το Σύστημα το Π.Ο.Ε., για τα συμφέροντα της και όχι για να το αλλάξει. Κι επιπλέον, η συμπεριφορά της, στο πλαίσιο του Π.Ο.Ε., μοιάζει περισσότερο με μία δύναμη που θέλει να διατηρήσει το status quo, παρά να αναζητήσει μεγάλες, συστηματικές αλλαγές. Επίσης, οι ανησυχίες, για ένα φρούριο της Ανατολικής Ασίας, αποδείχτηκαν λανθασμένες. Άμεσα, και με το αντίκτυπό τους σε άλλους τομείς, οι F.T.A. που υπέγραψε η Κίνα, έδωσαν μια ισχυρή ώθηση στη διαδικασία της ανταγωνιστικής, παγκόσμιας φιλελευθεροποίησης. Επιπλέον, οι χώρες που έχουν εφαρμόσει συμφωνίες με την Κίνα, είναι εύκολο να ανοίξουν τις αγορές τους σε άλλες αναπτυσσόμενες χώρες, κι μόνος κίνδυνος που υπάρχει, εντοπίζεται στο ότι, οι F.T.A. θα μπορούσαν να οδηγήσουν σ' ένα δίκτυο επικαλυπτόμενων συμφωνιών, ικανών να μετατρέψουν, άσκοπα, το εμπορικό Σύστημα, σε πιο σύνθετο.

Εν κατακλείδι, οι πολιτικές της Κίνας, τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό, συνεχίζουν να εξελίσσονται, και δεν μπορεί να αποκλειστούν μετατοπίσεις, ως προς την κατεύθυνση και τη φύση τους. Κατά συνέπεια, οι παράγοντες που θα μπορούσαν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο, στον επηρεασμό των μελλοντικών αποτελεσμάτων, είναι περιορισμένοι. Ο πρώτος αφορά στους ακριβείς όρους των συμφωνιών που συνάπτονται, ο δεύτερος άπτεται του ρυθμού εφαρμογής των δεσμεύσεων της Κίνας στο εσωτερικό της χώρας, ο τρίτος άπτεται του αντίκτυπου που θα έχει η ανατίμηση του νομίσματός της, και ο τελευταίος αφορά στην ανταγωνιστικότητα και στον προστατευτισμό της Κίνας.

Γ.5. : Η Στρατηγική του Πεκίνου, για Περιφερειακές Συμφωνίες

Όπως και με κάθε μέλος του Π.Ο.Ε. έτσι και η Κίνα δεν περιορίζει την εμπορική της πολιτική μόνο στον Π.Ο.Ε. Αντ' αυτού ενθαρρύνει την τάση για συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών (F.T.A.). Το 2001, ξεκίνησε συνομιλίες με τις χώρες του ASEAN [41], που κατέληξαν σε συμφωνία για την εξάλειψη των δασμών και την απόκτηση συμφωνιών στις επενδύσεις και τις υπηρεσίες. Το 2003 η Κίνα συνήψε συμφωνία για το γεωργικό τομέα, με την Ταϊλάνδη. Το 2004, το Hong Konk και το Μακάο υπέγραψαν συμφωνίες με την Κίνα.

---

[41]: Association of Southeast Asian Nations (ASEAN). Διεθνής πολιτικός και οικονομικός οργανισμός χωρών της Νοτιοανατολικής Ασίας. Δημιουργήθηκε το 1967, με πρωτοβουλία της Ινδονησίας, της Σιγκαπούρης, της Μαλαισίας, της Ταϊλάνδης και των Φιλιππίνων. Στην πορεία προστέθηκαν, το Βιετνάμ, η Καμπότζη, το Λάος, το Μπρουνέι, και η Μιανμάρ (Πηγή: Ιστοτόπος ASEAN, <http://www.aseansec.org>).

Το 2005 υπήρξε συμφωνία με τη Χιλή, και ακολούθησαν διαπραγματεύσεις με την Αυστραλία, τη Νέα Ζηλανδία, το Πακιστάν, την τελωνιακή ένωση της Αφρικής, και τις Χώρες του Κόλπου, τη Βραζιλία, την Ισλανδία, την Ινδία, την Ιαπωνία και τη Ν. Κορέα.

Η Κίνα έχει πολλαπλούς στόχους με την προώθηση αυτών των συμφωνιών. Τις χρησιμοποιεί ως ένα τρόπο κατάργησης των διακρίσεων, στις οποίες έχει υποβληθεί στο πλαίσιο του Π.Ο.Ε. Επίσης, προσπαθεί να αποκτήσει πρόσβαση σε σημαντικές πρώτες ύλες (Χιλή / χαλκός, Αυστραλία / σιδηρομεταλλεύματα & ουράνιο, Χώρες του Κόλπου / πετρέλαιο). Επίσης, θέλει να ομαλοποιήσει τις σχέσεις της, τόσο εντός, όσο και πέρα από την περιοχή της Ανατολικής Ασίας, και να αποκτήσει καλύτερη πρόσβαση στην αγορά εξαγωγών. Στην κατεύθυνση αυτή, η Κίνα κατέστη -σταδιακά- η χώρα, που ελέγχει πάνω από το 90% της παγκόσμιας παραγωγής σε μεταλλεύματα και σπάνιες γαίες, με ό,τι αυτό σημαίνει, οικονομικά και στρατηγικά...

Επίσης, υπάρχουν ανησυχίες ότι, η Κίνα προσπαθεί να κυριαρχήσει στην Ανατολική Ασία και οι Κινέζοι κάνουν προσπάθειες να μετριάσουν αυτούς τους φόβους, αφού δε θέλει να δώσει την εντύπωση ότι οικοδομεί ένα φρούριο στην Ασία. Σε γενικές γραμμές, η προσέγγιση της Κίνας, για συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών (F.T.A.) είναι πολύ ρεαλιστική. Είναι προσηλωμένη στην Ν.Α. Ασία, αλλά είναι επίσης πρόθυμη να ασχοληθεί με τις χώρες της Λατινικής Αμερικής, της Ν. Ασίας και της Αφρικής. Η Κίνα, μέσα από τη συγκεκριμένη στρατηγική, σηματοδοτεί ότι, τα συμφέροντα της είναι καθολικά. Γι αυτό οι συμφωνίες που συνήψε δεν ακολούθησαν έναν ενιαίο τύπο. Ορισμένες συμπεριλαμβάνουν αγαθά, επενδύσεις, υπηρεσίες και εμπορική συνεργασία (Hong Kong, Μακάο), άλλες καλύπτουν μόνο τα εμπορεύματα (Χιλή), και άλλες άρχισαν, με την απελευθέρωση εμπορευμάτων, με την πρόθεση, στη συνέχεια, να προστεθούν υπηρεσίες και επενδύσεις. Υπάρχουν και συμφωνίες που έχουν υπογραφεί με τις Η.Π.Α. (πνευματική ιδιοκτησία, εργατικά και περιβάλλον, δημόσιες συμβάσεις, επίλυση διαφορών) και με την Ε.Ε. (πολιτική ανταγωνισμού).

Γ.6. : Οι νέες Περιφερειακές Εμπορικές Συμφωνίες της Κίνας

Ένας κομβικός τομέας, στην εμπορική πολιτική της Κίνας, μετά την ένταξή της στον Π.Ο.Ε., είναι οι περιφερειακές εμπορικές συμφωνίες, τις οποίες επιδίωξε -σταθερά- από το 2002. Οι συγκεκριμένες συμφωνίες (RTAs), έχουν συναφθεί, σε πρώτη φάση, με το Χονγκ-Κονγκ, το Μακάο, τις χώρες του ASEAN, την Αυστραλία και τη Νέα Ζηλανδία. Ενώ, σε πολύ προχωρημένο επίπεδο, που προοιωνίζεται αποτελέσματα, βρίσκονται διμερείς και πολυμερείς επαφές, που διεξάγονται με την Ινδία, τη Χιλή, τη Σιγκαπούρη, τη Νότια Αφρική, και το Συμβούλιο Συνεργασίας των Χωρών του Κόλπου / G.C.C [42]. Στόχος, η προώθηση ελεύθερου εμπορίου (FTAs). Πιθανές διατάξεις άμεσες ή έμμεσες που αφορούν εκτός από την Κίνα, την Κορέα και την Ιαπωνία είναι επίσης το θέμα της κερδοσκοπίας.

Η Κίνα όπως και άλλες εμπορικές δυνάμεις (Η.Π.Α., Ε.Ε) έχει σαφή κίνητρα να δεσμευθεί σε πολυμερείς υποχρεώσεις στο πλαίσιο του Π.Ο.Ε., θεωρώντας πως αυτός είναι ένας τρόπος να κερδίζει αδιακρίτως πρόσβαση στις μεγάλες αγορές, και ως μέσο αποσόβησης διακρίσεων, στις δύο αυτές αγορές, και σε μικρότερες αγορές τρίτων χωρών.

---

[42]: *Gulf Cooperation Council: Μέλη του, το Μπαχρέιν, τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, το Κατάρ, το Κουβέιτ, το Ομάν, και η Σαουδική Αραβία.*

Η Κίνα έχει καταργήσει τα κίνητρα για να διαπραγματεύεται τις συμπληρωματικές, τοπικές ρυθμίσεις που ασχολούνται με τα συμφέροντα στις τοπικές αγορές, με τρόπους που αντιτίθεται στους κανόνες του Π.Ο.Ε. Οι Η.Π.Α., μαζί με τη NAFTA [43], αλλά και η Ε.Ε., με την ένταξη κι άλλες συμφωνίες, αντιμετώπισαν παρόμοια κίνητρα, με ίσα αποτελέσματα. Υπάρχουν πολλές δυνατότητες στο δίκτυο συμφωνιών της Κίνας που διαφοροποιούνται από τη διαπραγμάτευση της NAFTA με τις Η.Π.Α. (το 1991), και τη διαδικασία της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, που άρχισε με τη συνθήκη του 1957, στη Ρώμη. Η πρώτη δυνατότητα αυτών των συμφωνιών είναι η ποικιλομορφία τους, τόσο στη μορφή όσο και στην κάλυψη. Για παράδειγμα, η συμφωνία με το Χονγκ – Κονγκ είναι συγκεκριμένη, και εστιάζει στο εμπόριο αγαθών, στις διασυνοριακές επενδύσεις και σε χρηματοπιστωτικές δραστηριότητες. Ενώ, οι συμφωνίες με την Αυστραλία και τη Νέα Ζηλανδία περιέχουν δηλώσεις γενικού χαρακτήρα πρόθεσης συνεργασίας, σε έναν ευρύτερο αριθμό τομέων. Αυτή η προσέγγιση επηρεάζει τις προοπτικές για μια ενδεχόμενη εμφάνιση μιας δύναμης που επικεντρώνεται σε αυτές τις συμφωνίες.

Μια ακόμη δυνατότητα, «κρύβεται» στα κείμενα που εμπλέκονται και έχουν ασάφεια αναφορικά με τη στενότερη οικονομική σχέση με το Χονγκ-Κονγκ και το Μακάο. Οι ρυθμίσεις τους έχουν μόνο δεκατρείς (13) σελίδες, με κυρίως κείμενο και με πρόσθετα παραρτήματα. Η διαπραγμάτευση των περιφερειακών εμπορικών συμφωνιών για την Κίνα, αντιπροσωπεύει μια διαδικασία διατήρησης του διαρκούς εμπορίου, ως συμφωνία για ένα ενιαίο νομικό κείμενο, που καθορίζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις. Μένουν ακόμη πολλά, για μετέπειτα κοινή συμφωνία, και για αμοιβαία διαχείριση των εμπορικών σχέσεων. Τέλος, επίσης αξιοσημείωτο είναι ότι, οι πίνακες συγκεκριμένων διμερών υποχρεώσεων, στον τομέα των υπηρεσιών (ειδικά στην περίπτωση των συμφωνιών για την οικονομική συνεργασία), που υπερβαίνουν το έντυπο, και το είδος των δεσμεύσεων, που έχουν αναληφθεί, από τα περισσότερα μέλη του Π.Ο.Ε., στη γενική συμφωνία για το εμπόριο υπηρεσιών. Υπάρχει επίσης σημαντική προσοχή, στις ρυθμίσεις για κοινές επιχειρήσεις, και για τη λειτουργία των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, σε κοινό κανονιστικό περιβάλλον, στη Συμφωνία με το Χονγκ-Κονγκ.

Γ.7. : Η Συμφωνία μεταξύ της Κίνας, και του Συνδέσμου των χωρών της Νοτιοανατολικής Ασίας (ASEAN).

Η συμφωνία στο πλαίσιο εθνών μεταξύ Κίνας και ASEAN για οικονομική συνεργασία ολοκληρώθηκε το Νοέμβριο του 2002 αλλά δεν είναι τόσο συγκεκριμένη. Ορίζεται από ένα ευρύ πλαίσιο 21 σελίδων κειμένου, και 4 παραρτημάτων, για να χωρέσουν οι λεπτομερείς συμφωνίες.

---

[43]: North American Free Trade Agreement (NAFTA): Με μέλη τις Η.Π.Α., τον Καναδάς, και το Μεξικό.

Τα μέλη συμφωνούν να εργαστούν για τη δημιουργία μιας ζώνης ελεύθερου εμπορίου (F.T.A) μεταξύ Κίνας και ASEAN στα επόμενα δέκα χρόνια, ωστόσο, το τι θα περιλαμβάνει και οι θεσμικές βάσεις θα είναι ασαφείς. Τονίζεται πως θα επιδιωχθεί η εξάλειψη των τιμολογίων και των μη δασμολογικών εμποδίων, στο εμπόριο αγαθών, η απελευθέρωση των συναλλαγών των υπηρεσιών, η προώθηση των διμερών επενδύσεων, η απλούστευση των τελωνειακών υπηρεσιών και η καθιέρωση ρυθμίσεων αμοιβαίας αναγνώρισης. Η συμφωνία προβλέπει, η ζώνη ελεύθερου εμπορίου (F.T.A) μεταξύ Κίνας και ASEAN, μέχρι το 2015.

Οι διμερείς δασμοί θα χαμηλώσουν μεταξύ 0-5% για τα περισσότερα αγαθά και οι μη δασμολογικοί φραγμοί θα εξαλειφθούν. Εμπορεύματα που υπόκεινται σε μείωση – κατάργηση, μαζί με τους δασμολογικούς συντελεστές, τα χρονοδιαγράμματα και τους κανόνες προέλευσης, πρέπει να γίνουν αντικείμενο διαπραγμάτευσης από τα συμβαλλόμενα μέρη (Κίνα, ASEAN), προκειμένου να οδηγηθούν σε λεπτομερείς συμφωνίες.

Η συμφωνία του 2002 μεταξύ Κίνας ASEAN και το Πρόωρο Πρόγραμμα Υλοποίησης, που ξεκίνησε το 2004, προέβλεπε περικοπές στα τιμολόγια πριν από τη δημιουργία της ζώνης ελεύθερου εμπορίου (F.T.A) το 2010. Κάθε διμερές καθεστώς που συμφωνήθηκε για τη διασφάλιση, για τις ρυθμίσεις των επιδοτήσεων και τα μέτρα anti-dumping, που βασίζονται στην GATT, συμφωνήθηκε πως θα αναπτυχθούν.

Στο εμπόριο υπηρεσιών τα δύο μέρη σχεδιάζουν να διαπραγματευτούν την προοδευτική εξάλειψη όλων των διακρίσεων, στις νέες και τις υφιστάμενες περιοριστικές υπηρεσίες. Τα συμβαλλόμενα μέλη θα απελευθερώσουν το καθεστώς των επενδύσεων, θα ενισχύσουν τη συνεργασία και θα βελτιώσουν τη διαφάνεια των κανόνων και των κανονισμών.

Η συμφωνία καλύπτει επίσης άλλους πιθανούς τομείς συνεργασίας, πέρα από το εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών, με ακαθόριστους τρόπους, στη γεωργία, στις πληροφορίες, στην τεχνολογία των επικοινωνιών, στην ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού, στις επενδύσεις, στην ανάπτυξη της λεκάνης απορροής του ποταμού Με Κογκ, στις τράπεζες, στα οικονομικά, στην ενεργειακή ανάπτυξη και στον τουρισμό.

Η συνεργασία θα καλύπτει, επίσης, την προώθηση και τη διευκόλυνση των εμπορικών συναλλαγών και των επενδύσεων, μέσω συμφωνημένων προτύπων (και αξιολόγηση της συμμόρφωσης), συμφωνία σχετικά με τεχνικά εμπόδια στο εμπόριο, και μη δασμολογικά μέτρα, τελωνειακή συνεργασία, αύξηση της ανταγωνιστικότητας των μικρών και μικρομεσαίων επιχειρήσεων, από την προώθηση του ηλεκτρονικού εμπορίου, οικοδόμηση ικανότητας και μεταφορά της τεχνολογίας.

Το εμπόριο μεταξύ Κίνας και ASEAN συνεχίζει να αυξάνεται, αλλά εξακολουθεί να αντιπροσωπεύει μόνο το 3% των εξαγωγών και 5% των εισαγωγών για τις χώρες του ASEAN.

Η Κίνα θα κερδίσει από τις πιο ανοιχτές αγορές, για τους Κινέζους κατασκευαστές, έναν πιο σταθερό εφοδιασμό σε πρώτες ύλες (αφού οι χώρες του ASEAN είναι ο τέταρτος μεγαλύτερος

προμηθευτής της Κίνας). Η ζώνη ελεύθερου εμπορίου (F.T.A) μπορεί να φέρει γρηγορότερη απελευθέρωση εκτός των χωρών του ASEAN, με μη δασμολογικούς φραγμούς που επηρεάζουν το εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών προς την Κίνα.

Γ.8. : Οι Κινεζικές Περιφερειακές Συμφωνίες, με την Αυστραλία & τη Νέα Ζηλανδία

Η Κίνα έχει υπογράψει και δύο ευρεία πλαίσια συμφωνιών, με την Αυστραλία και τη Νέα Ζηλανδία. Σ' αυτά αναφέρεται πως, η Κίνα σχεδιάζει να προχωρήσει σε περιφερειακές συμφωνίες και με άλλες χώρες του Ο.Ο.Σ.Α. Ένα εμπορικό και οικονομικό πλαίσιο μεταξύ της Αυστραλίας και της Κίνας που υπεγράφη τον Οκτώβριο του 2003 καθορίζει τις περιοχές της μελλοντικής συνεργασίας που στοχεύει στην επίτευξη ισόρροπης και περιεκτικής διευκόλυνσης της εμπορικής και επενδυτικής απελευθέρωσης. Το κείμενο είναι σύντομο και περιέχει τρεις σελίδες και δύο παραρτήματα (το δεύτερο παράρτημα είναι έξι ολόκληρες σελίδες). Η παράγραφος 2 και το παράρτημα 1, αναφέρει τους συγκεκριμένους τομείς όπου, τα συμβαλλόμενα μέρη, θα προωθήσουν τη στρατηγική τους συνεργασία και θα δημιουργήσουν ευνοϊκές συνθήκες για το εμπόριο, και τις επενδύσεις στην ενέργεια και την εξόρυξη ορυκτών. π.χ. η Κίνα και η Αυστραλία, έχουν επισημάνει την επιθυμία τους για κοινούς κανόνες για το κλίμα πολιτικής [44], τη συνεργασία στην εκπαίδευση, στην έρευνα και στην ανάπτυξη, καθώς και στην προώθηση των επιχειρηματικών διασυνδέσεων και των ανταλλαγών. Επιπροσθέτως, οι ρυθμίσεις θα ολοκληρωθούν σε μια εταιρική συνεργασία, τεχνολογίας φυσικού αερίου, που θα έχει σχέση με τη βελτίωση της αμοιβαίας κατανόησης, στον τομέα της καθαρής ενέργειας.

Στα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, στα είδη ένδυσης και υπόδησης, η Κίνα και η Αυστραλία δεσμεύτηκαν να κρατήσουν τακτικές εμπορικές σχέσεις, ενθαρρύνοντας την ανάπτυξη των επιχειρησιακών συνδέσεων και επαφών και τη στήριξη κοινών επιχειρήσεων με κοινό σήμα. Στη γεωργία, η Κίνα και η Αυστραλία θα συνεργαστούν περαιτέρω με τη σύναψη συμφωνιών και υπομνημάτων, συνεννόησης και πρωτόκολλων. Στην περιοχή των υπηρεσιών, τα δύο μέρη σχεδιάζουν να συνεργαστούν στην εκπαίδευση και στην κατάρτιση, μέσω της αμοιβαίας αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων, των κοινών υπηρεσιών εργατικού δυναμικού, και τη διευκόλυνση της πρόσβασης, για το κινεζικό προσωπικό, στην Αυστραλία. Τα συμβαλλόμενα μέρη σχεδιάζουν, επίσης, να συνεργάζονται μαζί στον τομέα της μηχανικής, στους πόρους, στην εξόρυξη και τα αναπτυξιακά έργα. Υπάρχουν μερικές λεπτομέρειες προς διευθέτηση, αλλά η πιθανότητα οι κινεζικές εταιρίες να επενδύουν, βάση συμβολαίου, σε αυστραλιανά project σε αυτόν τον τομέα έχει αυξηθεί. Η συνεργασία, μεταξύ των δύο χωρών, είναι δρομολογημένο να ενισχυθεί, μέσω της ανταλλαγής πληροφοριών, της βελτιωμένης διαφάνειας και της προβλεψιμότητας των μέτρων, της προστασίας των επενδυτών και των επενδύσεων.

---

[44]: Είναι εντυπωσιακή, η συμπαράσταση της επίσημης Αυστραλίας και της Νέας Ζηλανδίας, προς την Κίνα, από τη στιγμή που άρχισαν να πληθαίνουν οι «αντι-κινεζικές» φωνές, στην Ουάσιγκτον, τις οποίες χαρακτηρίζουν προσχηματικές, και με γνώμονα να ανακόψουν την περαιτέρω πρόοδο και ισχυροποίηση της Κίνας (ό.π.π.: πρόσφατη διάλεξη του Malcom Fraser, πρ. Πρωθυπουργού της Αυστραλίας).

Τα δύο μέρη, επίσης, δεσμεύονται για τη δημιουργία θεσμικών διασυνδέσεων, μεταξύ των κρατικών υπηρεσιών, με σκοπό την προώθηση της συνεργασίας και της διαβούλευσης. Στον τομέα των τεχνικών εμποδίων στις συναλλαγές, οι χώρες θα επιδιώξουν να βελτιώσουν τη διευκόλυνση του εμπορίου, με τη σύναψη ενός διμερούς εγγράφου κατανόησης, που συμπληρώνει πολυμερείς αναλήψεις υποχρεώσεων, για την εποπτεία της ποιότητας, την επιθεώρηση, την απομόνωση και την ενίσχυση των μηχανισμών ανακοίνωσης και συνεννόησης. Αυτές θα ενισχύσουν επίσης τη συνεργασία, στα πρότυπα πιστοποίησης και διαπίστευσης, συμπεριλαμβάνοντας ανταλλαγές μεταξύ υπαλλήλων και εμπειρογνομόνων, και τη σύναψη συμφωνίας αμοιβαίας αναγνώρισης, που καλύπτει μηχανικά και ηλεκτρονικά προϊόντα.

Στον τομέα της πληροφορίας, στις τεχνολογίες επικοινωνιών, και στην ηλεκτρονική διαφήμιση οι δύο χώρες σχεδιάζουν να εντείνουν τη συνεργασία τους στο πλαίσιο ενός υπάρχοντος μνημονίου του 1999. Αυστραλία και Κίνα, συμφώνησαν να διερευνήσουν τη βελτίωση και διευκόλυνση διαδικασιών, για τις άδειες εργασίας, και να υποστηρίξουν ομάδες επιχειρήσεων και βιομηχανιών, για τη διευκόλυνση του διμερούς εμπορίου. Για το anti-dumping οι χώρες σχεδιάζουν να ορίσουν διμερείς μηχανισμούς κοινοποίησης έτσι ώστε οι συγκρούσεις να μπορούν να επιλυθούν μέσω διαλόγου και διαβουλεύσεων.

Η Αυστραλία και η Κίνα έχουν ολοκληρώσει επίσης μια Κοινή Μελέτη Σκοπιμότητας στην οποία τα δύο μέρη συμφωνούν να διαπραγματευτούν μια ζώνη ελεύθερου εμπορίου (F.T.A). Πριν ξεκινήσουν οι διαπραγματεύσεις, για τη ζώνη ελεύθερου εμπορίου, η Αυστραλία θα αναγνωρίσει την Κίνα ως «Οικονομία της Αγοράς», πράγμα που είναι πού σημαντικό, για την Κίνα, για τις μεταξύ τους σχέσεις, με μέτρα anti-dumping, στις χώρες όπως οι Η.Π.Α., που χρησιμοποιούν διαφορετικές διαδικασίες για τους εξαγωγείς που προέρχονται από οικονομίες εκτός αγοράς.

Η Κίνα και η Νέα Ζηλανδία, έχουν υπογράψει επίσης μια συμφωνία εμπορικής και οικονομικής συνεργασίας, το Μάιο του 2004, παρόμοια με τη συμφωνία μεταξύ Κίνας και Αυστραλίας. Με τον τρόπο αυτό, οι δύο χώρες δηλώνουν το ενδιαφέρον τους, σε ό,τι αφορά στην αναζήτηση διευκόλυνσης του εμπορίου και των επενδύσεων και την απελευθέρωσή τους μέσω εμπορικών και οικονομικών συνεργασιών, ενώ έχουν συμφωνήσει και σε τομείς που επιδέχονται περαιτέρω διαπραγμάτευσης. Ρητά αναφέρονται οι περιοχές του οικονομικού δυναμικού όπου οι χώρες θα προωθήσουν τη στρατηγική τους συνεργασία: στη γεωργία, τη κτηνοτροφία, τη δασοκομία, τις βιοασφάλειες και την ασφάλεια τροφίμων.

Οι δύο χώρες συνεχίζουν τη συνεργασία τους, με περαιτέρω ανάπτυξη των κοινών επιτροπών που δημιουργήθηκαν το 2001. Στη συμφωνία τονίζεται πως, το εμπόριο μαλλιού θα προωθηθεί χρησιμοποιώντας, σε κάθε χώρα, τις αντίστοιχες εμπορικές οργανώσεις. Η Νέα Ζηλανδία προσφέρθηκε να βοηθήσει την Κίνα, μέσω της κατάρτισης και τεχνολογικής συνεργασίας, στους εν λόγω τομείς. Στην επιστήμη και την τεχνολογία οι δύο χώρες θα αναπτύξουν περαιτέρω συμφωνία, επεκτείνοντας αυτήν που υπογράφηκε το 2003. Επίσης οι δύο χώρες θα επιζητήσουν την ενίσχυση της συνεργασίας, στους χώρους της έρευνας και της καινοτομίας.

Στον τομέα των τεχνικών εμποδίων στο εμπόριο, τα συμβαλλόμενα κράτη συμφώνησαν να χρησιμοποιήσουν τεχνικές του Π.Ο.Ε για τους μηχανισμούς του εμπορίου.

Το θέμα είναι, πώς θα ενισχύσουν την ανακοίνωση και τη διαβούλευση, σχετικά με τεχνικές, κανονισμούς επιθεώρησης και πρότυπα, έτσι ώστε να επιτυγχάνονται μειώσεις του κόστους στις επιχειρήσεις. Στόχος τους είναι να συνάψουν κι ένα πρόγραμμα ταμειωτηρίου, που ως πλαίσιο θα έχει τον έλεγχο, την επιθεώρηση, τα πρότυπα συμμόρφωσης και εκτίμησης της ποιότητας, καθώς και την ενίσχυση των ρυθμίσεων για τη διαβούλευση μεταξύ των οργανισμών πιστοποίησης, ώστε να υποστηρίζει ο ένας τον άλλον, σε ό,τι αφορά στην αναγνώριση των δοκιμών πιστοποίησης. Αναπτύσσοντας ένα μνημόνιο συνεργασίας σχετικά με την τεχνολογία της πληροφορίας, της επικοινωνίας και της ηλεκτρονικής διαφήμισης οι δύο χώρες θα αναπτύξουν τις συναλλαγές τους στον τομέα των υπηρεσιών και θα διερευνήσουν τις δυνατότητες για συνεργασία στην εκπαίδευση, στον τουρισμό, στις αεροπορικές υπηρεσίες, στην εργασία και τις επαγγελματικές υπηρεσίες. Τα μέρη επιδιώκουν να αυξηθούν οι επενδύσεις με την ανταλλαγή πληροφοριών, την ενίσχυση της διαφάνειας και της προβλεψιμότητας, την προστασία των επενδύσεων και των επενδυτών, τη διασύνδεση για την προώθηση των επενδύσεων καθώς και πρωτοβουλίες των επιχειρήσεων για συνέδρια και άλλες καινοτομίες.

Όπως και μετά το αυστραλιανό πλαίσιο συμφωνίας, το άγχος κυριαρχεί στις διμερείς συνεδριάσεις μεταξύ των ηγετών και των υπουργών. Οι χώρες έχουν ορίσει μια μεικτή διπλωματική επιτροπή ως ένα forum για διάλογο σχετικά με το κοινό εμπόριο και τα οικονομικά ζητήματα. Η Κίνα και η Νέα Ζηλανδία θα ενισχύσουν το ρόλο του κοινού εμπορίου, της Οικονομικής Επιτροπής και άλλων κοινών επιτροπών.

Σε αντίθεση με την Αυστραλία, η Νέα Ζηλανδία αναγνώρισε αμέσως την Κίνα ως «Οικονομία της Αγοράς» και συμφώνησε να μην εφαρμόζονται τα μέτρα anti-dumping, κατά της Κίνας, στα τμήματα 15 και 16 του πρωτόκολλου προσχώρησής της στον Π.Ο.Ε., και στην παράγραφο 242 της έκθεσης της ομάδας εργασίας, για την προσχώρηση της Κίνας στον Π.Ο.Ε. Τα συμβαλλόμενα κράτη δεσμεύτηκαν για μια διμερή συμφωνία ελεύθερων συναλλαγών και άρχισαν τις διαπραγματεύσεις για να καθιερώσουν μια ζώνη ελεύθερου εμπορίου (F.T.A) το συντομότερο δυνατό. Οι διαπραγματεύσεις για τη ζώνη ελεύθερου εμπορίου μεταξύ Κίνας-Νέας Ζηλανδίας είναι οι πρώτες που ξεκίνησε η Κίνα με μια αναπτυσσόμενη χώρα. Η Νέα Ζηλανδία έχει μια σταθερή πολιτική για την Κίνα, κι αυτό αναγνωρίζεται από το 1970, γεγονός που βοήθησε σε ταχεία συμφωνία για την προσχώρηση της Κίνας στον Π.Ο.Ε.

Γ.9. : Πιθανές, μελλοντικές Περιφερειακές Συμφωνίες της Κίνας

Στην πολιτική επίσημων, περιφερειακών συμφωνιών της Κίνας, περιλαμβάνεται και μια πρόταση προς την Ινδία. Ενώ δεν υπάρχει κανένα επίσημο κείμενο για πρώιμη συμφωνία ζώνης ελεύθερου εμπορίου μεταξύ της Ινδίας και της Κίνας μέχρι σήμερα, οι δύο χώρες, φαίνονται να κινούνται προς αυτήν την κατεύθυνση.

Ωστόσο, οι συννοριακές διαφορές που υπήρχαν μεταξύ των δύο χωρών, εμφανίστηκαν και πάλι, με αποτέλεσμα το ενδιαφέρον να εστιάζεται στις επιπτώσεις που θα υπάρξουν, από την εξέλιξη αυτή. Ωστόσο φαίνεται ότι, λαμβάνουν σοβαρά υπόψη τα κοινά συμφέροντα που έχουν, στο εμπόριο και στα θέματα του Π.Ο.Ε. Σε κοινή δήλωση που υπογράφηκε μετά την επίσκεψη του Ινδού Πρωθυπουργού στην Κίνα, τον Ιούνιο του 2003 αναφέρονταν σχέδια για τη χρησιμοποίηση μέτρων που είναι σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και τις Διεθνείς υποχρεώσεις. Η Κίνα και η Ινδία συζήτησαν για διμερή προτιμησιακά τιμολόγια, σε μια σειρά προϊόντων που συμπεριλαμβάνουν το χαρτί, το χάλυβα, χημικά προϊόντα και τρόφιμα. Η λίστα περιλαμβάνει 217 ινδικές εξαγωγές και 188 κινεζικές εξαγωγές που θα έχουν χαμηλότερο μέσο όρο δασμών. Τον Ιούνιο του 2003 οι δύο χώρες συμφώνησαν να σχηματίσουν μια κοινή ομάδα μελέτης για να εξερευνήσει τις δυνατότητες για διμερείς εμπορικές σχέσεις και συνεργασία.

Η Νότια Αφρική έχει γίνει επίσης εταίρος διμερών δραστηριοτήτων για την Κίνα, από τον Ιούνιο του 2004, όταν η Νότια Αφρική χορήγησε σε καθεστώς «Οικονομίας Αγοράς» στην Κίνα. Στην ίδια κατεύθυνση, η Κίνα επωφελείται από τις εισαγωγές πετρελαίου, από τις χώρες του Κόλπου, και αναπτύσσει τις εξαγωγές ενδυμάτων, υφασμάτων και ηλεκτρονικών στην περιοχή. Η Κίνα επιδιώκει επίσης, την αύξηση των επενδύσεων στις Χώρες του Κόλπου, όπως στο νερό, στην προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας, στις μεταφορές, στις επικοινωνίες, καθώς και στην επιστημονική και τεχνολογική έρευνα.

Εν κατακλείδι, η Κίνα, έχει εντατικοποιήσει τις περιφερειακές διαπραγματεύσεις με διάφορους τρόπους και με διαφορετικούς συνομιλητές. Οι διαπραγματεύσεις αυτές αντιπροσωπεύουν την προοδευτική εμπλοκή και την ανάπτυξη των διακρατικών σχέσεων με καθορισμένες δεσμεύσεις. Οι συμφωνίες για το εμπόριο και τις υπηρεσίες πάνε καλά και καλύπτουν πολλούς τομείς της συνεργασίας που δεν αναφέρονται σε συμφωνίες του Π.Ο.Ε.

Γ.10.: Η κυρίαρχη θέση της Κίνας στο Παγκόσμιο Εμπόριο

Στο παραγωγικό εμπόριο, η Κίνα είναι ένας μεγάλος προμηθευτής όλων των σημαντικών αγορών και η παρουσία της αυξήθηκε σημαντικά κατά την διάρκεια των διαπραγματεύσεων της Ντόχα.

Το μερίδιο της Κίνας, στις μεγάλες εισαγωγικές αγορές, μεταξύ του 2001 και του 2009, και σε μερικές από τις πιο σημαντικές παγκόσμιες αγορές, η Κίνα είχε λογαριασμούς για περισσότερο από το 1/5 των εισαγωγών της συνολικής παραγωγής. Το μερίδιο της Κίνας στις παραγωγικές εισαγωγές στην Ιαπωνία κυμάνθηκε στο 35%, στην Ε.Ε. περίπου 30% και στις Η.Π.Α. περίπου 26%. Επιπλέον και πιο σχετικό με τις διαπραγματεύσεις της Ντόχα, η παρουσία της Ντόχα είναι ιδιαίτερα μεγάλη στις αγορές των μεγάλων Εμπορικών Εταίρων στους τομείς όπου η προστασία είναι μεγαλύτερη. Τα αξιοσημείωτα στοιχεία, για την Κίνα, ήταν δύο:

1) στους πιο προστατευμένους τομείς, το μερίδιο των εισαγωγών της Κίνας, του 2009, ήταν μεγαλύτερο από τις συνολικές εισαγωγές, καθώς και το μερίδιο των μικρότερων προμηθευτών σε κάθε μια από αυτές τις αγορές. Για παράδειγμα το μερίδιο της Κίνας, σε αυτούς τους τομείς στην Ιαπωνία ήταν πάνω από 70%, στην Κορέα πάνω από 60%, στη Βραζιλία περίπου 55%, στις Η.Π.Α, στον Καναδά και στην Ε.Ε., 50% από τον καθένα.

2) ακόμη και σε αυτούς, τους προστατευμένους τομείς, το μερίδιο της Κίνας αυξήθηκε δραστικά, κατά τη διάρκεια του "Γύρου της Ντόχα". Σε πολλές από τις χώρες εισαγωγής (π.χ Βραζιλία, Ε.Ε., Η.Π.Α.) το μερίδιο της Κίνας υπερδιπλασιάστηκε. Επίσης εντυπωσιακό ήταν ότι, το μερίδιο αγοράς που η Κίνα απέκτησε σε χώρες όπως ο Καναδάς, το Μεξικό και η Τουρκία που έχουν συνάψει ελεύθερες εμπορικές συμφωνίες με κοντινούς και μακρινούς γείτονες.

Έτσι, σήμερα, η απελευθέρωση κάτω από την ημερήσια διάταξη της Ντόχα ιδιαίτερα στους πολιτικά φορτισμένους, υψηλούς δασμολογικούς τομείς, είναι σχετική για τις άλλες χώρες, με το άνοιγμα των αγορών τους στις κινεζικές αγορές. Αλλά η κινεζική κυριαρχία δεν πρέπει να αποκλειστεί, ώστε να υπάρχει αμοιβαία ωφέλεια. Η κινεζική αγορά, παρά τις δεσμεύσεις προσχώρησης της Κίνας στον Π.Ο.Ε., παραμένει προστατευμένη σε ορισμένους τομείς (για παράδειγμα στα λιπάσματα και σε ορισμένα παραγωγικά υλικά). Επιπλέον όπως έδειξαν οι Laborde, Martin and van der Mennsbrugge [45] πολλές χώρες θα δουν επίσης αυξημένες εξαγωγές από την προτεινόμενη απελευθέρωση της Ντόχα, από μέλη του Π.Ο.Ε.

Η υιοθέτηση των προτάσεων των Η.Π.Α. και άλλων χωρών, για περαιτέρω μετακίνηση προς το ελεύθερο εμπόριο, σε επιλεγμένους τομείς, θα μπορούσε να μεταφραστεί σε μεγαλύτερα κέρδη από τις εξαγωγές. Αν υποθέσουμε τι εμποδίζει το μηχανισμό αμοιβαιότητας, που είχε προσδώσει διαπραγματευτική επιτυχία στο πλαίσιο του Π.Ο.Ε., στο παρελθόν, μία είναι η απάντηση: Η δεσπίζουσα θέση της Κίνας, που έγινε πράξη, ώστε να επιτευχθεί σε μεγάλο βαθμό, χάρη στην επιτυχημένη αναπτυξιακή στρατηγική, η οποία περιλαμβάνει τον εναγκαλισμό των αγορών και έναν ασυνήθιστα υψηλό βαθμό διαφάνειας του εμπορίου [46].

Το κυρίαρχο ζήτημα, ωστόσο, είναι η ισχυρή πολιτική αντίληψη η οποία επέφερε την επιτυχία στις εξαγωγές της Κίνας και η απόφασή της να συνεχίζει την πορεία της, μέσω μιας υποτιμημένης συναλλαγματικής ισοτιμίας. Φαίνεται απίθανο και πολιτικά μη ρεαλιστικό να αναμένουμε από τους εμπορικούς εταίρους της Κίνας να ανοίξουν περαιτέρω τις αγορές τους στην Κίνα, όταν η χώρα αυτή εκλαμβάνει ως *de facto* (μέσω της υποτίμησης της συναλλαγματικής ισοτιμίας) και επιβάλλει μια δασμολογική επιδότηση στις εισαγωγές και στις εξαγωγές. Τα στοιχεία για την ύπαρξη και επέκταση της υποτίμησης συνεχίζουν να συζητούνται.

---

[45]: Laborde, David, Will Martin, and Dominique van der Mennsbrugge: "Implications of the Doha Market Access Proposals for Developing Countries", World Bank, 2011.

[46]: Arvind Subramanian: *Eclipse: Living in the Shadow of China's Economic Dominance*. Peterson Institute for International Economics, 2011.

Από τη μια μεριά η ανάλυση για το Renminbi [47], έβγαλε το συμπέρασμα ότι, 17 από τις 18 μελέτες δείχνουν ότι έχει υποτιμηθεί. Η μέση εκτίμηση της υποτίμησης ήταν 19% για την περίοδο 2000β- 2007 συνολικά και σημαντικά υψηλότερη για την περίοδο 2004 – 2007. Από την άλλη μεριά ο Dunaway, Leigh, and Li (2006) [48], ισχυρίζονται ότι όλες εκτιμήσεις υποτίμησης του Renminbi είναι πολύ ευάλωτες, σε ό,τι αφορά στις βασικές υποθέσεις τους, σχετικά με τα μοντέλα και τις παραμέτρους, κι επομένως δεν είναι αξιόπιστες. Ωστόσο, παραμένει διάχυτος ο φόβος ότι, η Κίνα θα αποκτήσει ακόμη μεγαλύτερο μερίδιο αγοράς, ως αποτέλεσμα της οποιασδήποτε απελευθέρωσης του εμπορίου, στο Γύρο της Ντόχα. Όχι μόνο στις χώρες των ιδίων αγορών αλλά και στις αγορές τρίτων χωρών στην καθεμιά από τις οποίες τα αποτελέσματα της συναλλαγματικής ισοτιμίας είναι πιθανόν να γίνουν αισθητά.

Ένα σημάδι αυτού του φόβου είναι ότι οι βιομηχανικές και ιδιαίτερα οι αναπτυσσόμενες χώρες ολοένα και περισσότερο προσφεύγουν σε προστασία από τις εισαγωγές της Κίνας (Bown, 2010). Για παράδειγμα το μερίδιο των αναπτυσσόμενων χωρών από ενέργειες anti-dumping ενάντια στην Κίνα, ως ποσοστό των συνολικών ενεργειών τους, αυξήθηκε, από 19% το 2002, σε 34% το 2009. Τα αντίστοιχα ποσοστά για τις βιομηχανικές χώρες ήταν, 11% και 27%. Αλλά η προσφυγή, σε αυτό το μέσο, θα γίνει πιο δύσκολη, όταν η Κίνα γίνει «Οικονομία της Αγοράς», το 2016. Επιπλέον, οι εγγυήσεις που έχουν συνομολογηθεί, με την ένταξη της Κίνας στον Π.Ο.Ε., λήγουν το 2013. Αυτό κάνει τις χώρες περισσότερο ανήσυχες στον ανταγωνισμό τους με την Κίνα. Χαρακτηριστική, είναι η οδυνηρή κατάσταση της Βραζιλίας. Το νόμισμά της έχει ανατιμηθεί απότομα (40%), κατά τα τελευταία χρόνια, ενώ οι ανταγωνιστές της στην Ασία, ιδίως η Κίνα, δεν έχει κάνει κάτι τέτοιο.

Η Βραζιλία έχει προσπαθήσει απεγνωσμένα και επανειλημμένα, να χρησιμοποιήσει στοιχεία ελέγχου του κεφαλαίου, για να ανακόψει αυτές τις πιέσεις για το νόμισμα της. Έχουν εμφανιστεί εισαγωγές από την Κίνα ιδίως στους πιο προστατευμένους τομείς. Η πολιτική οικονομία θα είναι περιττή εάν η Βραζιλία με τις σημερινές συνθήκες άρει τους εμπορικούς φραγμούς στους τομείς αυτούς. Και τα τιμολόγια της Βραζιλίας σε αυτούς τους τομείς είναι μεταξύ των υψηλότερων στον κόσμο, περίπου 25% περισσότερο από το μέσο όρο. Έτσι, δεν προκαλεί έκπληξη, η δήλωση του Υπουργού Οικονομικών της Βραζιλίας Guido Mantega, τον Ιανουάριο του 2011, ότι σε σχέση με την πολιτική συναλλαγματικών ισοτιμιών, η Κίνα και οι Η.Π.Α. είναι τα μεγαθήρια. Αυτό είναι ένας νομισματικός πόλεμος που μετατρέπεται σε έναν εμπορικό πόλεμο.

Το πολιτικά φορτισμένο πρόβλημα των εμπορικών ανισορροπιών, που αφορά την Κίνα, ιδίως στην παραγωγή, δεν περιορίζεται μόνο στη Βραζιλία. Όλοι οι εμπορικοί συνεργάτες της Κίνας, με εξαίρεση την Νότια Κορέα, έγιναν μάρτυρες της διεύρυνσης του παγόβουνου μεταξύ των εξαγωγών και των εισαγωγών από την Κίνα. Για παράδειγμα τόσο οι Η.Π.Α., όσο και η Ε.Ε., έχουν δει την αύξηση του ελλείμματος στο κατασκευαστικό εμπόριο, πάνω από τρεις φορές με 200 δις δολάρια για τις Η.Π.Α. και 250 δις δολάρια για την Ε.Ε.

---

[47]: Cline and Williamson's. 'Estimates of the Equilibrium Exchange Rate of the Renminbi, 2008, p.3...

[48]: Steven Dunaway, Lamin Leigh, Xiangming Li: "How robust are estimates of equilibrium real exchange rates: The case of China", *Pacific Economic Review*, Volume 14, Issue 3, pages 361–375, August 2009.

Άλλες, μεγάλες χώρες, της αναδυόμενης οικονομίας, έχουν δει επίσης απότομες αυξήσεις του εμπορικού ελλείμματος με την Κίνα.

Ύστερα από τις συγκεκριμένες επισημάνσεις, φαίνεται πως, η διπλή ειρωνεία του «Γύρου της Ντόχα», είναι ότι ξεκίνησε ως γύρος ανάπτυξης, για να δώσει ώθηση στις αναπτυσσόμενες χώρες, αλλά η αξιοσημείωτη απόδοση των αναπτυσσόμενων χωρών από τότε, καθώς και η μείωση των προοπτικών των βιομηχανικών χωρών, ύστερα από την παγκόσμια οικονομική κρίση, επισημαίνουν το πόσο αλλόκοτο έγινε το αρχικό κίνητρο για τον "Γύρο της Ντόχα". Οι αναπτυγμένες και όχι οι αναπτυσσόμενες χώρες φαίνεται να χρειάζονται τώρα μια ώθηση στην ανάπτυξη.

Η δεύτερη ειρωνεία είναι ότι ένας Γύρος που έχει θέσει ως στόχο την ανάπτυξη και ήταν πλαισιωμένη σαν μια πρωτοβουλία από τις πλούσιες χώρες για τις αναπτυσσόμενες χώρες, κατέληξε με μια αναπτυσσόμενη χώρα την Κίνα, να γίνεται η κύρια πηγή της ανταγωνιστικότητας και να προκαλεί ανησυχία όχι μόνο στις βιομηχανικές χώρες αλλά και σε μεγάλες αναπτυσσόμενες χώρες.

Υπάρχουν κάποια σημάδια ότι η Κίνα έχει ξεκινήσει να μπει σε μια διαδικασία διεθνοποίησης του νομίσματός της, που διαχρονικά θα εξαλείψει την υποτίμηση του Renminbi. Ο ορίζοντας για τη διεθνοποίηση του Renminbi είναι ακόμη ασαφής, αλλά είναι απίθανο να συμβεί κατά τη διάρκεια των επόμενων 1-2 ετών. Μέσω του "Γύρου της Ντόχα", αρκετές αφηγήσεις αντεγκλήσεων είναι στο παιχνίδι, κάποιες πιο σημαντικές από άλλες ανάλογα με το χρονοδιάγραμμα και το περιβάλλον. Υπάρχει η αδιάλλακτη στάση της Ινδίας, με την άρνησή της να προβεί σε σοβαρές απελευθερωτικές δεσμεύσεις, κάτι που αποτελεί εμπόδιο για την επιτυχία του "Γύρου της Ντόχα", εξαιτίας σημαντικών παραχωρήσεων που έγιναν από την ένταξη της Κίνας στον Π.Ο.Ε. το 2001.

Στη συνέχεια υπάρχει η αδιάφορη θέση των Η.Π.Α. που επισημαίνει τη χαμηλή προτεραιότητα στα εμπορικά θέματα, μέσω του Προέδρου Obama. Όλες αυτές οι θέσεις είχαν κάποια αλήθεια. Αλλά υποκειμενικά ήταν δύο ουσιαστικές και μεταβαλλόμενες οικονομικές εξηγήσεις, που έχουν κάνει δύσκολη την επιτυχία της Ντόχα. Πρώτον, υπάρχει έλλειψη ενθουσιασμού από τον ιδιωτικό τομέα, ιδίως των Η.Π.Α. και της Ε.Ε. Αυτό οδήγησε σε μια κατάσταση όπου, κανείς δεν πίεσε πραγματικά για την Ντόχα, αλλά και κανείς δεν ήθελε να κατηγορηθεί ότι την τορπίλισε.

Ωστόσο, τώρα, το πνεύμα της ρήσης, « δεν έχει σημασία με ποιον τρόπο», τροφοδότησε με ανησυχία πολλές χώρες, τόσο βιομηχανικές όσο και αναδυόμενης αγοράς, σχετικά με τον αυξημένο ανταγωνισμό από την Κίνα, που απελευθερώνει στο πλαίσιο της Ντόχα, έναν ανταγωνισμό, ότι οι χώρες φαίνονται πολιτικά απρόθυμες να παραδεχτούν πως οι κινέζικες εξαγωγές είναι αδιαφανείς, από την πολιτική των συναλλαγματικών ισοτιμιών της Κίνας.

Η πραγματικότητα και η βάση της δεσπόζουσας θέσης του κινεζικού εμπορίου, πρέπει να αντιμετωπιστεί, καθώς ο κόσμος επιδιώκει να αναζωογονήσει την Ντόχα, ή να αναζητήσει κάτι πέρα από αυτήν.

Γ.11. : Η Κίνα στην Παγκόσμια Οικονομία

Τις τελευταίες δύο με τρεις δεκαετίες η Κίνα είχε μεγάλη οικονομική πρόοδο. Την περίοδο 1980-1990 το ΑΕΠ της Κίνας αυξήθηκε κατά 10,3% . Την περίοδο 2005-2007 το ποσοστό αύξησης ήταν ακόμα υψηλότερο και έφτασε το 11,7 %. (Παγκόσμια Τράπεζα 2009).

Στην Κίνα η μετάβαση από την προγραμματισμένη οικονομία, στην οικονομία της αγοράς άρχισε με την εισαγωγή μεγάλων οικονομικών μεταρρυθμίσεων το 1978. Η αντιδημοτικότητα της πολιτιστικής επανάστασης, επέφερε μεγαλύτερη συνειδητοποίηση των ελλείψεων της προγραμματισμένης οικονομίας και έμπνευση από την επιτυχία των οικονομιών των χωρών της Αν. Ασίας που ήταν προσανατολισμένες στην αγορά. Η παρόρμηση του κινέζικου λαού για μια αλλαγή ενέπνευσε την Κυβέρνηση της Κίνας να απομακρυνθεί από την κεντρικά σχεδιαζόμενη οικονομία [49]. Οι μεταρρυθμίσεις οδήγησαν στη γενικευμένη εισαγωγή του συστήματος σύμβασης, την ευρύτερη εταιρική αυτονομία, τις συντεχνίες και την επίπλευση μέρους του μετοχικού κεφαλαίου των εταιριών στην εγχώρια αγορά και στα Διεθνή Χρηματιστήρια από την δεκαετία του 1990. Ο έλεγχος του εξωτερικού εμπορίου κατά τη διάρκεια των δύο δεκαετιών χαλάρωσε και δόθηκε μια τελική ώθηση από την Κίνα όταν προσχώρησε στον Π.Ο.Ε στα τέλη του 2004 [50].

Η αύξηση των μεριδίων των εξαγωγών αποκρύπτει πολλές διαφορές στις επιπτώσεις της ενοποίησης των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της Κίνας στο εμπόριο. Τα μερίδια των γεωργικών προϊόντων των εμπορευμάτων και υπηρεσιών στο σύνολο των εξαγωγών μειώθηκαν, ενώ ο κατασκευαστικός τομέας αυξήθηκε απότομα στην Κίνα μεταξύ του 1984 και του 2005.

Το μεγαλύτερο μέρος (91,1 %) των συνολικών εξαγωγών της Κίνας το 2005 αποτελούνταν από κατασκευαστικά και άλλα εμπορεύματα. Πριν από τις οικονομικές μεταρρυθμίσεις του 1978, η ανεργία δεν ήταν πρόβλημα για την Κίνα επειδή οι εργαζόμενοι ήταν εγγυημένα απασχολημένοι, μέσω άμεσης κατανομής θέσεων εργασίας, διοικητικού ελέγχου των αποδοχών και αυστηρών περιορισμών, σχετικά με τη μετανάστευση, μεταξύ των αγροτικών και αστικών περιοχών. Έτσι, στην πραγματικότητα, δεν υπήρξε καμία αγορά εργασίας, όπου οι παράγοντες ζήτησης και προσφοράς, θα μπορούσαν να αλληλεπιδρούν και να καθορίζουν τους όρους της απασχόλησης[51].

---

[49]: Gregory C. Chow: "China's Economic Transformation", John Wiley & Sons, 2007, p. 234...

[50]: Peter Nolan, *China at the Crossroads*. Cambridge, Polity Press, 2004. 209 pp.

[51]: John Knight, Lina Song: "Towards a Labour Market in China", Oxford University Press, USA, 2005, 276 p.

Ο έλεγχος του κράτους στην προσφορά εργασίας εμπόδισε την ανεργία, αλλά οδήγησε σε μια προοδευτική συσσώρευση πλεονασματικής εργασίας σε μονάδες παραγωγής, τόσο σε αστικές όσο και σε αγροτικές περιοχές. Καθώς προχωρούσε η ένταξη της Κίνας στην Παγκόσμια Οικονομία, οι πολιτικές άκαμπτης εργασίας εξαρθρώθηκαν σταδιακά και έδωσαν τη θέση τους στη συμβεβλημένη απασχόληση, σε νόμους ελάχιστων μισθών, στη μετανάστευση μεταξύ αγροτικών και αστικών περιοχών, στην ιδιωτικοποίηση μικρών και μεσαίων κρατικών επιχειρήσεων και στην απόλυση εργαζομένων από κρατικές επιχειρήσεις. Σε Παγκόσμιο επίπεδο η προσχώρηση της Κίνας στην Παγκόσμια Οικονομία πρέπει θεωρηθεί, στις αναπτυγμένες χώρες ως απειλή. Η προσχώρηση της Κίνας, της Ινδίας και των χωρών του πρώην Σοβιετικού μπλοκ, στην παγκόσμια οικονομία, έχει διπλασιάσει το παγκοσμιοποιημένο εργατικό δυναμικό.

Γ.12. : Η κινεζική πρόκληση για την Ευρώπη, οι Περιφερειακές Δυνάμεις, και η μετατόπιση της Παγκόσμιας Τάξης

Οι γύροι της Ουρουγουάης και της Ντόχα μείωσαν τους εμπορικούς περιορισμούς, καθώς και τις δαπάνες μεταφοράς και επικοινωνίας. Η πρώην διάκριση μεταξύ πυρήνα και περιφέρειας (πλούσιες βιομηχανοποιημένες χώρες και φτωχές αναπτυσσόμενες χώρες), δεν είναι πλέον έγκυρη, επειδή πολλές αναπτυσσόμενες χώρες φτάνουν στα ίδια επίπεδα. Υπάρχει μια οικονομική και πολιτική δύναμη αλλαγής, η οποία συσχετίζεται με μια σχετική παρακμή της Δύσης και σχετική ακμή της Ανατολής. Η Κίνα και άλλες περιφερειακές δυνάμεις, δεν επιζητούν την υπονόμηση του καπιταλιστικού συστήματος, τις ιδέες και τις αρχές της παγκόσμιας φιλελεύθερης τάξης, όπως μερικοί συγγραφείς έχουν το επιχείρημα, αλλά αντιθέτως θα προσπαθήσουν να κερδίσουν μεγαλύτερη δύναμη μέσα από αυτό. Μια σειρά παρατηρήσεων, υπογραμμίζουν πόσο σημαντικές είναι οι περιφερειακές δυνάμεις;

1^η : περιφερειακές δυνάμεις έχουν μια πολύ μεγάλη έκταση γης και ένα μεγάλο πληθυσμό, σε σύγκριση με άλλες χώρες στην περιοχή τους.

2: Ορισμένες περιφερειακές δυνάμεις έχουν υψηλότερο κατά κεφαλήν εισόδημα, συγκριτικά με τον υπόλοιπο κόσμο και τον περιφερειακό μέσο όρο.

3: Με εξαίρεση τη Βραζιλία και τη Νότια Αφρική, οι περιφερειακές δυνάμεις έχουν επιτύχει μια υψηλή αύξηση του μέσου όρου του Α.Ε.Π. τους (1980-2009) και έχουν συμβάλει σημαντικά στην παγκόσμια και στην περιφερειακή ανάπτυξη (διάγραμμα σελ. 277).

4: Οι περιφερειακές δυνάμεις έχουν σημαντικό ποσοστό του παγκόσμιου εξωτερικού εμπορίου.

5: Οι περιφερειακές δυνάμεις έχουν μία πιο διαφοροποιημένη οικονομική δομή, από τις άλλες χώρες στις περιοχές τους. Η προστιθέμενη αξία των αντίστοιχων παραγωγικών βιομηχανιών είναι υψηλότερη από το μέσο όρο της περιοχής.

6: Οι περιφερειακές δυνάμεις επηρεάζουν α) τις νομισματικές και πιστωτικές πολιτικές των γειτονικών χωρών, β) την περιφερειακή συνεργασία. Η Ευρώπη είναι ο πιο σημαντικός οικονομικός χώρος στον κόσμο. Αυτό επίσης ισχύει για την παραγωγή. Έχει το μεγαλύτερο μερίδιο του παγκόσμιου εισοδήματος (ΑΕΠ), αλλά αυτό το μερίδιο έπεσε τη δεκαετία του 1990,

ενώ το μερίδιο της Κίνας αυξήθηκε σχετικά. Η μείωση του μεριδίου της Ευρώπης, δεν είναι μια απόλυτη μείωση, αλλά μια σχετική παρακμή. Οι περιφερειακές δυνάμεις αυξήθηκαν πολύ ταχύτερα τα τελευταία 20 χρόνια, από την Ε.Ε. Η Κίνα είναι η μόνη χώρα που έχει αποκτήσει μια μεγάλη παγκόσμια επιρροή στους όρους του εισοδήματος και της παραγωγής.

Σε ορισμένα μέρη του κόσμου, η Ε.Ε. έχει χάσει μερίδια στο εμπόριο, αλλά στην ενέργεια (πετρέλαιο, φυσικό αέριο) και στην πιο δυναμική περιφέρεια του κόσμου (Ασία), τα εμπορικά της μερίδια έχουν μια σχετική αύξηση, για περισσότερο από μια δεκαετία. Η επιρροή της Κίνας στις εισαγωγές και τις εξαγωγές αυξάνεται σε παγκόσμιο επίπεδο. Αυτή η επιτυχία, εν μέρει οφείλεται στις αυξανόμενες επενδύσεις των επιχειρήσεων των χωρών – μελών του ΟΟΣΑ στην Κίνα, Αυτές οι επιχειρήσεις αντιπροσωπεύουν περίπου το 45 % των συνηθισμένων εξαγωγών και εισαγωγών. Η είσοδος της Κίνας στον Π.Ο.Ε. το 2001 υποστήριξε επίσης την οικονομική άνοδο. Η Κίνα είχε αύξηση των εξαγωγών των μηχανημάτων και των ηλεκτρονικών προϊόντων (εξοπλισμός τηλεπικοινωνιών), ενώ το μερίδιο των παραδοσιακών εξαγωγών (κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, υποδήματα και παιχνίδια) μειώθηκε σε ποσοστό 10% επί των συνολικών εξαγωγών. Το μερίδιο της Ε.Ε. σε διάφορες ομαδοποιήσεις χωρών (π.χ. MERCOSUR[52], ASEAN, SADC[53]), επίσης μειώνεται. Αλλά η εμπορική επιρροή της Κίνας, της Βραζιλίας και της Ινδίας, αυξάνεται ελάχιστα. Η Κίνα και η Ινδία, γίνονται σημαντικές στις χώρες του ASEAN, αλλά γίνονται ισχυρότερες και σε πολλά άλλα μέρη του κόσμου. Η Βραζιλία και η Νότια Αφρική έχουν χάσει την επιρροή τους στις αντίστοιχες περιφέρειες, κάτι που εν μέρει οφείλεται στη συμμετοχή της Κίνας στους κλάδους του πετρελαίου και του φυσικού αερίου, καθώς και στις αυξανόμενες εξαγωγές σε αυτές τις περιοχές.

Οι εισαγωγές της Ε.Ε. από την Ασία είναι κυρίως προϊόντα υψηλής τεχνολογίας σε χαμηλές τιμές, ένα γεγονός που αντικατοπτρίζει τη θέση της Κίνας, η οποία κυρίως βασιζόταν σε τυποποιημένα αγαθά. Θα μπορούσε να πει κανείς ότι η Κίνα και η Ινδία έχουν αποκτήσει το status των «Παγκόσμιων Οικονομικών Δυνάμεων» ακόμα και αν συνεχίζουν να προβάλλουν ως αναπτυσσόμενες ή μεσαίου εισοδήματος χώρες, με βάση το κατά κεφαλήν τους εισόδημα.

Με άλλα λόγια, πριν γίνουν πλούσιες, κατάφεραν να έχουν ένα πολύ μεγάλο μερίδιο του παγκοσμίου ΑΕΠ, καθώς και οικονομική και πολιτική επιρροή, που οφείλεται στο μέγεθος και την οικονομική τους δύναμη. Ο οικονομικός αντίκτυπος της Κίνας είναι αισθητός σε όλο τον κόσμο. Χρειάζεται ορυκτά και πετρέλαιο, για τη δική της ανάπτυξη και ενεργεί σαν βάση παραγωγής προϊόντων.

---

[52]: Mercosur: οικονομική και πολιτική συμφωνία μεταξύ Αργεντινής, Βραζιλίας, Παραγουάης, Ουρουγουάης και Βενεζουέλας, που ιδρύθηκε το 1991, από τη Συνθήκη της Ασουνσιόν, η οποία αργότερα τροποποιήθηκε, το 1994, με τη Συνθήκη του "Ouro Preto". Βολιβία, Χιλή, Κολομβία, Εκουαδόρ και Περού, είναι συνεργαζόμενα κράτη-μέλη.

[53]: Southern African Development Community (SADC), has a membership of 15 Member States, namely; Angola, Botswana, Democratic Republic of Congo (DRC), Lesotho, Madagascar, Malawi, Mauritius, Mozambique, Namibia, Seychelles, South Africa, Swaziland, United Republic of Tanzania, Zambia and Zimbabwe (<http://www.sadc.int/english/about-sadc/>).

Η Κίνα είναι μια οικονομία με επιρροή πολύ έντονα δικτυωμένη διεθνώς και πολιτικός, παγκόσμιος πρωταγωνιστής. Η συμμετοχή της Κίνας στο Δ.Ν.Τ του Π.Ο.Ε, την Παγκόσμια Τράπεζα κλπ., φανερώνει τον αυξανόμενο ρόλο της. Η Κίνα είναι από τους πιο σημαντικούς εισαγωγείς ενέργειας. Είναι επίσης ο πιο σημαντικός παγκόσμιος εξαγωγέας, κατασκευάζοντας προϊόντα, τα περισσότερα από εταιρείες του εξωτερικού, που βρίσκονται στην Κίνα. Οι εξαγωγές της Κίνας δείχνουν ένα τεχνολογικό επίπεδο συγκρίσιμο με αυτό της Πορτογαλίας. Η περιφερειακή της επιρροή αν και αυξάνεται είναι ακόμα σε χαμηλά επίπεδα. Οι δυνατότητες περιφερειακής ηγεσίας της Κίνας είναι περιορισμένες διότι η χώρα δεν προσφέρει αρκετά δημόσια αγαθά, η ήπια ισχύς της είναι πολύ ασθενής και η αυξανόμενη συμμετοχή της στις χώρες του ASEAN οφείλεται στην «καλή γειτονιά».

Γ.13. : Ο διευρυνόμενος ρόλος της Κίνας στο Διεθνές Εμπόριο, και στις Επενδύσεις

Για πολλές χώρες στην Ασία, η Κίνα αποτελεί ένα σημαντικό διαπραγματευτικό εταίρο, που τονώνει τις δικές της εξαγωγές μέσω άμεσων επενδύσεων στις γειτονικές χώρες. Παρόλο που η Κίνα έχει συνάψει συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών με τα κράτη – μέλη του ASEAN, κάτι που οδήγησε στην αύξηση του εξωτερικού της εμπορίου στην περιοχή (από 4% το 2000, σε 12% το 2009), δεν υπάρχει νομισματική ολοκλήρωση μεταξύ Κίνας – ASEAN και έτσι δεν υπάρχει κανένας αξιόπιστος μηχανισμός αποζημιώσεων. Η Κίνα χρησιμοποιεί τη συνεργασία εντός του CAFTA (ζώνη ελεύθερων συναλλαγών Κίνας – ASEAN), για το δικό της εμπόριο. Επίσης η χαμηλή συναλλαγματική ισοτιμία, συνέβαλλε στα υψηλά εμπορικά πλεονάσματα της Κίνας. Την ίδια στιγμή η Κίνα επενδύει περισσότερο στις χώρες του ASEAN. Ταυτόχρονα η Κίνα εργάζεται για την περιφεριοποίηση του Renminbi και διαδραμάτισε ένα σημαντικό ρόλο στη νομισματική ολοκλήρωση στην Ανατολική Ασία, πριν την Ασιατική οικονομική κρίση, κι έναν ισχυρότερο ρόλο από την έναρξη της Παγκόσμιας Οικονομικής κρίσης και της συνεχιζόμενης κρίσης δαπανών στις Η.Π.Α και την Ε.Ε. Μέχρις στιγμής οι δραστηριότητες της Κίνας στα διεθνή forum είναι ασαφείς και απευθύνονται στην παγκόσμια και περιφερειακή διακυβέρνηση και στα δημόσια αγαθά. Παρά τη στενή οικονομική συνεργασία, φαίνεται να υπάρχει μια σύγκρουση με την Ινδία (Κασμίρ, Θιβέτ, Πακιστάν). Η Κίνα δεν έχει ακόμα αρκετή ήπια ισχύ, και έτσι δεν μπορεί να αναλάβει παγκόσμιο ηγετικό ρόλο.

Όλες οι περιφερειακές δυνάμεις, εκτός της Κίνας, αντιμετωπίζουν προβλήματα στις τεχνολογικές διεργασίες, που οφείλονται στο χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης και το χαμηλό μέσο όρο δυναμισμού των επιχειρήσεων τους.

Η Βραζιλία, η Κίνα και η Ινδία είναι σημαντικές δυνάμεις στην ανάπτυξη των διεθνών τεχνικών και οικονομικών κανόνων και standards, στη διεθνή ασφάλεια, σε ειρηνευτικές αποστολές, στην κλιματική και ενεργειακή πολιτική και σε θέματα που σχετίζονται με το νόμισμα και την παγκόσμια οικονομία. Έχουν επίσης επιρροή στον Π.Ο.Ε. και τα Ηνωμένα Έθνη. Είναι όπως και η Νότια Αφρική μέλη του G20. Η Κίνα απαιτεί ένα πολύπλοκο νόμισμα, που πρόκειται να αντικαταστήσει το Αμερικάνικο δολάριο, ως ηγετικό νόμισμα. Είναι ακριβώς η αδυναμία του

αμερικάνικου δολαρίου και του ευρώ, με την αύξηση της σημασίας του κινέζικου συναλλάγματος, που οδηγεί στην αβεβαιότητα και την ανασφάλεια στην παγκόσμια οικονομία. Υπ' αυτές τις συνθήκες, η Δύση πρέπει να μάθει πως η Κίνα, η Βραζιλία, η Ινδία και άλλα κράτη, θα αρνηθούν να λάβουν εντολές για τα οικονομικά, τα πολιτικά και τα πολιτιστικά τους θέματα, πόσο μάλλον να ακολουθήσουν δυτικές αξίες και πρότυπα, που εμφανίζουν συχνά δύο ασάφειες (ανθρώπινα δικαιώματα και εφαρμογή τους) και προσπάθειες για την κυριαρχία και την εκμετάλλευση.

Γ.14. : Η Εμπορική – Οικονομική Διπλωματία της Κίνας, & η αξιοποίηση πολιτικών θεσμών, σε χώρες της Κεντρικής Ασίας & της Αφρικής

Την πρώτη δεκαετία του 21^{ου} αιώνα, η Κεντρική Ασία, εξαιτίας μιας σειράς εξελίξεων, στην ευρύτερη περιοχή, λειτούργησε ως μαγνήτης πολλαπλών ενδιαφερόντων για αρκετές, μεγάλες δυνάμεις. Για την ηγεσία της Κίνας, οι χώρες της Κεντρικής Ασίας, συνιστούν πηγές για την προμήθεια ενέργειας, και κρίσιμους εταίρους, για τη σταθεροποίηση και την ανάπτυξη της ανήσυχης, δυτικής επαρχίας Xinjiang. Στο πλαίσιο αυτό, η Κίνα επιδίωξε σταθερά την ενδυνάμωση της συνεργασίας της, με τις χώρες αυτές, με αποτέλεσμα να αναδειχθεί, ως η κορυφαία οικονομική δύναμη στην Κεντρική Ασία. Ωστόσο, είναι επιβεβλημένο να επισημανθεί πως, η κινεζική βοήθεια, προς τις χώρες της εν λόγω περιοχής, όπως και προς χώρες της Αφρικής, ή άλλων αναπτυσσόμενων περιοχών του πλανήτη, δεν είναι εύκολο να κατηγοριοποιηθεί: Συνήθως είναι ένα υβρίδιο, εξωτερικής βοήθειας, επενδύσεων και δανείων για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών.

Οι κυβερνήσεις του Πεκίνου, στήριξαν λοιπόν, έντεχνα, ένα μοναδικό συνδυασμό οικονομικών μέσων, με κάθε έναν από τους γείτονές τους, της Κεντρικής Ασίας, με προφανή στόχο, εκτός από τα εμπορικά-οικονομικά οφέλη της χώρας, τη διεύρυνση της επιρροής τους σ' αυτές. Στο πλαίσιο αυτό, το 2009, αντάλλαξαν με δάνεια, σημαντικότερα ενεργειακά πακέτα, με τις κυβερνήσεις του -ενεργειακά- πλούσιου Καζαχστάν, και του Τουρκμενιστάν. Με αυτό τον τρόπο, η Κίνα, αφενός εξασφάλιζε προμήθειες πετρελαίου και φυσικού αερίου, κι αφετέρου καθίστατο σημαντική πηγή άντλησης κεφαλαίων, απαραίτητων για τις κυβερνήσεις και τους τοπικούς παραγωγούς ενέργειας. Την ίδια ώρα, το Πεκίνο αναλάμβανε την κατασκευή και εκμετάλλευση νέων αγωγών πετρελαίου και φυσικού αερίου, για να οδηγήσει την ενέργεια της Κεντρικής Ασίας προς τις ακτές του Ειρηνικού Ωκεανού.

Τα συγκεκριμένα πακέτα βοήθειας, συνιστούν πανομοιότυπη εμπορική και οικονομική διπλωματία, με αυτήν που εφαρμόστηκε, από την κινεζική ηγεσία, σε πολλά σημεία του πλανήτη.

Η πολιτική, «δάνεια, αντί ενέργειας», ασκήθηκε από την πλευρά του Πεκίνου, προκειμένου να θεμελιωθεί και να οικοδομηθεί, πολύτιμη, διμερής συνεργασία, με τις κυβερνήσεις της Αγκόλας, της Βραζιλίας, του Εκουαδόρ, της Ρωσίας, του Νότιου Σουδάν, του Σουδάν και της Βενεζουέλας. Το Πεκίνο, κινούμενο σ' αυτό, το δοκιμασμένο, αποτελεσματικό πλαίσιο, κατάφερε, σε φτωχότερες των προαναφερθέντων χώρες, όπως το Κιργιστάν και Τατζικιστάν, να γίνει ένας σημαντικός επενδυτής, στυλοβάτης των κυβερνητικών προσπαθειών ανάπτυξης, σε νευραλγικούς τομείς της οικονομίας, όπως είναι η παραγωγή ενέργειας, οι

τηλεπικοινωνίες, και οι υποδομές που αφορούν στις χερσαίες εμπορευματικές μεταφορές, μέσω νέων, σύγχρονων αυτοκινητοδρόμων και σιδηροδρομικών δικτύων.

Στο πλαίσιο της συγκεκριμένης προσπάθειας, λίγες μέρες πριν τη σύνοδο κορυφής του "SCO" (Shanghai Cooperation Organization), τον Ιούνιο του 2012, στο Πεκίνο, η Τράπεζα Εξαγωγών-Εισαγωγών της Κίνας, είχε καταστεί ο κύριος δανειστής του Τατζικιστάν. Το μερίδιο που κατέχει πλέον η Κίνα, φθάνει το 70%, του συνολικού εξωτερικού χρέους της εν λόγω χώρας, με ό,τι αυτό σημαίνει, για το βαθμό της εξάρτησης της οικονομίας του Τατζικιστάν, από πλευράς Πεκίνου. Το πιο σημαντικό στοιχείο, ωστόσο, που σηματοδοτεί την επιτυχή οικονομική – εμπορική δραστηριότητα, της Κίνας, στην Κεντρική Ασία, αποτυπώνεται στο γεγονός ότι, οι περισσότεροι δυτικοί σχολιαστές εκφράζουν την ικανοποίησή τους, για την περιφερειακή βοήθεια και τις επενδύσεις του Πεκίνου, καθώς οι υποδομές της Κεντρικής Ασίας παραμένουν σε τραγική κατάσταση, με αποτέλεσμα, η προοπτική αναβάθμισής τους, μέσω της κινεζικής βοήθειας, να ανταποκρίνεται στην προσδοκία βελτίωσης των διασυνοριακών και περιφερειακών συναλλαγών, και στην ανάγκη διαμόρφωσης συνθηκών περαιτέρω τόνωσης της περιφερειακής ανάπτυξης.

Είναι χαρακτηριστικό ότι, στις αρχές του καλοκαιριού, του 2012, η Κίνα ανακοίνωσε πως θα προσφέρει χρηματοδότηση δέκα (10) δισεκατομμυρίων δολαρίων, για έργα υποδομής στο Τατζικιστάν. Η έναρξη της υλοποίησης του συγκεκριμένου προγράμματος, θα καταστήσει την Κίνα, το μεγαλύτερο ξένο επενδυτή στην ευρύτερη περιοχή, και μάλιστα με μεγάλη διαφορά από τον επόμενο. Ταυτόχρονα, η ως τώρα βοήθεια των ΗΠΑ, η οποία είναι μικρή και βαίνει διαρκώς μειούμενη, θα καταστεί λιγότερο σημαντική, με ό,τι αυτό σημαίνει, για το βαθμό επηρεασμού των εξελίξεων στην Κεντρική Ασία. Κι όλα αυτά, τη στιγμή που η Κίνα, μέσω ανάλογων διαδικασιών, σε όλα τα μήκη και τα πλάτη του κόσμου, εντείνει το πρόγραμμα που αφορά στον έλεγχο των μετάλλων και των σπάνιων γαιών, τομείς στους οποίους κατόρθωσε να συγκεντρώνει πάνω από το 90% της παγκόσμιας αγοράς!

Παρόμοιος είναι ο ρόλος που διαδραματίζει η Κίνα, σε κομβικά κράτη της Αφρικής και στο νέο τοπίο που διαμορφώθηκε στη Μέση Ανατολή, μετά τα γεγονότα που χαρακτηρίστηκαν ως «Αραβική Άνοιξη». Στα μέσα του Ιουλίου, του 2012, στο Φόρουμ Συνεργασίας Κίνας-Αφρικής, οι εργασίες του οποίου έλαβαν χώρα στο Πεκίνο, ο Κινέζος πρόεδρος Χου Ζιντάο υποσχέθηκε τη χορήγηση επιπλέον είκοσι (20) δισ. Δολαρίων, υπό τη μορφή δανείων προς χώρες της Αφρικής, κατά τα επόμενα τρία χρόνια, επιδιώκοντας να εξασφαλίσει, για τη χώρα του, νέα ενεργειακά αποθέματα. Δεσμεύτηκε επίσης να μη θέσει αυστηρές προϋποθέσεις διασφάλισης των δανειακών κεφαλαίων, σαν αυτές που απαιτούν συνήθως οι μεγάλες δυτικές χώρες, τακτική που τη χαρακτήρισε ως τον «εκφοβισμό του μεγάλου προς τον μικρό».

---

[54]: Στη Σύνοδο Κορυφής, το καλοκαίρι του 2012, στην Αστανά (Καζαχστάν), υπογράφηκαν δέκα (10) συμφωνίες, συμπεριλαμβανομένης και της κοινής δήλωσης, σχετικά με τη δημιουργία μιας περιφέρειας διαρκούς ειρήνης και κοινής ευημερίας. Επίσης, το Στρατηγικό Σχέδιο για την μεσοπρόθεσμη ανάπτυξη του Οργανισμού Συνεργασίας της Σαγκάης, καθώς και η συμφωνία για την κοινή απάντηση της "S.C.O.", για την περιφερειακή ασφάλεια και όσα την απειλούν. (Πηγή: Ιστοσελίδα "S.C.O").

Με άλλα λόγια, στην Αφρική, όπως και στην Κεντρική Ασία, η Κίνα εφαρμόζει μια πολιτική που αυξάνει τα οικονομικά και τα ηθικά ερείσματα, σταθερής συνεργασίας, την οποία μάλιστα ενισχύει με κοινωνικά και πολιτικά προγράμματα κατάρτισης, για δεκάδες χιλιάδες Αφρικανούς αξιωματούχους. Στο πλαίσιο αυτό, έφτασε να επιχορηγεί δεκαοχτώ χιλιάδες (18.000) νέες υποτροφίες, σε σπουδαστές από χώρες της Αφρικής, εφαρμόζοντας μια μακρόπνοη, και πολλαπλασιαστικών ωφελημάτων, συνοδευτική πολιτική, των νέων οικονομικών πακέτων, προς χώρες της Μαύρης Ηπείρου.

Στο χώρο της Μέσης Ανατολής, και συγκεκριμένα στα κράτη που γύρισαν σελίδα, μέσω της «Αραβικής Ανοιξης», οι παραδοσιακοί διεθνείς δανειστές, όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Ευρωπαϊκή Ένωση, δεν αντιμετωπίζουν πλέον μόνο τον ανταγωνισμό από χρηματοδότες του Αραβικού Κόλπου (Κατάρ, Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, Σαουδική Αραβία). Η δυσπιστία με την οποία αντιμετώπισαν τις δεσμεύσεις των δυτικών, για βοήθεια αξίας πολλών δισεκατομμυρίων δολαρίων, ενισχυμένη κι από την καθυστέρηση υλοποίησής τους, οδηγεί ήδη την πρώτη εξ αυτών, την Αίγυπτο, στο δρόμο που ήδη βάδισαν το Τατζικιστάν και η Αγκόλα. Οι συγκεκριμένες χώρες, αξιοποίησαν τα κινεζικά δάνεια, για να αποφύγουν τις απαιτήσεις των δυτικών για μεταρρυθμίσεις, ως προϋπόθεση για τη χορήγηση δανείων. Το παράδειγμά τους μιμείται ήδη, κι η νέα κυβέρνηση της «μετεπαναστατικής» Αιγύπτου, των «αδελφών μουσουλμάνων», χρησιμοποιώντας την προοπτική της εξασφάλισης πόρων από την Κίνα και τις χώρες του Κόλπου, ως μοχλό διαφυγής από τους επαχθείς όρους, που θέτει το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (IMF), στο οποίο η Δύση ανέθεσε τις συζητήσεις για την υλοποίηση των υποσχέσεών της. Αυτές, οι νέες μορφές παρέμβασης, από την πλευρά του Πεκίνου ή από τις οικονομικά ισχυρές χώρες του Κόλπου, αναπροσανατολίζουν την οικονομική ανάπτυξη της περιοχής, μακριά από τη Δύση, με αποτέλεσμα, οι Ηνωμένες Πολιτείες, να μη διαθέτουν πλέον την ήπια δύναμη, για να ελέγξουν την αυξανόμενη ισχύ των νέων αντιπάλων, ανάμεσα στους οποίους βρίσκεται και η Κίνα.

Στο πλαίσιο που εκτενώς αναλύθηκε, οι ελίτ της Κεντρικής Ασίας, διαμορφώνουν σταδιακά μια ολοένα και πιο κριτική, αρνητική, εχθρική στάση, έναντι των απαιτήσεων της Δύσης, σε ό,τι αφορά στη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα, και δε διστάζουν πια, να αντιτίθενται σθεναρά, στην κριτική που τους ασκείται. Είναι, μάλιστα, χαρακτηριστικό των «παράπλευρων απωλειών», που προκάλεσε ο «πόλεμος κατά της τρομοκρατίας», στον οποίο πρωτοστάτησαν οι Η.Π.Α., το γεγονός ότι, οι κυβερνήσεις των κρατών της Κεντρικής Ασίας, αξιοποίησαν στο έπακρο, τις ειδικές συνθήκες που επιβλήθηκαν, προκειμένου να αξιοποιήσουν τις αποτελεσματικές υπηρεσίες ασφαλείας, τις οποίες δημιούργησαν με δυτική τεχνογνωσία και στήριξη, ως μέσο δίωξης και πάταξης των πολιτικών δυνάμεων που τους αντιπολιτεύονταν.

Είναι χαρακτηριστικό επίσης, πως οι Ηνωμένες Πολιτείες, που συνεργάστηκαν με τις υπηρεσίες των χωρών της Κεντρικής Ασίας, για τον έλεγχο των υπόπτων για τρομοκρατία, χωρίς τη νόμιμη διαδικασία ακροάσεων, και τη στιγμή που η Ουάσιγκτον υποστήριζε πως ο πόλεμος κατά της τρομοκρατίας δεν μπορεί να περιορίζεται από το διεθνές δίκαιο, έδωσαν τη δυνατότητα στην Κίνα και τη Ρωσία, που επίσης συνέδραμαν τις ίδιες υπηρεσίες, να ενσωματώσουν αργότερα, τις εξωτερικές δράσεις τους, στα νέα περιφερειακά θεσμικά πλαίσια, όπως η Συνθήκη του Οργανισμού Συνεργασίας της Σαγκάης ("SCO"), για την Καταπολέμηση της Τρομοκρατίας.

Ο περαιτέρω βηματισμός των κρατών της Κεντρικής Ασίας, με τη βοήθεια του Πεκίνου, αλλά και της Μόσχας, έφτασε στο σημείο, οι χώρες αυτές, όχι μόνο αναδεικνύουν περιπτώσεις

υποκριτικής αναφοράς, σε ό,τι αφορά στα ανθρώπινα δικαιώματα, από την πλευρά της Δύσης, και κυρίως των Η.Π.Α., αλλά ακόμη και στην άσκηση lobbying, κατά τα αμερικανικά πρότυπα, προκειμένου να απαντήσουν στην κριτική που ασκούσε η Δύση στους ηγέτες τους. Με κινεζική επένευση και βοήθεια, οι χώρες της Κεντρικής Ασίας, έφτασαν στο σημείο να προσλαμβάνουν δυτικές εταιρείες δημοσίων σχέσεων, για τον εξωραϊσμό της εικόνας των ηγετών τους. Έτσι, σε μια προσπάθεια να μην υπάρξει το παραμικρό περιθώριο, να επεκταθεί προς ανατολάς, το κύμα των «πορτοκαλί» επαναστάσεων, που εκδηλώθηκαν στα μέσα της δεκαετίας του 2000, κι είχαν ως στόχο την ανατροπή εκείνων των ηγετών, που είχαν δεσμούς με το Κρεμλίνο, οι «παγιομένοι ηγέτες» των χωρών της Κεντρικής Ασίας, έφτασαν πλέον να μιμούνται στρατηγικές και μεθόδους άμυνας, της κινεζικής και της ρωσικής ηγεσίας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα, το γεγονός ότι έθεσαν υπό διωγμό όλες τις -υπό δυτική αιγίδα- Μ.Κ.Ο., θεσπίζουν περιοριστικούς νόμους εγγραφής και χρηματοδότησής τους, γεγονός που καθιστά σχεδόν αδύνατη τη διαμόρφωση μετώπου κριτικής, απ' την πλευρά της λεγόμενης -στη Δύση- «κοινωνίας των πολιτών».

Παράδειγμα «εξαγωγής», της εν λόγω «τεχνογνωσίας», καταγράφηκε πρόσφατα στην Αίγυπτο, με την καταστολή κάποιων καινοφανών οργανώσεων, οιονεί Μ.Κ.Ο., όπως το "Freedom House" και το "Εθνικό Δημοκρατικό Ινστιτούτο", που είτε είχαν ξεκάθαρη σχέση με τη Δύση, είτε τους αποδόθηκε η συγκεκριμένη μομφή. Αντίστοιχα, με τη βοήθεια των κορυφαίων εμπειρογνομόνων του Οργανισμού Συνεργασίας της Σαγκάης ("S.C.O"), και μεταξύ αυτών, πολύπειρων στελεγχών της Κίνας, το πολιτικό περιβάλλον, για κάποιες δυτικές, Μ.Κ.Ο., έγινε εξαιρετικά εχθρικό, και σε χώρες όπως το Αζερμπαϊτζάν, η Ουγκάντα και το Βιετνάμ, οι οποίες, δια νόμου, έβαλαν τέλος στη δράση τους.

Επιμελείς μαθητές, των μεθόδων που εφάρμοσαν σε βάρος τους, οι ισχυροί της Δύσης, οι ηγέτες των κρατών της Κεντρικής Ασίας, με την ενθάρρυνση και τη στήριξη, κυρίως του Πεκίνου και ενίοτε της Μόσχας, συμμετείχαν στη δημιουργία μηχανισμών, οι οποίοι μιμούνται τη λειτουργία των δυτικών, «δημοκρατικών, εκλογικών παρατηρητηρίων». Στο πλαίσιο της πολυεπίπεδης λειτουργίας του, σε αμυντικό, οικονομικό και πολιτικό επίπεδο, ο Οργανισμός Συνεργασίας της Σαγκάης ("S.C.O"), ήδη από το 2005, συγκρότησε το ανάλογο «παρατηρητήριο», και αποστέλλει ομάδες παρακολούθησης εκλογών στην περιοχή της Κεντρικής Ασίας. Ωστόσο, όπως καταγγέλλουν οι δυτικοί, οι παρατηρητές του "S.C.O", δε δημοσιεύουν οδηγούς για την αποστολή τους, ούτε έχουν υπογράψει τον Κώδικα του 2005, των Ηνωμένων Εθνών, για τη Συμπεριφορά των Διεθνών Παρατηρητών, για τις Εκλογές. Έτσι, προβάλλουν κατά κανόνα, διαμετρικώς αντίθετα συμπεράσματα, από αυτά που δημοσιοποιούν οι δυτικοί συνάδελφοί τους!

Η αμηχανία, που προκαλεί στη Δύση, η αποτελεσματική μίμηση, από την πλευρά των χωρών της Κεντρικής Ασίας, εκείνων των -πάλαι ποτέ- επιτυχημένων, δυτικής έμπνευσης, μεθόδων και μηχανισμών, που κατάφερναν -με χαρακτηριστική άνεση- να καταστήσουν έκθετες, στη διεθνή κοινή γνώμη, καθεστώτα που χαρακτηρίζονταν αυταρχικά, τροφοδοτούν σωρεία κριτικών σημειωμάτων και αναλύσεων που συγκλίνουν στο ίδιο συμπέρασμα. Μάλιστα, το πιο αξιοσημείωτο στοιχείο, που αποτυπώνεται στη λειτουργία του "S.C.O", είναι ότι, τη στιγμή που, κάποιες χώρες, προσπαθούν να δικαιώσουν τις «προφητείες» περί "Σύγκρουσης Πολιτισμών και Θρησκειών", μια σειρά από χώρες που ανήκουν στο σουνιτικό ή στο σιϊτικό Ισλάμ, μαζί με άλλες που κατά πλειοψηφία κατοικούνται από Χριστιανούς ή Κομφουκιανιστές,

ή οποιουδήποτε άλλου θρησκευόμενου πολίτες, προσπαθούν να αντιστρατευθούν οργανωμένα, τις επιδιώξεις των πρώτων.

Συνεκτιμώντας, τις ολοένα και πιο διευρυμένες οικονομικές σχέσεις των χωρών της Κεντρικής Ασίας, κατά βάση με το Πεκίνο, και σε ελάσσονα κλίμακα με τη Μόσχα, αναρίθμητοι δυτικοί, στην πλειονότητά τους Αμερικανοί σχολιαστές, συμβουλεύουν τους ηγέτες των Η.Π.Α., και των ισχυρών δυτικο-Ευρωπαϊκών χωρών, να υιοθετήσουν σκληρή γραμμή, σε ό,τι αφορά στα ζητήματα που άπτονται των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της λειτουργίας του πολιτεύματος στις χώρες της Κεντρικής Ασίας. Να πάψουν να διαμορφώνουν στάσεις, ανάλογα με το πόσο σοβαρά είναι τα συμφέροντα των χωρών τους, με τον κάθε διεθνή εταίρο, στο νέο «πολυπολικό κόσμο». Και, προς ενίσχυση των επιχειρημάτων τους, επισημαίνουν ότι, η Δύση, παρέχει σε όλες αυτές, τις αναπτυσσόμενες χώρες, την αναγκαία μόχλευση (financial leverage), αναλαμβάνοντας χρέη τους, προκειμένου να μετριάσει τις επιπτώσεις των ελλειμματικών, εμπορικών συναλλαγών τους, με τις αναδυόμενες δυνάμεις όπως είναι η Κίνα και η Ρωσία. Αν, λοιπόν, η Δύση συνεχίσει να αδιαφορεί, για τις κανονιστικές δεσμεύσεις, ή εξακολουθήσει να θυσιάζει τη σημασία τους, στο βωμό ενός «γεωπολιτικού πραγματισμού» στην Κεντρική Ασία, τότε, μοιραία, η κατάληξη της πολιτικής αυτής, θα σημάνει την υποταγή των Η.Π.Α. και των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο μετα-δυτικό κόσμο, και όχι την επιτυχή συμμετοχή τους σε αυτόν!

Δ΄ ΜΕΡΟΣ : ΕΠΙΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Προκλήσεις και στοιχήματα, για την Κίνα, σε μια εποχή που προοιωνίζεται σεισμικές, παγκόσμιες ανακατατάξεις και ανακατανομή ισχύος...

Όταν, πριν από τριάντα τέσσερα (34) χρόνια, στις 18.12.78, η Κεντρική Επιτροπή του Κ.Κ Κίνας υιοθετούσε το ριζοσπαστικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του Ντεγκ Χσιάο Πιγκ, που είχε αναδειχθεί σε παντοδύναμο ηγέτη, αφού που παραμέρισε πρώτα τους αριστεριστές της «Συμμορίας των Τεσσάρων» και στη συνέχεια αποσάθρωσε σταδιακά την εξουσία του «κεντρώου» κομματικού ηγέτη Χούα Κούο Φεγκ, ελάχιστοι ήταν αυτοί που πίστευαν στο «θαύμα».

Χρόνια μετά, η Κίνα είναι η αναδυόμενη υπερδύναμη που μπορεί να σφραγίσει τις γεωπολιτικές ισορροπίες του 21ου αιώνα. Ήδη, η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας έχει καταστεί πλέον η δεύτερη σημαντικότερη οικονομία παγκοσμίως, και η ατμομηχανή της παγκόσμιας ανάπτυξης. Οι κληρονόμοι της νέας Κίνας, που κληροδότησε ο Ντεγκ, απολαμβάνουν το θρίαμβο της «ρεαλπολιτικής», που έκανε πράξη τον παράδοξο συνδυασμό του πολιτικού ολοκληρωτισμού με τον οικονομικό υπερκαπιταλισμό, αλλά δεν μπορούν να αγνοούν μια σειρά από σοβαρότατες «προσημειώσεις», που έχουν ήδη εγγραφεί επί του «κινεζικού θαύματος»:

-Η ανάπτυξη της χώρας αφορά κατά κύριο λόγο τις παράκτιες περιοχές με την ενδοχώρα να αποτελεί μια άλλη Κίνα. Έτσι, επανεμφανίζεται στις αρχές του 21ου αιώνα ο γεωγραφικός διχασμός που είχε καταγραφεί στις πρώτες δεκαετίες του 20ού. Ένας διχασμός, που οδήγησε στη μακροχρόνια, εμφύλια σύγκρουση, με το -υπό την ηγεσία του Μάο- Κομμουνιστικό Κόμμα Κίνας, να ηγείται μιας αγροτικής εξέγερσης κατά των αναπτυσσομένων παράκτιων περιοχών.

-Αντέχει το «Κινεζικό Μοντέλο» μια μελλοντική πολιτική μεταρρύθμιση προς την κατεύθυνση του εκδημοκρατισμού ή οι θηριώδεις ρυθμοί ανάπτυξης είναι σύμφυτοι με τον αυταρχισμό της μονοκομματικής εξουσίας; Επί του παρόντος, το κυβερνών Κομμουνιστικό Κόμμα, έχει

ενσωματώσει τη «νέα τάξη επιχειρηματιών», που διαμορφώθηκε στις τρεις δεκαετίες των μεταρρυθμίσεων. Ωστόσο, το σημαντικότερο ζήτημα που θα κληθεί να αντιμετωπίσει η Κίνα, αφορά στην πίεση, εσωτερική και διεθνή, να αυξήσει τους μισθούς στο πολυάριθμο εργατικό δυναμικό της.

-Μπορούν τα πολλά εθνικά - μειονοτικά προβλήματα, από το Θιβέτ, το Σιγκιάγκ, μέχρι την Εσωτερική Μογγολία και τη Μαντζουρία, να αντιμετωπίζονται μόνο με την απροσχημάτιστη καταστολή;

-Ποιες ισορροπίες θα διαμορφώσει η πολυπληθέστερη χώρα στον κόσμο, με τις Η.Π.Α., τη Ρωσία, τους ισχυρούς της Ε.Ε., την Ινδία, την Ιαπωνία, αλλά και σε ποιο βαθμό θα θελήσει να αναμειχθεί στρατιωτικά, σε ακανθώδη ζητήματα, όπως αυτό που αφορά στην αντιπαράθεση, του Ισραήλ και της Δύσης, με το Ιράν;

-Κι αν επιλέξει την τακτική της αποχής από τα «θερμά μέτωπα», όπως έκανε -σε βάρος των συμφερόντων της- στην περίπτωση της «Αραβικής Άνοιξης», κατά πόσο κινδυνεύει, την επόμενη μέρα, να βρεθεί απέναντι σ' ένα ευρύτατο μέτωπο των νικητών, που θα επιδιώξουν την ανάσχεση της ισχυροποίησης της πολυπληθέστερης χώρας στον κόσμο;

Ήδη, στις Η.Π.Α. και τις χώρες της Ε.Ε., η πίεση που ασκείται στο Πεκίνο, προκειμένου να αυξήσει τους μισθούς, στο πολυάριθμο εργατικό δυναμικό της Κίνας, παρουσιάζεται ως «η μητέρα των μαχών», για τη σωτηρία της Βιομηχανίας τους, και εκατομμυρίων θέσεων εργασίας.

Εδώ και τέσσερα χρόνια, επίσης, άλλα δύο, κρίσιμα ερωτήματα, ήρθαν να σκιάσουν δραματικά όλα τα προηγούμενα: 1^ο) Ποιες θα είναι οι επιπτώσεις και οι συνέπειες της Παγκόσμιας Ύφεσης, για τη θέση της Κίνας στους παγκόσμιους οικονομικούς και γεωπολιτικούς συσχετισμούς; Πόσο εξαρτημένη είναι η χώρα από την καταναλωτική δυνατότητα του πληθυσμού των ΗΠΑ αλλά και των άλλων χωρών του αναπτυσσόμενου Βορρά; και 2^ο) Πώς θα εξελιχθεί η πολυμερής αντιπαράθεση, στο «ηφαιστειακό εφτάπλευρο», που εκτείνεται στην ευρύτερη ζώνη, όπου συναντώνται η Ευρώπη, η Ασία, και η Αφρική, και η οποία -ανατολικά- φτάνει μέχρι τα σύνορα της Κίνας;

Προς το παρόν, ένα είναι βέβαιο:

Τόσο η χρηματοπιστωτική κρίση και η Παγκόσμια Ύφεση, όσο και το σκληρό πολεμικών συγκρούσεων, στη ζώνη που προαναφέραμε, βρίσκουν την Κίνα, στην καλύτερη δυνατή θέση, τους τελευταίους αιώνες. Με δικαιωμένες τις επιλογές του Ντεγκ Χσιάο Πινγκ και των επιγόνων του, η Κίνα καταγράφει δυναμική παρουσία, στο πολύπλοκο, παγκόσμιο, οικονομικό-εμπορικό τοπίο, αξιοποιεί στο έπακρο τη συμμετοχή της στον Π.Ο.Ε., είναι παρούσα σε όλα τα πεδία, όπου εξελίσσονται γεωπολιτικές αντιπαραθέσεις «υψηλού ρίσκου», διευρύνει -διαρκώς και θεαματικά- τα αποθέματά της σε χρυσό, όπλο για την επόμενη μέρα, είτε μετά από ένα «παγκόσμιο κραχ» είτε έπειτα από μια ευρεία, περιφερειακή ή και παγκόσμια σύρραξη. Ταυτοχρόνως, δε χάνει ευκαιρία, που να μην υπογραμμίζει την αποφασιστικότητά της, όπως στην πρόσφατη αντιπαράθεσή της με την Ιαπωνία, δια της οποίας έστειλε μηνύματα προς την Ουάσινγκτον...

Όλα τα προαναφερθέντα στοιχεία, πάντως, αποκαλύπτουν σαφέστατα, την απόφαση της κινεζικής ηγεσίας, να διευρύνει, παντί τρόπο, τον ορίζοντα της προαναγγελθείσας, ως επερχόμενης, και -αδιαμφισβήτητα- εφικτής, παντοδυναμίας της.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΙΝΑΚΕΣ

US-China Trade Statistics and China's World Trade Statistics

Table 1: China's Trade with the United States, 2001-10 (\$ billion)

Notes: *Calculated by USCBC. US exports reported on a free-alongside-ship basis; imports on a general customs-value basis.

Source: US Department of Commerce; US International Trade Commission (ITC)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
US exports	19.2	22.1	28.4	34.7	41.8	55.2	65.2	71.5	69.6	91.9
% change*	18.3	14.7	28.9	22.2	20.5	32.0	18.1	9.5	-2.6	32.1
US imports	102.3	125.2	152.4	196.7	243.5	287.8	321.5	337.8	296.4	364.9
% change*	2.2	22.4	21.7	29.1	23.8	18.2	11.7	5.1	-12.3	23.1
Total*	121.5	147.2	180.8	231.4	285.3	343.0	386.7	409.2	366.0	456.8
% change*	4.5	21.2	22.8	28.0	23.3	20.2	12.8	5.8	-10.6	24.8
US balance	-83.0	-103.1	-124.0	-162.0	-201.6	-232.5	-256.3	-266.3	-226.8	-273.1

Table 2: Top US Exports to China, 2010 (\$ billion)

*Calculated by USCBC

Source: ITC

HS#	Commodity description	Volume	% change over 2009
85	Electrical machinery and equipment	11.5	21.9
84	Power generation equipment	11.2	33.6
12	Oil seeds and oleaginous fruits	11.0	18.1
88	Aircraft and spacecraft	5.8	8.0
90	Optics and medical equipment	5.2	31.2
39	Plastics and articles thereof	4.8	10.5
87	Vehicles, excluding rail	4.5	134.4
28, 29	Inorganic and organic chemicals	4.5*	34.2*
47	Pulp and paperboard	3.0	22.0
74	Copper and articles thereof	2.9	62.0

Table 3: Top US Imports from China, 2010 (\$ billion)

*Calculated by USCBC

Source: ITC

HS#	Commodity description	Volume	% change over 2009
85	Electrical machinery and equipment	90.8	24.5
84	Power generation equipment	82.7	32.5
61, 62	Apparel	28.8*	18.1*
95	Toys, games, and sports equipment	25.0	7.7
94	Furniture	20.0	24.5
64	Footwear and parts thereof	15.9	19.4
39	Plastics and articles thereof	9.6	20.1
72, 73	Iron and steel	8.4*	4.4*
42	Leather and travel goods	7.5	24.4
90	Optics and medical equipment	7.0	25.7

Table 4: China's Trade with the World, 2001-10 (\$ billion)

Notes: *Calculated by USCBC. PRC exports reported on a free-on-board basis; imports on a cost, insurance, and freight basis.

Source: PRC National Bureau of Statistics

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Exports	266.1	325.6	438.2	593.3	762.0	968.9	1,217.8	1,430.7	1,201.6	1,577.9
% change*	6.8	22.4	34.6	35.4	28.4	27.2	25.7	17.5	-16.0	31.3
Imports	243.6	295.2	412.8	561.2	660.0	791.5	956.0	1,132.6	1,005.9	1,394.8
% change*	8.2	21.2	39.8	35.9	17.6	19.9	20.8	18.5	-11.2	38.7
Total	509.7	620.8	851.0	1,154.6	1,421.9	1,760.4	2,173.7	2,563.3	2,207.5	2,972.8
% change*	7.5	21.8	37.1	35.7	23.2	23.8	23.5	17.9	-13.9	34.7
Balance	22.6	30.4	25.5	32.1	102.0	177.5	261.8	298.1	195.7	183.1

Table 5: China's Top Exports, 2010 (\$ billion)

*Calculated by USCBC

Source: PRC General Administration of Customs, *China's Customs Statistics*

HS#	Commodity description	Volume	% change over 2009
85	Electrical machinery and equipment	388.8	29.1
84	Power generation equipment	309.8	31.4
61, 62	Apparel	121.1*	20.5*
72, 73	Iron and steel	68.1*	44.1*
90	Optics and medical equipment	52.1	34.0
94	Furniture	50.6	30.0
28, 29	Inorganic and organic chemicals	43.2*	34.9*
89	Ships and boats	40.3	42.1
87	Vehicles, excluding rail	38.4	37.5
64	Footwear	35.6	27.1

Table 6: China's Top Imports, 2010 (\$ billion)

*Calculated by USCBC

Source: PRC General Administration of Customs, *China's Customs Statistics*

HS#	Commodity description	Volume	% change over 2009
85	Electrical machinery and equipment	314.4	29.0
27	Mineral fuel and oil	188.7	52.1
84	Power generation equipment	172.3	39.4
26	Ores, slag and ash	108.6	54.9
90	Optics and medical equipment	89.8	34.1
39	Plastics and articles thereof	63.7	31.3
28, 29	Inorganic and organic chemicals	58.2*	37.2*
87	Vehicles, excluding rail	49.5	74.5
74	Copper and articles thereof	46.1	55.8
72, 73	Iron and steel	34.5*	-6.1*

Table 7: China's Top Trade Partners, 2010 (\$ billion) Source: PRC General Administration of Customs, *China's Customs Statistics*

Rank	Country/region	Volume	% change over 2009
1	United States	385.3	29.2
2	Japan	297.8	30.2
3	Hong Kong	230.6	31.8
4	South Korea	207.2	32.6
5	Taiwan	145.4	36.9
6	Germany	142.4	34.8
7	Australia	88.1	46.5
8	Malaysia	74.2	42.8
9	Brazil	62.5	47.5
10	India	61.8	42.4

Table 8: China's Top Export Destinations, 2010 (\$ billion) Source: PRC General Administration of Customs, *China's Customs Statistics*

Rank	Country/region	Volume	% change over 2009
1	United States	283.3	28.3
2	Hong Kong	218.3	31.3
3	Japan	121.1	23.7
4	South Korea	68.8	28.1
5	Germany	68.0	36.3
6	The Netherlands	49.7	35.5
7	India	40.9	38.0
8	United Kingdom	38.8	24.0
9	Singapore	32.3	7.6
10	Italy	31.1	53.8

Table 9: China's Top Import Suppliers, 2010 (\$ billion) Source: PRC General Administration of Customs, *China's Customs Statistics*

Rank	Country/region	Volume	% change over 2009
1	Japan	176.7	35.0
2	South Korea	138.4	35.0
3	Taiwan	115.7	35.0
4	United States	102.0	31.7
5	Germany	74.3	33.4
6	Australia	60.9	54.1
7	Malaysia	50.4	55.9
8	Brazil	38.1	34.7
9	Thailand	33.2	33.3
10	Saudi Arabia	32.8	39.2

Copyright 1996-2012 by the US-China Business Council. All rights reserved.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΠΗΓΕΣ

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

- [1] **Brandt Loren and Rawski Thomas: “China's Great Economic Transformation”, Cambridge University Press, 2008.**
- [2] **Brimelow Peter: “ China buying gold?”, “MarketWatch”, April 12, 2012.**
- [3] **Broda Christian & Weinstein E. David: "Globalization and the Gains from Variety," The Quarterly Journal of Economics, MIT Press, vol. 121(2), 2006, pages 541-585.**
- [4] **Brzezinski K. Zbigniew: “The Grand Chessboard: American Primacy and Its Geostrategic Imperatives”, Basic Books. 1997**
- [5] **Cass Z. Deborah, Williams G. Brett, Barher George: “China and the World Trading System entering the new millennium”, Cambridge University Press, July 2009.**
- [6] **Chow C. Gregory : “China's Economic Transformation”, John Wiley & Sons, 2007, p. 234...**
- [7] **Christian Broda & David E. Weinstein, "Globalization and the Gains from Variety," The Quarterly Journal of Economics, MIT Press, vol. 121(2), pages 541-585, 2006.**
- [8] **Cline R. William : “Projecting China’s Current Account Surplus”, Peterson Institute For International Economics, Washington DC, April 2012.**
- [9] **Cline R. William and Williamson's John: “Estimates of the Equilibrium Exchange Rate of the Renminbi, Is There a Consensus and, If Not, Why Not?”, Peterson Institute, Washington DC, October 12, 2007.**
- [10] **Dunaway Steven, Leigh Lamin, Li Xiangming: “How robust are estimates of equilibrium real exchange rates: The case of China”, Pacific Economic Review, Volume 14, Issue 3, pages 361–375, August 2009.**
- [11] **Fairbank K. John: “Trade and Diplomacy on the China Coast: The Opening of the Treaty Ports, 1842-1854”. 2 vols. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1953.**
- [12] **Greenberg Michael, Tuck Patrick J.N. ed.: “British Trade and the Opening of China, 1800–1842”, New York, Routledge, 2000, p. 39.**
- [13] **Huang Xianhai, Xu Sheng, Lu Jing : “Trade Liberalisation and Labour Income Shave Variation: An Interpretation of China’s Deviation from the Stolper – Samuelson Theorem”, The World Economy, Vol. 34, Issue 7, pp. 1071-1087, July 2011.**
- [14] **Huntington P. Samuel: “The Clash of Civilizations and Remaking of World Order”, Touchstone, New York, 1996.**
- [15] **Hsu C. Y. Immanuel: “The Rise of Modern China”, Oxford University Press, USA, 1999, p. 190-92.**
- [16] **Kappel Robert: “The Challenge to Europe: Regional Powers and the Shifting of the Global Order”, “Intereconomics”, October 2011, Volume 46, Issue 5, pp 275-286.**
- [17] **Keller Wolfgang, Li Ben, Shiue H. Carol: “China’s Foreign Trade: Respectives from the past 150 years”, NBER (National Bureau of Economic Research) Working Paper No. 16550, Cambridge, November 2010.**

- [18] Knight John and Song Lina: “Towards a Labour Market in China”, Oxford University Press, USA, 2005, 276 p.
- [19] Kotschwar Barbara, Moran H. Theodore, Muir Julia : “Chinese Investment in Latin American Resources: The Good, the Bad, and the Ungly”, Peterson Institute for International Economics, Washington DC, February 2012.
- [20] Laborde David, Will Martin, and Dominique van der Mennsbrugghe, “Implications of the Doha Market Access Proposals for Developing Countries”, World Bank, 2011.
- [21] Lardy Nicholas: “China in the World Economy”, Peterson Institute, 1994, page 2.
- [22] Lawrence Robert : “China and the Multilateral Trading System”, National Bureau of Economic Research (NBER) Working Paper No.12759, Cambridge, December 2006 .
- [23] Lindsey Brink and Ikenson J. Daniel: “Antidumping 101: The Devilish Details of "Unfair Trade" Law”, CATO, Center for Trade Policy Analysis: Trade Policy Analysis no. 20, November 26, 2002.
- [24] Lum Thomas, Dick K. Nanto : “China’s Trade with the United States and the World”, CRS Report for Congress, April 2005.
- [25] Mattoo Aaditya, Ng Francis and Arvind Subramanian: “The Elephant in the Green Room: China and the Doha Round”, Peterson Institute for International Economics, Policy Brief, PB11-3, Washington D.C., May 2011.
- [26] Mattoo Aaditya, Subramanian Arvind: “A China Round of Multilateral Trade Negotiations”, Peterson Institute for International Economics, Washington DC, December 2011 .
- [27] Mattoo Aaditya, Subramanian Arvind: : “China and the World Trading System”, The World Bank Development Research Group Trade and Integration Team, Washington DC, December 2011.
- [28] Mazhar Siraj: “China and India: Acomporative analysis of their integration into the global economy”, real-world economics review, issue no. 57, September 2011, pp. 60 - 70.
- [29] McKinnon Ronald, Schnabl Gunther : “China ahd its Dollar Exchange Rate: A Worldwide Stabilism”, Stanford Center for International Development, Working Paper No. 443, April 2011.
- [30] Naughton J. Barry : “The Chinese Economy: Transitions and Growth, MIT Press”, Jan 1, 2007, pages 404-428.
- [31] Nolan Peter: “China at the Crossroads”, Cambridge, Polity Press, 2004, 209 pp.
- [32] Ruggiero Renato [WTO Director-General (1997)]: “China and the World Trading System”, The World Trade Organization, 1997.
- [33] Subramanian Arvind: “China, the United States and Europe at Cannes”, Peterson Institute for International Economics, Washington DC, November 2, 2011.
- [34] Subramanian Arvind: “Eclipse: Living in the Shadow of China's Economic Dominance”, Peterson Institute for International Economics, Washington DC, September 2011.

- [35] Sun Xiaonan, Hong Junjie: “Exports, Ownership and Firm Productivity: Evidence from China”, *The World Economy*, Vol 34, Issue 7, pp. 1199-1215, Blackwell Publishing, 2011.
- [36] “Trade and Diplomacy on the China Coast: The Opening of the Treaty Ports, 1842-1854”, 2 vols. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1953.
- [37] Whalley John : “ China in the World Trading System”, Centre for International Governance and Innovation (CIGI), October 2005.
- [38] Yu Yongding : “The Impact of the Global Financial Crisis on the Chinese Economy and China’s Policy Responses”, Third World Network, Jutaprint, Malaysia, 2010.

Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία

- David S. Landes: “Ο πλούτος και η φτώχεια των εθνών: Γιατί μερικά έθνη είναι τόσο πλούσια, και μερικά τόσο φτωχά”, Εκδόσεις Λιβάνη, Αθήνα 2005 (σελ. 142-148).

Τύπος

- “Οι μεγάλες Συνθήκες, Τάο Κουάνγκ, 1782-1850”, εφημερίδα «Το Βήμα», 12/10/2003.

Ιστοσελίδες

- Association of Southeast Asian Nations (ASEAN): <http://www.aseansec.org> .
- China Telecom : <http://en.chinatelecom.com.cn>).
- Chinese Maritime Customs project, University of Bristol, (<http://www.bristol.ac.uk/history/customs/>).
- “Chinese Maritime Customs-19th and early 20th Century”: <http://yourarchives.nationalarchives.gov.uk>.
- Fernández Jilberto E. Alex and Hogenboom Barbara: “China’s Growing Economic and Political Power: Effects on the Global South”, (<http://www.japanfocus.org>).
- “Gegen die ausländischen Barbaren: Die "Boxer" und ihr Mythos, von Iwo Amelung”, Γερμανικό Ιστορικό Μουσείο (DHM): <http://www.dhm.de/>
- Gulf Cooperation Council (G.C.C.): <http://www.gcc-sg.org/eng/>
- “International trade and tariff data”, http://www.wto.org/english/res_e/statis_e/statis_e.htm.
- Malcolm Fraser: “Praise China's stability and sense of purpose”, (September 26, 2012), [Διάλεξη, του φιλελεύθερου, πρώην Πρωθυπουργού της Αυστραλίας, στο Πανεπιστήμιο της Μελβούρνης, 26/09/2012], <http://www.theaustralian.com.au>
- Mercosur: <http://www.mercosurtc.com/>
- Ministry of Foreign Affairs of the People’s Republic of China: <http://www.fmprc.gov.cn/eng/>

- “Modern China and the Imperial Maritime Customs”,
<http://gis.rchss.sinica.edu.tw/cmcs/digital-library>.
- North American Free Trade Agreement (N.A.F.T.A.): <http://www.nafta-sec-alena.org/en/view.aspx>
- Hakan Nordstrom (Chief Economist of the National Board of Trade, the Central Administrative Body in Sweden) and Gregory Shaffer (Wing-Tat Lee Chair of International Law, Loyola University Chicago School of Law): “Access to justice in the WTO: The case for a small claims procedure. A preliminary analysis”,
http://www.law.umn.edu/uploads/8g/s_8gs_4XLcjbFL8OIkPf7KEA/wto-Shaffer-Nordstrom.pdf.
- “Peoples Insurance and Life”:
http://www.picc.com.cn/piccup/piccweb/picckg_v2.0/welcome.html.
- Shanghai Cooperation Organization (“S.C.O”) : <http://www.sectSCO.org/>.
- Southern African Development Community (SADC),
<http://www.sadc.int/english/about-sadc>.
- US-China Trade Statistics and China's World Trade Statistics:
<https://www.uschina.org/statistics/tradetable.html>.
- U.S. Human Rights Report: China (includes Tibet, Hong Kong, and Macau),
<http://www.state.gov/j/drl/rls/hrrpt/>
- Έκθεση του Γραφείου Οικονομικών και Κοινωνικών Υποθέσεων, της Ελληνικής Πρεσβείας στο Πεκίνο, για το 2011: <http://www.agora.mfa.gr/agora/images/>
- “Η Κίνα αγοράζει χρυσό και «απειλεί» το δολάριο. Ο μεγαλύτερος πιστωτής των Η.Π.Α, περιορίζει τις αγορές αμερικανικών ομολόγων”: www.marketbet.gr/2012/09
- Πρωτόκολλο προσχώρησης της Κίνας στον ΠΟΕ [COM/2001/517 και COM/2001/518]: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ>.

Πανεπιστήμιο Πειραιώς